

OFFISERSBLADET

Tidsskrift for Befalets Fellesorganisasjon

1/25

Øvelse Joint Viking:

– Det er dette vi liker å holde på med

SIDE 16:

Erfaringen fra Ukraina er at tilfluktsrom redder liv.
Hvordan står det til med tilfluktsrommene i Norge?

s. 24

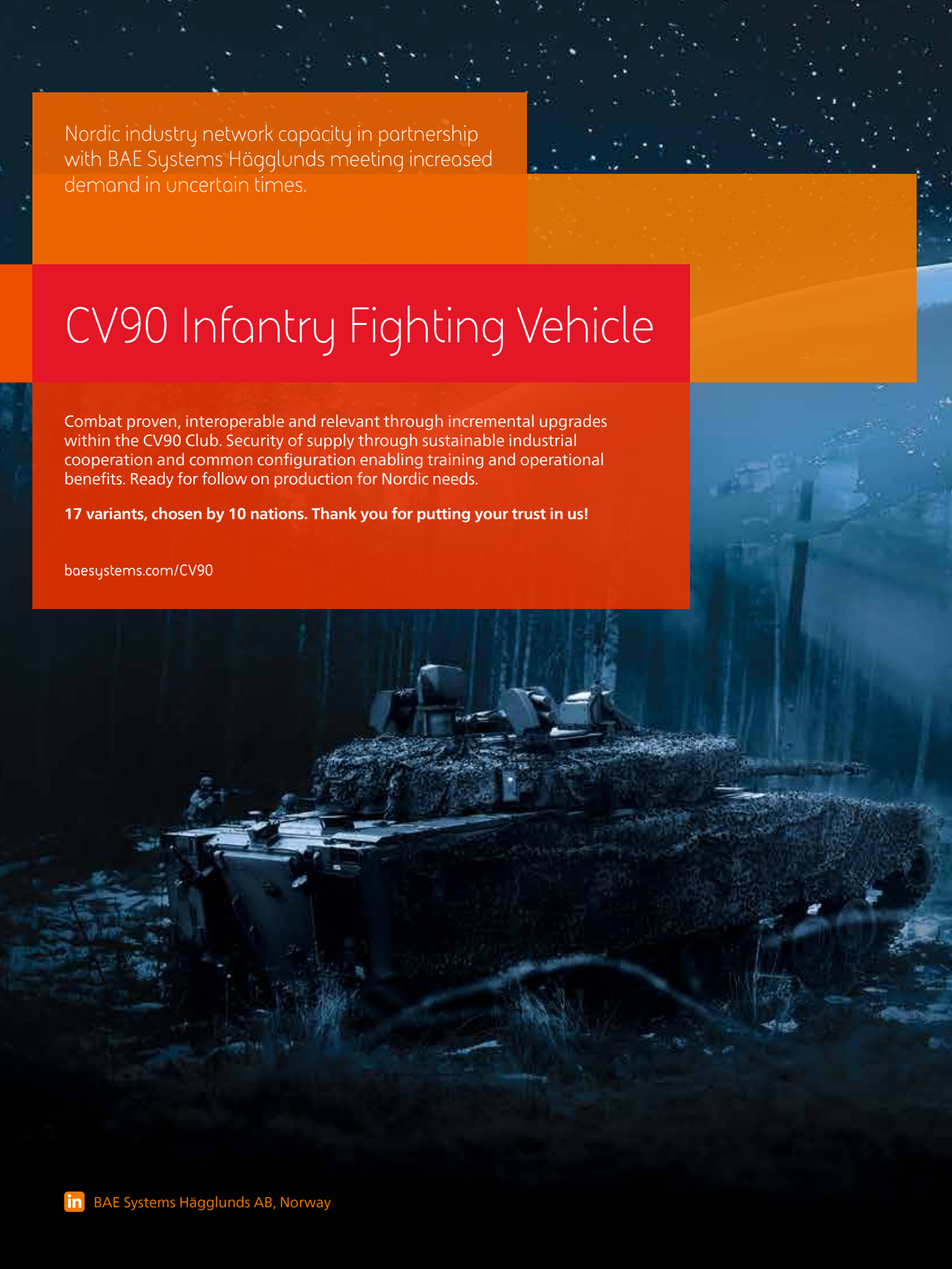
Nordic industry network capacity in partnership with BAE Systems Hägglunds meeting increased demand in uncertain times.

CV90 Infantry Fighting Vehicle

Combat proven, interoperable and relevant through incremental upgrades within the CV90 Club. Security of supply through sustainable industrial cooperation and common configuration enabling training and operational benefits. Ready for follow on production for Nordic needs.

17 variants, chosen by 10 nations. Thank you for putting your trust in us!

baesystems.com/CV90

CV90 USER CLUB

BAE SYSTEMS

Øvelse gjør mester

Joint Viking 2025 samlet tusenvis av norske og utenlandske soldater for å øve under norske vinterforhold i store deler av mars. Øvelsen har flere formål: Den skal teste Forsvarets evne til alliert mottak, det skal gi viktig innsikt og kunnskap til allierte soldater i å håndtere et utfordrende klima og landskap langt i nord. Øvelsen bidrar også til at soldatferdighetene vedlikeholdes og styrkes fra lags- til bataljonsnivå.

Det blir utfordrende hvis Forsvarets økonomi strammes inn slik at øvelser blir nedprioritert i år. Forsvarssjef Eirik

Kristoffersen er under pålegg om å effektivisere, «gevinstrealisere» og prioritere i 2025. Han har rett og slett fått politisk marsjordre om å spare.

Beslutningen fra forsvarssjefen er da at forsyningsberedskap får prioritet framfor øvelser.

Det skjer i en tid der den sikkerhetspolitiske situasjonen er bekymringsfull, og internasjonale relasjoner mellom vestlige land er satt under alvorlig press. Hva kan da være viktigere enn å styrke Forsvaret, bygge forsvarsevne, teste strukturen og øve mest og best mulig?

«Den sikkerhetspolitiske situasjonen rundt oss har blitt stadig mer krevende, med krig i Ukraina og forhøyet beredskapsnivå i Norge. Situasjonen gjør Forsvarets hovedoppgave enda viktigere – å forsvare Norge og norske verdier. For å løse denne krevende oppgaven, må Forsvaret trene og øve regelmessig».

Det skriver Forsvaret på sine egne nettsider om øvelse Joint Viking som går annehvert år. Jeg håper ikke forsvarsledelsen har glemt det.

Da Officersbladet reiste nordover for å få et innblikk i øvelsen i Indre-Troms, møtte vi soldater i felt. Vi traff også på dem som er i leir. Enkelte har allerede erfart at sparekniven har ført til at de ble bak gjerdet framfor å delta i striden. Det skaper frustrasjon og bekymring, av flere årsaker.

Det ene handler om penger.

Mye av inntekten til soldater forutsetter at de er ute på øvelser. Et nedtrekk i øvelser betyr mye for den økonomiske tryggheten til ansatte som ofte har dårlig grunnlønn. Uten tillegg gjennom øvelser kan lønns slippen være et sørgelig skue. Færre og kortere øvelser kan også svekke motivasjonen. Forsvarets ansatte synes ikke nødvendigvis det mest givende er å være i leir: De vil ut og øve, teste og finpusse ferdighetene sine – med sine medsoldater.

Den andre bekymringen i forbindelse med færre og kortere øvelser, handler om operativ evne.

Hvis Forsvaret ikke får øvd strukturen og soldatene får testet egne grenser, kan det skape en usikkerhet om hvor forberedt Forsvaret er på en reel krise og/eller krig. Kompetanse og ferdigheter er ferskvarer, og det må finslipes under mest mulige virkelighetsnære omstendigheter. Da har vi også mulighet til å avdekke feil og kunnskapshull uten at det får mer alvorlige konsekvenser.

Regjeringen og Stortinget bør derfor ta den sikkerhetspolitiske situasjonen på alvor, finne midler så fort det lar seg gjøre for å forhindre at forsvarssjefen må velge mellom øvelser eller forsyningsberedskap. Dette selvpålagte prioriteringsdilemmaet forsvarssjefen står overfor, som følge av manglende politisk erkjennelse av den sikkerhetspolitiske situasjonen, burde vært unngått.

Men nå er vi der likevel.

Selvsagt er Forsvaret nødt til å gjøre begge deler – styrke forsyningsberedskapen, og være ute i felt. Øvelse gjør mester, og øvelser som har blitt kansellert eller står som kandidater for sparekniven, bør vekkes til live.

Det må vi ta oss råd til. Alternativet kan bli enda mer kostbart.

Øyvind Førland Olsen
redaktør Officersbladet

1/25

OFFISERSBLADET

Organ for Befalets Fellesorganisasjon

BFO:

Postboks 501 Sentrum
0105 Oslo

Telefon 23 10 02 20

E-post: post@bfo.no

Internett: www.bfo.no

Officersbladets tilsynskomite:

Ris og ros, og eventuelle tips om utgavene kan sendes til tilsynskomiteen@bfo.no og oyvind.olsen@bfo.no

Utgiver:

Dag Stutlien, leder BFO

Ansvarlig Redaktør:

Øyvind Førland Olsen

Redaksjon og

abonnementsavdeling:

Se adresse for BFO

E-post: Officersbladet@bfo.no

Tlf. abonnementsavdeling: 23 10 02 20

E-post: mona.audne@bfo.no

Tilsluttet Yrkesorganisasjonenes
Sentralforbund-Stat

Følg BFO på:

 facebook.com/befaletsfellesorganisasjon

 x.com/bfok12

 instagram.com/befaletsfellesorganisasjon

 befaletsfellesorganisasjon

Viktige saker i tiden

De siste ukene har vi vært vitne til betydelige endringer i den sikkerhetspolitiske situasjonen, noe som har direkte innvirkning på BFO og Forsvaret. Russlands fortsatte aggresjon i Ukraina og økt spenning i våre nærområder har ført til en skjerpet beredskap og økt fokus på forsvarsevnen. Det er allerede politiske diskusjoner om hvorvidt langtidsplanen (LTP) bør økes for raskere å «få det vi har til å virke». Er det tatt tilstrekkelig høyde for prisveksten?

I denne konteksten blir jeg bekymret når jeg leser at forsvarssjefen nedprioriterer øvingsaktivitet til fordel for

lagerfylling. Jeg forstår dilemmaet forsvarssjefen står i, men BFO er klare i sitt budskap: Vi må gjøre begge deler. Forsvaret må både fylle lagrene og øve.

Kompetanseheving og vedlikehold av kompetanse gjennom øving er avgjørende for å ha tilstrekkelig beredskap hos personellet. Uten regelmessig trening risikerer vi å svekke vår operative evne, noe som kan få alvorlige konsekvenser i en krisesituasjon.

FORLIK I TVANGSKONVERTERINGSSAKEN

Etter langvarige forhandlinger har vi endelig oppnådd et utenrettslig forlik med staten i tvangskonverteringssaken. Denne saken, som ble anlagt av NOF, BFO og KOLs medlemmer, skulle opprinnelig behandles i Borgarting lagmannsrett i februar 2025. Forliket innebærer at våre medlemmer som ble tvangskonvertert til andre stillinger har funnet utenomrettslige løsninger de er tilfredse med og dermed var det ikke grunnlag for å gå videre med saken som partshjelper.

Lønnsoppgjøret for 2024 har vært en krevende prosess, men vi har nådd en avtale som vi mener er rettfærdig og balansert. Rikslønnsnemnda fastsatte et sentralt tillegg på 0,75 prosent og avsatte 2,15 prosent til lokale forhandlinger.

For militært personell ble det oppnådd et generelt tillegg på 1,5 prosent, og ytterligere midler ble delegert til DIF for forhandlinger på enkeltstillinger. Dette oppgjøret sikrer en lønnsutvikling for alle og retter opp skjevheter som har oppstått. Utbetalingen skjer med tilbakevirkende kraft fra 1. mai 2024.

HØYESTERETTSSAKEN OM PENSJON PÅ VARIABLE TILLEGG

En annen viktig sak som mange er opptatt av, er høyesterettssaken om pensjon på vakt- og fartøystjeneste. Saken ble behandlet av Høyesterett 25. og 26. februar 2025, og dommen forventes i slutten av mars. Lagmannsretten har tidligere slått fast at disse tilleggene er pensjonsgivende, men Statens pensjonskasse anket som kjent dommen. Vi håper på en endelig avklaring som sikrer at våre medlemmer får den pensjonsopptjeningen de har krav på. Uavhengig av utfallet, er det viktig å påpeke at forsvarssjefen ønsker å gjøre en større andel av lønnen pensjonsgivende, noe som også er politisk besluttet og kommunisert i langtidsplanen.

Dag Stutlien
leder BFO

Annonsesalg:

E-post: offisersbladet@bfo.no
Mobil: 480 91 607

Grafisk produksjon:

Design: PITBOX AS post@pitbox.no
Trykk: Ålgård Offset

Bilder:

Hvis ikke annet er oppgitt, er bildene tatt av Forsvaret.

Forside:

Miriam Dalseg er kompanisjef og deltok under øvelse Joint Viking. Hun er tydelig på hvor viktig det er å øve (Foto: Øyvind Førland Olsen/Offisersbladet).

Redaksjonen avsluttet:

12. mars 2025
(Bekreftet opplag 2. halvår 2022 - 10.500)

Utgivelsesplan 2025:

Nummer	Matr.frist	Utgivelse
2, juni	6. juni	25. juni
3, oktober	22. september	13. oktober
4, desember	17. november	13. desember

16-23

**Øvelse
Joint Viking**

58-62

Materiellnytt

90-91

**Skråblikk
på Forsvaret**

FASTE SAKER

- 4** Redaktørens leder
- 5** BFO leder
- 30** Hva skjer?
- 44** KAFO-sidene
- 46** KAFO-sidene
- 48** Pensjonsbrevet 1/25
- 56** Offisersquizen
- 64** Brytepunktet
- 70** BFO befaler - en podkast
- 76** Internasjonale nyheter
- 78** Internasjonale nyheter
- 78** Med skråblikk på Forsvaret
- 80** Meninger
- 88** Meninger
- 90** Skråblikk på Forsvaret

ARTIKLER

- 8** Veiledning skal skape bedre ledere
- 14** Venter på dommen fra Høyesterett
- 16** Øvelse Joint Viking
- 24** «Vi må snakke om det»
- 58** Materiellnytt
- 82** Luftmaktseminaret
- 84** - Våpnene vi har er dyre og eksklusive
- 86** Roser partssamarbeidet i Forsvaret

Fremtidens forsvarsteknologi er her!

Med banebrytende design og teknologi av ypperste norsk klasse er Eelume undervannsdronen som vil revolusjonere det norske forsvaret.

Våre All-Terrain AUVer er designet for å kartlegge og operere, tett på, uansett topografi, og kommer til der andre ikke når. Den er bærbar, enkel å mobilisere og kan slippes ut på tokt alene fra land, lettbåt eller skip. Den vil kartlegge og rekognosere i miljøer og områder som tidligere ikke har vært mulig.

Eelume S, All-Terrain AUV er verktøyet for fremtidens forsvar, utviklet basert på norske krav.

Discover more
www.eelume.com

Bilde: Wavefront Solstice MAS

+ 3 cm akustisk oppløsning

+ Banebrytende innen forsvars-
applikasjoner som ISR og MCM

Bilde: Voyis

+ Krystallklare bilder

Veiledning skal skape bedre ledere

Veilederkurset skal forberede Forsvarets framtidige ledere for arbeidslivet, og styrke ansattes evne til å håndtere egne utfordringer.

Tekst & foto Øyvind Førland Olsen

I et av klasserommene ved Krigsskolen på Linderud sitter Johannes Kinn (21) og Angelina Scandellari (22). De er vendt mot hverandre, mens en mentor og to andre kadetter noterer, tilbaketrukket fra veileder og veisøker.

Scandellari forteller om det som er vanskelig å snakke om; om en oppvokst der hun har opplevd å bli mobbet og utestengt. Da Sandnes-jenta gikk på ungdomsskolen var det til tider tungt. Problemene ble heller ikke bedre da hun senere bodde hos en vertsfamilie i Spania. Hun ble alibiet for alt som gikk galt, og måtte tåle å stå til ansvar for ting hun ikke var skyld i, forteller hun.

Det er opplevelser kadetten bærer med seg.

Selv om livet er mye lysere nå, og Scandellari er stolt av hun kjempet seg til en skoleplass ved Linderud, er hun bekymret for hvordan hun vil håndtere det å være leder i Forsvaret.

Opplevelsene fra tidligere har satt spor som også påvirker hvordan hun handler og tenker, sier Scandellari.

Å SETTE GRENSER

- Jeg synes det er vanskelig å sette grenser for meg selv og jeg synes det er vanskelig å stå opp for meg selv. Det tror jeg kan føre til utfordringer når jeg skal bli troppsjef. Jeg finner meg kanskje i litt for mye - mer enn det jeg egentlig bør. Jeg tenker ofte, for å unngå en diskusjon eller en krangel at: «Det går nok fint» -.

- Men det går jo ikke alltid fint, sier Scandellari.

Johannes Kinn ser på Scandellari, skriver i en notatbok og stiller spørsmål

Johannes Kinn er veileder. Under Veilederkurset skal kadetter lære seg å håndtere de vanskelig problemstillingene de kan stå overfor som offiserer i Forsvaret.

Angelina Scandellari er kadett ved Krigsskolen. Hun er bekymret for at hennes opplevelser fra tidligere kan påvirke henne negativt når hun får et lederansvar i Forsvaret.

- Hva er det du gjør for å skifte tankegang?

- Å se på meg selv med litt større verdi, at jeg fortjener bedre. Jeg har vært ett år i Forsvaret tidligere og da sto jeg opp for de rundt meg.

Jeg scoret kjemp høyt på empati under FOS (Forsvarets opptak og seleksjon).

For min del handler det om å få mer empati for meg selv. Griner andre, så griner jeg også, sier Scandellari.

FORSTÅELSE FOR LEDERSKAPET

På Krigsskolen på Linderud er hele førsteårskullet på cirka 130 kadetter samlet i en forelesningssal. De er halvveis på nest siste dag av Veilederkurset som er et ukes langt øvelses- og scenariobasert kurs for førsteårskadettene ved Krigsskolen. De får en lite pause som veileder og veisøker for å dele erfaringer om hva som fungerer, og hva oppleves som utfordrende.

Samtalene mellom veisøker og veileder skal ta utgangspunkt i reelle problem-

Scandellari forteller at hun har møtt på flere utfordringer i løpet av ungdomstiden. Hun er synlig lettet når samtalen er over.

Fakta:

VEILEDERKURSET

Veilederkurset er et femdagers kurs for kadetter og VBU1-elever ved Krigsskolen, designet for å utvikle lederkompetanse gjennom praktisk trening i veiledningssamtaler.

Deltagerne veksler mellom forelesninger og praktiske øvelser i mindre grupper, der temaene i forelesningene og øvelsene henger sammen.

Deltagerne rullerer på rollene som veileder, veisøker og observatør, noe som gir dem nyttig erfaring med ulike sider av veiledningsprosessen.

Veisøkerne har forberedt ekte veiledningsgrunnlag fra egen livssituasjon, slik at veilederne får anledning til å trene så realistisk som mulig.

Kurset er utarbeidet av førstelektor Torill Holth.

Kilde: Forsvaret

- Det skal litt til å skjønne hvordan andre har det. Men du kan jo si «nå forstår jeg litt mer hvorfor du reagerer slik du gjør», sier Martin Jensen, mens kadettene følger med i en forelesningssalene på Krigsskolen.

stillinger kadettene opplever, forteller Martin Jensen (32).

Da er læringsutbyttet større, fortsetter Jensen som er én av to hovedansvarlige for Veilederkurset.

- Tilbakemeldingene fra kadettene er veldig gode og kurset oppleves som et positivt tilskudd i utdanningsløpet til kadettene. I tillegg til at de gjennomfører utdanning med taktikk og øvelser ute i skogen, så skal de også få en forståelse av lederskap og hvordan de kan bygge opp de menneskene de skal lede.

- Det tror jeg dette kurset kan bidra til, forklarer Jensen.

I løpet av kurset er flere titalls lærere, instruktører og veiledere involvert i kurset.

Kurset varer bare én uke, men det er svært intensivt og oppleves som krevende for kadettene, forteller Jensen.

- De blir veldig slitne. Noen av samtalen kan være hverdagslige trivialiteter, men andre samtaler kan være med dyptpløyende og alvorlige. Vårt ønske er likevel at kadettene som veileder og

veisøker, klarer å mobilere krefter og oppmerksomhet for å være til stede i samtalen, sier Jensen.

VANSKELIGE SPØRSMÅL

Tilbake i klasserommet møter Johannes Kinn blikket til Angelina Scandellari. Veileder veksler på å notere og å holde øyekontakt med veisøker Scandellari.

- Hvorfor verdsetter du andre sin mening om deg selv høyere enn dine egne meninger?, spør Kinn.

- Det synes jeg er vanskelig å svare på, sier 22-åringen før hun følger opp.

- Det jeg mener selv er jo det som betyr mest. Jeg skal gjøre mitt ytterste for å være en god person, men man kan ikke blidgjøre alle.

- *Føler du at vi kommer noen vei med samtalen, eller ramser vi opp ting du allerede er klar over?*, spør Kinn.

- De mest konkrete tiltaket jeg ser vil hjelpe er at jeg i større grad sier i fra.

Det kan være ubehagelig og føre til diskusjoner, men det må jeg bare håndtere. Etter jeg kom inn på Krigsskolen har jeg fått en «boost» i selvtilliten og jeg føler at jeg er omgitt av folk som vil meg vel.

- Slik var det ikke tidligere, sier Scandellari.

TILBAKEMELDINGER FRA KADETTER
22-åringen fra Sandnes virker lettet over at samtalen er ved veis ende.

Det samme virker Johannes Kinn som

er i situasjon som virker ukjent for ham.

Scandellari har åpnet seg om temaer det er vanskelig å ta opp. Og hun følte seg lyttet til.

Det er imidlertid ikke hun som er i fokus. Det er veileder Johannes Kinn.

- Det er litt for militært språk. Du er flink til å speile kroppsspråket. Men jeg savner litt at du kommer fram i samtalen. Ikke vær så militær, vær litt mer Johannes, oppfordrer medkadett Sebastian Hansen (22).

Martin Jensen er én av to som er hovedansvarlig for Veilederkurset. – I løpet av en uke forstår de hverandre på en helt annen måte, enn det de gjorde på starten av uka, sier han.

ULIKE BEHOV

– Det å si «Jeg forstår» kan være farlig hvis du ikke forstår. Det skal litt til å skjønne hvordan andre har det. Men du kan jo si «nå forstår jeg litt mer hvorfor du reagerer slik du gjør», sier Martin Jensen.

Han forteller at en veiledningssamtale har til hensikt å gi de framtidige offiserene «verktøy» til å håndtere utfordringer de kan stå overfor.

– Møt menneskene der de er, forsøk å finne ut av hvilke behov de har og gjør de i stand til å ta tak i egne utfordringer.

Det er vel det viktigste dere bør ta med dere fra veilederkurset, sier Jensen til kadettene.

De skynder seg til lunsj i messa. Om én knapp time venter en ny runde med veiledersamtaler.

ROLLEBYTTE

Tilbake i klasserommet er Sebastian Hansen (22) fra Fredrikstad veileder.

Overfor ham sitter en medkadett som tidligere på dagen var observatør, i likhet med Hansen. Rollene er byttet om. Hensikten er at alle i løpet av uka inntar rollen som veileder, veisøker og observatør.

Hansen stiller flere spørsmål. Hensikten er å få innsikt i hva veisøker føler er vanskelig

ved Krigsskolen, og enda viktigere; hva kadetten kan gjøre for å endre situasjonen.

– Hva er det du kan gjøre for at folk kan oppfatte deg litt mer positiv?. Deler du noe med laget ditt om hvilke følelser du sitter med?, spør Hansen.

– Hva er din ønskesituasjon i laget, fortsetter Hansen?

FERDIG, MEN IKKE UTLÆRT

Det summer i gangene på Krigsskolen. Kadettene er ferdig med nest siste dag av Veilederkurset.

Praten går høyt, og erfaringene fra kurset er utelukkende er positive, forteller flere kadetter til Offisersbladet.

Kurset gir verktøy de kan benytte seg av, og det virker til å bidra til å skape bånd og større forståelse for hverandre.

Det er i tråd med Martin Jensens egne erfaringer og ønske for kurset.

– Tror du kadettene blir bedre ledere av å gjennomføre Veilederkurset?

– Jeg håper det og jeg tror det, sier Jensen før han utdypes:

– Selv om de kanskje ikke har kompetansen eller forutsetningene for å løse alle de utfordringer de står overfor under kurset, bidrar det til en erkjennelse av de må håndtere slike situasjoner framover, sier Jensen.

– I løpet av en uke forstår de hverandre på en helt annen måte, enn det de gjorde på starten av uka. Vi håper at kadettene får erfare at vi alle er forskjellige, og at dette bidrar til at de blir mer empatiske ledere i fremtiden.

Sebastian Hansen (22) fra Fredrikstad har vekslet mellom rollen som observatør, veileder og veisøker under kurset. Her er han i samtale med en medkadett.

Detect and Protect

Staying aware of the situation – HENSOLDT naval solution

The control of sea lanes and coastal regions is an indispensable task for the Royal Norwegian Navy.

- TRS-4D – a market-leading multi-function AESA surveillance radar.
- SBS-800 family of radars – superior navigation and surveillance performance.
- IFF systems – NESIS 4000, MSSR 2000 I, LTR 400 – market leading products supports the navy to distinguish between friendly and ships in real-time.
- Maritime Electro-Optical System (MEOS III) – designed for high-resolution observation and surveillance as well as reconnaissance and targeting in all weather and light conditions.
- COLDS NGB – detects laser range finders, laser target designators and laser beam riders with an excellent efficiency in all bearings.

HENSOLDT has delivered a multitude of advanced sensors solutions for coastal surveillance, platform protection, navigation and signal intelligence.

HENSOLDT – Strong Partner for the Royal Norwegian Navy

Venter på dommen fra Høyesterett

I slutten av mars kommer svaret som flere tusen i Forsvaret venter på.

Eirik Hansen har flere tusen seilingsdøgn for Kystvakten og Marinen. Nå håper han at mer av inntekten hans vil gi opptjening til pensjon.

Tekst & foto Øyvind Førland Olsen

Da faller nemlig dommen som kan være avgjørende for om en større andel av inntekten til ansatte i Forsvaret blir pensjonsgivende eller ikke. For Eirik Hansen er kanskje én av de som venter aller mest på dommen fra Norges øverste rettsinstans, Høyesterett.

Sammen med den tidligere skipssjefen Charles Blålid, har den våpentekniske offiseren i Sjøforsvaret brukt utallige timer i rettssalen. De har vært partene som har tatt kampen for en bedre pensjon for egen del, men som også kan få store ringvirkninger for tidligere og stadig tjenestegjørende i Forsvaret

- Jeg kan ikke skjønne noe annet enn at dette skal gå veien. Det er en veldig prinsipiell sak. Men man vet jo aldri -

juss er juss, sier Hansen som anslår at han har cirka 4500 seilingsdøgn (mer enn 12 år) i løpet av sin forsvarskarriere i Marinen og Kystvakten.

«AVSPIST OVER FLERE ÅR»

Hansen tilbrakte to dager i Oslo da det ble prosedert for at vakt- og fartøystjeneste skal gi opptjening til pensjon. Hvis minst tre av fem høyesterettsdommere er enige i den konklusjonen, kan det bety mange tusen ekstra i månedlige pensjonsutbetalinger for Hansen.

Han har tidligere uttalt at han håper på et endelig punktum for striden om deler av ATF-tilleggene (øving, vakt og seiling) blir pensjonsgivende.

- Vi har blitt avspist med tanke på pensjon i Forsvaret over flere år, sa Hansen tidligere til Offisersbladet.

VANT FRAM I LAGMANNSRETTE

- En kjerne er at dette er en del av den vanlige jobben og ikke kan rubriseres som overtid og da falle ut av pensjonsgrunnlaget. I begge instanser tidligere (lagmannsretten og Trygderetten) har man fått gehør for at dette ikke er overtid, sier Oddvar Lindbekk.

Han er advokat og representerer ankemotparten ved Befalets Fellesorganisasjon og BFOs medlem Eirik Hansen. Under rettsaken i Høyesterett prosederte han og advokat Andreas Van Den Heuvel, for at Høyesterett tar dommen i lagmannsretten til følge slik at tilleggene som Hansen og Blålid har hatt om bord på fartøy, er å anse som fast og forutsigbar arbeidsinntekt, og dermed også pensjonsgivende.

Det var ikke staten enige i, og Statens

pensjonskasse anket dommen fra lagmannsretten 17. juni 2024.

- Vi mener dommen er for generell og bygger på feil rettslig grunnlag. Det er viktig å skille mellom pensjongsgivende inntekt i folketrygden, pensjonsgrunnlag i privat sektor og hva som er pensjongsgivende etter lov om Statens pensjonskasse, uttalte Rune H. Kristoffersen, juridisk direktør i SPK i en pressemelding.

VIL TROLIG GJELDE FLERE

Ifølge advokat Lindbekk vil en dom i Høyesterett kunne føre til at langt mer av inntekten til ansatte i Forsvaret som ikke tjenestegjør om bord fartøy, blir pensjongsgivende.

- Selv om det er tillegg og situasjoner som ikke er behandlet her (under retts-saken, journ. anm.) vil det legge føringer til hvordan man forholder seg til unntaksaktivitet generelt.

Det sikkert mange som lurer på hvordan dette vil slå ut for øving i Forsvaret, når det ikke har vært til behandling: Det er likevel ikke et prinsipielt skille mellom vakt, øving og fartøytjeneste.

- Vinner vi fram så er det et direktiv til Statens pensjonskasse om å rydde opp. De kan ikke sitte å vente på at det dukker opp en ny sak, sier Lindbekk.

- Så dommen vil ikke bare omfatte de som tjenestegjør på fartøy?

Advokat Oddvar Lindbekk håper Høyesterett faller ned på samme vurdering som Lagmannsretten. Dommen faller i slutten av mars.

- Nei, dommen vil trolig gi avklaringer for flere, men vi kan ikke si noe mer konkret før en dom foreligger.

- Hva skjer hvis Høyesterett lytter til regjeringsadvokaten og faller ned på deres argumentasjon?

- Hvis regjeringsadvokatens får medhold i sitt prinsipielle argument, betyr

det at for mange i Forsvaret vil godt og vel en tredjedel av deres inntekt ikke gi pensjonsopptjening. Da blir man pensjonstapere.

VENTER I SPENNING

Overfor Forsvarets forum uttaler leder i Befalets Fellesorganisasjon, Dag Stutlien, at det er svært mange i Forsvaret som venter på dommen fra Høyesterett.

Han håper at dommen vil gjøre langt mer av inntekten til ansatte i Forsvaret pensjongsgivende.

- Det er jo veldig merkelig at seiling for en skipssjef i marinen ikke er en del av stillingen, og at det derfor skal det regnes som overtid. Det er jo helt meningsløst, men det er dit vi havner (hvis staten vinner fram med sitt syn, journ. anm.).

- Tenk å være 14 dager på øvelse og alt er overtid. Da begynner det å koste penger, sier Stutlien til Forsvarets forum.

Fakta:

Mulige utfall av rettssaken

Hvis slutningen i Høyesterett skulle falle ned på trygderettens dom, der tilleggene vakt -fartøytjeneste ble ansett som pensjongsgivende variable inntekter, vil virkningen tilbake i tid være begrenset til kr 66.000 kroner, og tidligere lavere beløp. Fra 1. januar 2020 er denne avgrensningen i Hovedtariffavtalens vedlegg 5 opphevet.

Det betyr at både fast arbeidsinntekt, faste tillegg og pensjongsgivende variable tillegg gir full opptjening i pensjonsgrunnlaget fra 1. januar 2020.

Hvis slutningen i Høyesterett skulle falle ned på dommen fra lagmannsretten, er ikke beløpet begrenset til maksimalt 66.000 kroner før 1. januar 2020.

Dommen fra Høyesterett er forventet å foreligge senest 26. mars.

PS. Følg med på BFO.no for oppdateringer og siste nytt om saken.

Oddvar Lindbekk (i midten) er advokat for Eirik Hansen, og BFO er partshjelp for den tidligere offiseren som har tjeneste fra Kystvakten og Marinen.

Kompanisjefen:
– Det er dette vi
liker å holde på med

- Jeg hadde jo egentlig tenkt at jeg skulle møte kameratene mine. Jeg ble likevel satt sammen med en helt annen gjeng. Men det er kjekt det også!. Det sier Johan Semmingsen Lerøy som kommer fra Austrheim, et lite stykke nord for Bergen. Han hadde førstegangstjeneste i Panserbataljonen der han dimitterte november 2024.

Han er en av flere titalls reservister som er kalt inn under øvelse Joint Vinter. Flertallet av reservistene som har blitt kalt inn under øvelsen, har nylig dimettert fra Forsvaret, som Lerøy.

- Jeg var litt rusten i starten, men det har gått seg til ganske så fort. Jeg kom nordover 27. februar og skal bli her til 16. mars, sier Lerøy som er vognfører på beltevogn. Her er han med Miriam Dalseg (t.v.) og Amalie Lindstad.

- I forbindelse med denne øvelsen har Panserbataljon kalt tilbake reservister. Det er en trygghet, også for oss, at vi ser vi klarer å hente tilbake personell, samt operere om det skulle være behov for det, sier Dalseg.

- Når vi er ute på øvelser slik som dette får vi trent på det vi skal gjøre i strid, sier kompanisjef Miriam Dalseg.

Tekst & foto Øyvind Førland Olsen

Fire-fem Leopard-stridsvogner ruller ned veien i Bardufoss. De har nettopp forlatt Fossmofeltet og i løpet av kort tid kan de gå i kontakt med

fienden - de blå styrkene som har sin hoved-base noen mil sørover, på Setermoen.

Rød side er på offensiven og har som målsetning å okkupere og drive ut fienden.

De fleste styrkene på rød side har forlatt Fossmofeltet da Offisersbladet blir tatt imot av kaptein Miriam Dalseg.

- Det er vel min åttende eller niende

Miriam Dalseg er kompanisjef i Panserbataljonen. Hun forteller at det er godt å komme på øvelse og bort fra administrative oppgaver. - Hvis vi skal være i stand til å forsvare landet må vi øve og trene jevnlig. Både for at den enkelt skal bli god på jobben sin, men også for at vi som system skal fungere godt sammen, sier Dalseg.

vinterøvelse. Det begynner å bli noen øvelser nå, sier Dalseg (32), og roser sine medsoldater.

- Folkene våre er dyktige, og de strekker seg langt for å løse oppdragene.

Sammen med korporal og troppssersjant Amalie Lindstad (24), har Dalseg fått «oppdraget» om å guide Offisersbladet i de bakre rekker til invasjonstyrken til de røde. Eskadronen er spredt over store områder hvor de blant

annet støtter bataljonen med samband, forsyning, bombekaster, rep. og berging.

NÆRFORSVAR MOT DRONEANGREP

Fra toppen av et kamuflasjenett like ved kommandoplassen stikker en 12,7 Browning mitraljøse opp. En soldat står i tårnet og skuer ut mot horisonten.

- Vi må ha et nærforsvar slik at vi kan drifte. Fienden har mange lufttrusler blant annet fra droner og krumbane.

Vårt beste forsvar er da spredning og kamuflasje, forklarer Albert Jenssen (24).

Han er operasjonsbefal i eskadron 6 Panserbataljonen, og forteller at han har deltatt i vinterøvelsen et par dager allerede. Helst skulle han ha sett at øvelsen varte enda litt lenger.

- Slik økonomien er i Forsvaret om dagen så skal jeg være på øvelse fram til tirsdag (11. februar, journ. anm.), men jeg er innstilt på å være her lenger, sier Jenssen.

MINDRE AKTIVITET

Kuttet i øvelsesaktiviteten i 2025, som forsvarssjef Eirik Kristoffersen varslet

Albert Jenssen er forberedt på at det kan komme angrep fra luften. Mest bekymret er han for krumbanevåpen og droner.

Fakta:

Joint Viking

Joint Viking er en norsk vinterøvelse som holdes hvert annet år.

I år går øvelsen fra 3. til 14. mars 2025.

Til sammen deltar 10 000 soldater fra ni nasjoner på øvelsen.

I tillegg til Forsvaret kommer deltakerne fra Canada, Belgia, Finland, Frankrike, Nederland, Storbritannia, Tyskland og USA.

Kilde: Forsvaret

om i slutten av februar, var et tilbakevendende tema blant personell. Offisersbladet snakket med under øvelsen.

- Det er en bevisst nedprioritering av tradisjonell øvingsaktivitet i år, til fordel for lagerfylling. Dette blir et år med lavt antall øvingsdøgn i Hæren, sa forsvarssjefen til VG i slutten av februar.

Overfor VG utrykte også leder i Befalets Fellesorganisasjon, Dag Stutlien, bekymring for at det øvelsesaktiviteten blir lavere dette året.

Ved en reduksjon i øvelsesaktiviteten i Forsvaret, kan man svekke kompetansen og beredskapen til Forsvaret.

Det også føre til at ansatte slutter, sa Stutlien.

- Det er en forventning, spesielt blant de yngre, at de får øve og trene sine ferdigheter.

TRENER TIL STRID

Det er en oppfatning Miriam Dalseg i Panserbataljonen også deler.

- På vårt nivå er det jo dette vi liker å holde på med. Når vi er ute på øvelser slik som dette får vi trent på det vi skal gjøre i strid på en helt annen måte enn hvis vi skulle øve innenfor normalarbeidstid. Vi får blant annet trent på utholdenhet og samvirke med ulike avdelinger i

Marius Benno Andersen koordinerer forsyning og eventuelle bergingsaksjoner som måtte oppstå under øvelsen.

Forsvaret og allierte. Og når vi er på øvelse slipper jeg å forholde meg til en del «støy» som å svare på mail, sier Dalseg og legger til:

- En måte å vise at vi har et troverdig forsvar gjennom øvelser. Med indikasjonene på at det blir kutt i øvingsaktiviteten er jeg bekymret for at vi mister deler av kompetansen vi har bygget opp, noe som igjen påvirker beredskapen.

Dalseg sitter i baksetet i en MB240 (feltvogn, journ. anm.), mens Amalie Lindstad manøvrerer kjøretøyet over et humpete terreng til en M113-vogn (beltegående pansret personellkjøretøy) kommer til syne. Den er også dekket av et kamuflasjenett som gjør det vanskeligere å se den fra lufta.

Inne i vogna sitter blant andre Marius Benno Andersen (24). Han følger med på striden og koordinerer forsyning og eventuelle reparasjons- og bergingsaksjoner som oppstår under øvelsen. Nå er det et litt kranglete sambandsystem som skaper utfordringer, men med litt teknisk bistand skal de snart være oppe og gå, ifølge Andersen.

- Vi er bindeleddet til de oppdragene som måtte dukke opp, og så «tasker» vi andre som er tilgjengelig for å kunne bistå i løse oppdragene, forklarer Andersen som uteksaminerte fra Krigsskolen i 2023.

- Striden starter i Bardu-dalen og vi skal etter hvert flytte oss sørover og ta Setermoen. Da flytter vi oss videre også, sier Andersen.

Isak Holten er løytnant og troppssjef i Pansret Oppklaring, som tilhører Kavalerieskadron 2 i Porsanger bataljon.

Troppssjefen: – Vi har et ganske komplekst oppdrag

For troppssjef Isak Holten er det å være i Forsvaret et kall.

Tekst & foto Øyvind Førland Olsen

– Vi har et ganske enkelt, men samtidig komplekst oppdrag. Vi skal drive oppholdende strid slik at fienden bruker tid på oss. Hensikten er å tilrettelegge for at Brigade Nord skal kunne forberede seg på å ta over fronten og drive fienden tilbake.

Vårt viktigste oppdrag under øvelsen er å hale ut tid og forsinke fremrykningen til «rød side». Det er et virkelighetsnært scenario og noe vi trolig ville gjort i en reell strid, sier Holten (25).

Han er løytnant og troppssjef i Pansret Oppklaring, som tilhører Kavalerieskadron 2 i Porsanger bataljon.

Han og resten av troppen har reist fra Finnmark for å delta i striden i Indre-Troms under Joint Viking 2025. Han er klar til å rykke ut på kort varsel så snart rød side iverksetter sitt angrep.

– Vi må ikke glemme at Russland er den dimensjonerende trusselen med tanke på hvordan Forsvaret er bygget opp og hvordan vi trener, sier han.

Holten forteller at det er viktig å trene så realistisk som mulig for å få utbytte av øvelsen.

– Vi simulerer alt av skudd og treff med lasersystemet SAAB. Det bidrar til å gjøre øvelsen og kamphandlingene mer rea-

listiske. Da får vi tilbakemeldinger på når vi treffer og om vi blir truffet, sier Holten, som uteksaminerte fra Krigsskolen i 2023.

Han ser for seg at han blir i Forsvaret – akkurat som faren, oberstløytnant Torstein Holten, som er sjefsprest i Hæren.

– Jeg stortrives i Forsvaret, og det er givende å dyrke faget sitt, få muligheten til å jobbe med dyktige mennesker og å bidra til at vi sammen kan løse oppdrag.

– For meg er det å være i Forsvaret på mange måter et kall, sier Holten.

Dronekrig i nord

Droner er en dødelig trussel i krigen i Ukraina. Det håper Hæren å lære av.

Tekst & foto Øyvind Førland Olsen

I Setermoen leir forbereder styrkene seg på invasjonen nordfra. I tillegg til et stort antall bakkestyrker og mekanisert infanteri, besitter «blå styrke» et betydelig antall luftrusler.

Noen av dem svirrer noen meter over en

oppstillingsplass der en styrke fra Porsanger bataljon og Hærens våpenskole er klare for å forsvare sine territorier. Det håper de er nok til å stå imot invasjonstyrken som ledes av Panserbataljonen under vinterøvelsen Joint Viking 2025.

- De største tapene som påføres i forbindelse med Ukraina-krigen nå, er

som følge av droner. I løpet av øvelsen skal vi blant annet teste det å droppe tennisballer fra luften. Det simulerer eksplosiver som for eksempel håndgranater, sier mesterinstruktør og stabssersjant (OR7), Jarle Mossing.

EN TRUSSEL FRA LUFTEN

Han er ansatt ved Hærens våpenskole

Jarle Mossing har fagansvaret for droner i Hæren. Her holder han «Skydio» som er en drone utviklet av et amerikansk selskap som bærer navnet til dronen. Denne enheten koster 360.000 kroner.

og forvalter fagansvaret for droner på vegne av sjef Hærens våpenskole. I tillegg er Mossing i Forsvarets UAS-gruppe (Unmanned Aircraft System).

Han er utsendt for å teste droner under Joint Viking. Mossing forteller at krigen i Ukraina har ført til en enorm utvikling av droner, og mange av dronene er små og billige å utvikle, samtidig som de utgjør en stor trussel for blant annet bakkestyrker. Ifølge en rapport var nærmere 80

prosent av de russiske styrker som falt på frontlinjen i 2024, drept som følge av droneangrep, skriver New York Times. Og droner tar også mange liv på ukrainsk og russisk side, både sivile og militære, ifølge FN.

Trusselen kommer både fra langt- og korttrekkende droner – store som små droner. Og trusselen er ikke bare mot soldater og sivile. Droner til noen tusenlapper kan ødelegge materiell

som stridsvogner og andre kjøretøy med en prislapp på flere titalls millioner av kroner.

MYE Å LÆRE

Mossing forteller at erfaringene fra Ukraina er viktige å lære av for å utvikle seg videre, og stille bedre forberedt. Han viser fram dronene; det er «Svale» og «Flamingo». Svale er en drones verste fiende, en såkalt «counter UAS» og skal ta ut en annen drone, rett og slett ved å krasje inn i den i høy fart.

– Det handler om kinetisk energi. Da ødelegger vi dronens evne til å være i lufta. Og det er Flamingo som er en ISR-drone som har evne til å operere i sverm. Det er en såkalt ISR-drone (Intelligence, surveillance and reconnaissance). Den rekognoserer og overvåker, og kan da gi info og måldata for å ta ut en mulig fiende, forklarer Mossing.

Begge dronene er utviklet av Forsvarets forskningsinstitutt (FFI), og samarbeidet mellom Forsvaret og FFI er tett og viktig for å styrke dronekapasiteten til Forsvaret og Hæren, forteller Mossing.

– Sjef Hæren har som mål at «drone-sverm» (at flere droner opererer og kommuniserer med hverandre) skal inn i Hæren allerede i 2025. Det blir nok litt senere. Vi lærer likevel mye av det som skjer i Ukraina og jeg er sikker på at droner kan løse mange av de oppgavene missiler og håndholdte våpensystemer har i dag, sier Mossing.

– Og denne her har vi kjøpt over 100 av til Hæren, sier Mossing og holder opp en Skydio.

– Den kan pakkes sammen til en liten enhet på noen få kilo som du kan bære med deg, og den kan gå ut på et lags- eller troppsnivå. Den koster 360.000 kroner per enhet.

Alt utstyr som er godkjent for militært bruk er dyrt. Samtidig er dette en svært god drone, sier Mossing.

Henrik Lødøen styrer en «Flamingo». Den kan fly flere kilometer fra den som styrer enheten. Dronen har ingen våpen, men kan likevel innhente informasjon og etterretning på vegne av brukeren.

«Vi må snakke om det»

Erfaringen fra Ukraina er at tilfluktsrom redder liv. Men hvordan står det til med tilfluktsrommene om alarmen skulle gå i Norge?

Oksana og sønnene Daniel og Lucas har flyktet fra krigen i Ukraina til Søndre Land. Hun deler sine erfaringer og mener at DSBs egenberedskapsråd er gode, men at tilfluktsrom bør være Norges første prioritet.

Tekst & foto Morten Lauveng

Det har gått noen dager inn i det nye året, feiringen er over og røyken fra nyttårsrakettene har lagt seg. I en leilighet i Hov, Søndre Land aner Oksana Kozachuck (38) fred og ingen fare. Hun og hennes to sønner Daniel (11) og Lucas (9) har tatt kvelden, da leiligheten plutselig lyser opp, etterfulgt av et kraftig drønn som etterlater familien i sjokk. Nyttårsaften hadde de forberedt seg på, men ikke dette.

- Selv ikke i Ukraina var jeg så redd. Jeg anser meg som en sterk person som hjelper andre, men jeg klarte ikke roe meg selv. Barna og jeg holdt hverandre og skalv, forteller Kozachuck.

En nyttårsrakett hadde blitt avfyrt rett utenfor leiligheten deres. Kanskje var det bare ubetenksomme ungdommer, eller en dårlig spøk, men hendelsen tok henne rett tilbake til en virkelighet hun helst vil glemme.

- Jeg kommer fra krig til et trygt land, men føler meg ikke trygg. Vi kan ikke ignorere det som skjer i verden. Vi må snakke om det, spesielt med våre barn.

«DU MÅ VITE AT MAMMA VIL ALLTID FINNE DEG.»

Oksana mener det er spesielt viktig å

forberede barna på hva som kan skje og tror ikke sønnene hennes hadde klart seg så godt, om hun ikke hadde gjort det. Sønnene hadde alltid ekstra mat i sekken sin og viktige dokumenter i lommene. Noen ganger skrev de navnet sitt rett på huden, for barn i sjokk kan slutte å snakke.

- De sov gjennom bomber, for de stolte på mamma. Snakk med barna og forklar dem på en god måte at alt kan skje. Selv om de er små, er det mye de kan gjøre for seg selv, sier Kozachuck.

Hun ønsker å dele sine erfaringer og mener Norge må prioritere tilfluktsrom til befolkningen.

HALVPARTEN AV NORGE MANGLER TILFLUKTSROM

Ifølge Sivilforsvaret har Norge rundt 20 000 tilfluktsrom med plass til 2,5 millioner mennesker - 19 000 tilfluktsrom er private og 600 offentlige. Det dekker underkant av femti prosent av befolkningen, vi har den lavest dekningsgraden i Skandinavia.

En tilstandsvurdering fra 2013 viste at 25 prosent av tilfluktsrommene trenger oppgradering og 15 prosent bør oppgraderes. Ifølge sivilforsvarssjef Øistein Knudsen må tiltak som varsling, krigsutflytting (flytting av sivile fra utsatte om-

råder) og tilfluktsrom ses i sammenheng. Direktoratet for sikkerhet og beredskap (DSB) og Sivilforsvaret jobber nå med et nytt planverk for krigsutflytting i samarbeid med kommunene.

I Oslo og Akershus er det omkring 4600 tilfluktsrom, med plass til nesten 800 000 mennesker, ifølge Sivilforsvaret. Av disse 4600 tilfluktsrommene er 60 offentlige tilfluktsrom.

En rapport fra Kommunerevisjonen i 2023 avdekket kritisk dårlig vedlikehold av rommene, manglende rutiner og uklare ansvarsfordeling mellom kommunen og Sivilforsvaret ved krigssituasjoner. Beredskapssetaten i Oslo kommune har ikke svart på henvendelser om dagens situasjon.

DEKNINGSGRADEN MÅ OPP

Byggeplikten for tilfluktsrom ble fjernet i 1998, og i 2020 ble ordningen nedprioritert av Solberg-regjeringen på grunn av endret trusselbilde.

Nå har regjeringen foreslått at det skal være krav om tilfluktsrom i nybygg over en viss størrelse, som del av totalberedskapsplanen som nylig ble lagt frem.

- Det gjør vi fordi vi mener at dekningsgraden må opp. Erfaringer fra Ukraina viser at tilfluktsrom er et av de viktigste

Osloborgere passerer daglig porten på St. Hanshaugen. Fra utsiden ser det ut som en garasje tilhørende bymiljøetaten, men tilfluktsrommet ble bygget for krig og har aldri blitt brukt til sitt opprinnelige formål.

- Om det blir uro og alarmen går, er vi allerede på plass for å ta imot befolkningen, sier sivilforsvarsadjutantene Rune Larsen og Ivar Fiane (t.v) ved Oslo og Akershus sivilforsvarsdistrikt. De to har ansvar for å koordinere sivilforsvaret i distriktet.

tiltakene for å beskytte sivilbefolkningen i krig, sier tidligere Justis- og beredskapsminister Emilie Enger Mehl (Sp) til Offiserbladet.

Totalberedskapsplanen spesifiserer ingen bestemt dekningsgrad, men målet er en vesentlig økning.

Den foreslår to beskyttelsesgrader: Én for dagens tilfluktsrom og en ny kategori med lavere standard.

Foreløpig er ingen konkrete budsjettforslag lagt frem for Stortinget, men planen skal danne grunnlag for fremtidige budsjettforslag. Tilfluktsrom i nybygg må finansieres av utbygger, opplyser seniorrådgiver Camilla Fosse i Justis- og beredskapsdepartementet.

TILFLUKTSROM I NYBYGG KREVER STØTTEORDNING

Et boligprosjekt i Nacka i Sverige, bygget med tilfluktsrom, har gitt OBOS

inspirasjon til en lignende løsning i Norge. Regjeringen anslår tilleggskostnaden ved å inkludere tilfluktsrom i nybygg til 30 000 kroner per person. Basert på erfaringer fra Sverige mener OBOS at 50 000 kroner er et mer realistisk estimat.

- En slik ekstrakostnad kan gjøre boligkjøp uoppnåelig for mange. Vi mener det bør etableres en støtteordning eller at andre krav justeres, sier Thomas Skjenald, kommunikasjonsdirektør i OBOS.

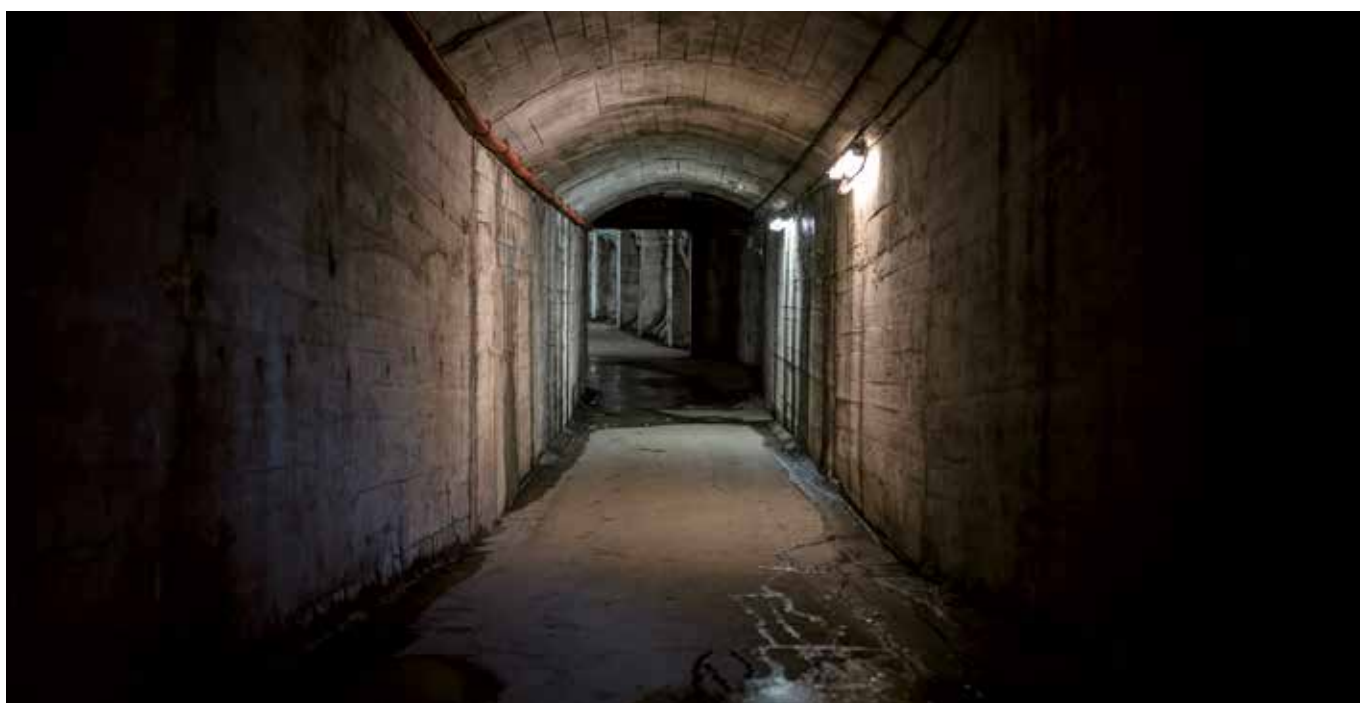
HVA SKJER HVIS ALARMEN GÅR?

Tilfluktsrommene beskytter mot trykkløper fra eksplosjoner, splinter fra konvensjonelle våpen, farlige gasser og reduserer stråling fra radioaktivt nedfall og kjernefysiske sprenginger.

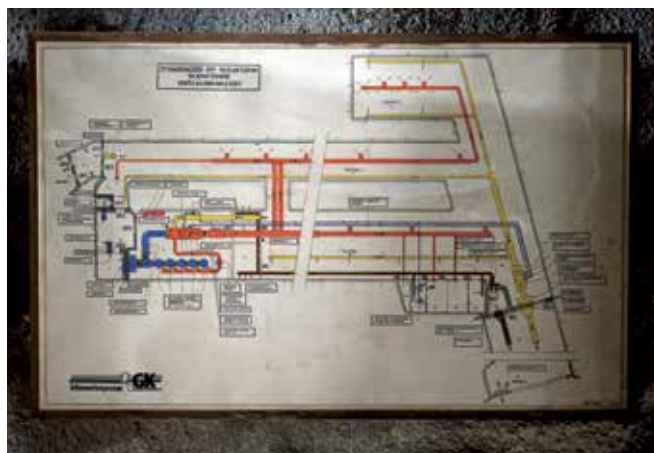
Tilfluktsrom i Norge skal klargjøres på 72 timers varsel. Det kreves mannskap for å drifte ventilasjon og tekniske rom, fylle vanntanker og gjøre sykestuer operative, opprette mottaksapparat, registrering og ordensvakt.

TILFLUKTSROMMENE VAR IKKE KLARE

Før krigen brøt ut, fikk ukrainerne informasjon om hvor de kunne finne tilfluktsrom. Men da krigen startet, var disse ikke klargjort. Oksana og familien ryddet kjelleren i en boligblokk fra sovjettiden, lagret vann og satte opp en radio. Etter

En mørk, fuktig tunnel leder til tilfluktsrommet på St. Hanshaugen. I enden av denne tunnelen skal 1130 mennesker beskyttes om flyalarmen går.

I teknisk rom henger drift- og betjeningsinstrukser for ventilasjon og strømaggregat. Laminerte plakater sikrer rask tilgang til kritisk informasjon, noe som er avgjørende for Sivilforsvaret som på kort tid må sikre drift av tilfluktsrommet.

hvert innså de at dette ikke var trygt, da den gamle bolig-blokken kunne rase sammen. I stedet ble de anbefalt og søke tilflukt på badet, som fungerte som et "rom i rommet". Badet var beskyttet av to vegger fra utsiden, der ytterveggen ville absorbere det største trykket og innerveggene beskyttet mot splinter og fragmenter. Det var ikke det beste, men det var alt de hadde.

- Om du bor i en stor by som Kyiv kunne du gjemme deg på t-banen. Men den muligheten hadde ikke vi, sier Kozachuck.

Det var et kaos av misinformasjon i starten av krigen. Ingen visste hva, eller hvem de skulle stole på. De hadde fortsatt tilgang til mobilnettet, helt til strømmen forsvant.

Men ukrainerne holdt motet oppe. Noen satt opp vaktposter, andre samlet inn nødvendig utstyr og medisiner for å hjelpe soldater og flyktninger fra andre deler av landet. I gymnasen på skolen lagde de voksne molotovcocktails og barna rev opp tøy av kjolene til sine mødre, for å lage kamuflasjenett til soldatene. Når du beskytter deg fra bomber, er det viktig holde seg aktiv og tenke på noe annet.

- Du må gjøre noe, ellers blir du gal. Hvis én får panikk, sprer det seg fort, sier hun.

TRYGGHET UNDER JORDEN

På St. Hanshaugen i Oslo ligger det en garasjeport folk ofte går forbi, men ikke tenker på. Porten skjuler en fjellhall bygget under den kalde krigen. Det er ikke så mange som har vært her inne, det er heller ikke meningen. Den er bygget for krig og har aldri blitt brukt

Standarden er lav, og fasilitetene bærer preg av forfall. Det drypper fra taket, og noen vegger har råtnet bort. Likevel beskytter tilfluktsrommet fortsatt like godt mot det det er designet for, betrygger Rune Larsen fra Sivilforsvaret.

til formålet sitt. I nyere tid har den fungert som lager og vedlikehold av bysykler, men står i dag tom.

Vi blir med ned i dyppet gjennom en fuktig tunnel, det drypper fra taket og lukter kjeller. Ved enden møter vi to tunge dører merket «Gassgrense». Bak dørene finnes ventilasjon, strømaggregat, toaletter og vanntanker. Men varme klær, mat, medisiner og hygieneartikler må tas med selv. Kjæledyr må bli hjemme. Tilfluktsrommet på St. Hanshaugen eies av Oslo kommune og bærer preg av manglende vedlikehold, men gjør fortsatt jobben sin, forteller Rune Larsen. Det skal romme 1130 mennesker under krise.

- Da blir det varmt og klamt her inne. Hver person har 0,6 kvadratmeter, så det vil bli trangt, sier Ivar Fiane.

OKSANAS HISTORIE: «ALT SKJEDDE VELDIG FORT»

I 2022 begynte Russland å samle militære styrker ved grensen til Ukraina. Hverdagen fortsatte som normalt - ingen trodde det faktisk ville bli krig. Oksana Kozachuck husker februar natten da moren vekket henne.

- Hun fortalte at angrepet hadde begynt. Jeg tok det ikke alvorlig og ville bare sove videre, men plutselig var alt forandret.

Mange hadde allerede flyktet fra Butsj, inkludert slektninger og venner av Oksana. To med gravide koner, alt de rakk å ta med seg var fødebagen.

De som ikke rakk å evakuere, ble stengt inne da russiske stridsvogner omringet dem. Mange var uforberedt og gjemte seg i kjelleren av frykt for å bli skutt. Der måtte de oppholde seg i én til to uker, uten mat og vann.

- Derfor er listene til DSB så viktig, du må ha mat og vann hjemme. Tenk på hvordan du vil komme i kontakt med dine nære om telefonen er nede, hvor skal dere møtes? Vit hvem dine naboer er, og deres behov, råder Kozachuck.

Hun har fortsatt beredskapslager hjemme og i bilen sin, hun vet hva hun trenger og hvorfor.

STERKERE SAMMEN

I fjor høst sendte DSB ut brosjyrer til alle husstander om råd til egenberedskap.

Lucas og Daniel foran et minefelt.

Tore Kamfjord, utredningsleder i DSB ser en betydelig økning i befolkningens kunnskap, bevissthet og beredskap. Andelen av befolkningen som oppgir at de lagrer drikkevann har økt fra rundt 20 prosent i 2017 til nesten halvparten i 2024.

- Vi merker det også i pågangen til oss - de aller fleste henvendelsene er fra folk som vil vite mer og ha praktiske råd fordi de ønsker å være bedre forberedt, forteller Kamfjord.

Oksana savner førstehjelpskurs for hele befolkningen, med mulighet for øvelser. Et kurs som også setter søkelys på psykisk førstehjelp. Hun mener folk bør vite hvordan de skal håndtere panikk og hvordan de hjelper hverandre i en krise. Det gjør befolkningen til en ressurs, inntil hjelpen kommer. Kamfjord er ikke uenig i det.

- I en krise kan det ta lengre tid enn vanlig og nå frem på medisinsk nødtelefon, og lengre tid før man får hjelp. Kunnskap om grunnleggende førstehjelp, som hjerte- og lungeredning og stans av ytre blødninger, er allerede en del av DSB sine egenberedskapsråd, forteller Kamfjord.

TAR TILBAKE HVERDAGEN

Oksana Kozachuck er utdannet barnepsykolog og hadde en YouTube-kanal med innhold for barn hjemme i Ukraina, hun tok med sønnene som skuespillere på innspilling og sammen lagde de barne-TV. Noen ganger i et garasjeanlegg, med flyalarmen i bakgrunnen, fordi det var for farlig å gå ut.

- Vi måtte gjøre noe så ungene ikke ble redde. Det var daglig rutine, jobbe, gjemme seg og jobbe litt til. Selv om man blir vant til stresset, blir man ikke det allikevel. Men man må leve.

«HÅPET FOR FREMTIDEN ER FRIHET OG SEIER.»

Oksana valgte til slutt å flykte til Norge med sønnene sine, det ble for farlig i Ukraina. Hun er takknemlig for å få være her, men dette er ikke hennes hjem. Hun drømmer om fred så hun kan vende tilbake og hjelpe til å bygge opp landet sitt.

- Det er alt vi ønsker oss, når guttene blåser ut lyset på bursdagskaken, ønsker de seier. Vi har måtte forlate vårt hjem, våre drømmer, slektninger og venner som fortsatt kjemper. Vi måtte forlate alt, avslutter hun.

Oksana, Lucas og Daniel gjemte seg i kjelleren i boligblokken til sine besteforeldre mens flyalarmen gikk. Familien søkte tilflukt der i begynnelsen av krigen, men innså raskt at det ikke var trygt. Hele bygningen kunne rase over dem. Tilfluktsrommene i Ukraina rakk ikke å bli klargjort før krigen startet.

Omstillings- og tariffbrev 1/2025

Er du mentalt rustet for oppgavene i krise og krig?

Fysisk og psykisk skikkethet hånd i hånd

Av Grete Thorsby, forhandlingsleder

Grete Thorsby

Ingen kan forutse nøyaktig hvordan de vil reagere i en krise, men mental forberedelse kan gi deg en avgjørende fordel. Ved å trene på stressmestring, bygge robusthet og forstå egne reaksjoner, kan du øke sjansene for å håndtere utfordrende situasjoner på en kontrollert og effektiv måte.

HVORDAN REAGERER DU UNDER STRESS?

Hvordan reagerer du under stress? Kjenner du igjen faresignaler som panikk, handlingslammelse og impulsivitet? Gjennom simulering og mental trening, kan du forberede deg på ulike hendelser, slik at du reagerer med effektivt når det virkelig gjelder. Å være mentalt rustet for oppgaver i krise og krig er avgjørende for å håndtere de psykiske og fysiske belastningene som slike situasjoner medfører.

PROGRAM OG INITIATIVER FOR Å STYRKE

Visste du at Forsvaret har utviklet flere programmer og initiativer for å styrke soldaters mentale robusthet? Et sentralt tiltak er Operativ Resilienstrening (ORT), et samarbeidsprosjekt mellom USA og Norge, som er designet for å styrke soldaters mentale robusthet i møte med moderne krigføring. ORT-programmet består av 11 moduler med omtrent 20 timer klasseromsundervisning og praktiske øvelser, fokusert på stressmestring og mental styrke. Dette er et særlig tiltak for førstegangstjenestegjørende, men BFO hevder at programmet bør være obligatorisk for alt militært personell.

I tillegg arrangerer Forsvaret årlig Soldataksjonen, som i 2025 har beredskap

som team. Aksjonen legger vekt på mental forberedelse til strid, trygghet i egen rolle og forståelse av den sikkerhetspolitiske situasjonen. Målet er at alle skal kjenne sin rolle i krise og krig, ha god mental robusthet og forståelse for soldatprofesjon. BFO støtter Soldataksjonen og oppfordrer alle til å delta på de ulike arrangementene som gjennomføres på Forsvarets avdelinger gjennom hele 2025.

Å VÆRE MENTALT FORBEREDT

For å være mentalt forberedt på krisesituasjoner anbefales det å

- ha en klar forståelse av egne rolle og ansvar
- opprettholde fysisk form for å tåle påkjenninger
- utvikle stressmestringsferdigheter gjennom trening og øvelser
- sørge for at personlig og familiær beredskap er på plass.

Ingen kan forutse nøyaktig hvordan de vil reagere i en krise, men mental forberedelse kan gi deg en avgjørende fordel, skriver Grete Thorsby. Her ser vi en elev ved Hærens lagførerskole (Foto: Johanne Sæstuen/Forsvaret).

Disse tiltakene bidrar til å bygge mental robusthet og forberede personell på de utfordringene som kan oppstå i krise og krig.

ALLE SKAL VITE SIN ROLLE I KRISE OG KRIG

Forsvaret har ansvaret for at soldatene gis forutsetninger for å være trygge på sin rolle ved hevet beredskap. Dette gjelder ikke bare avdelingens oppdrag, men også hver enkelt sin rolle ved beredskapsheving. Like viktig er det at soldatene har god nok utdanning i sin rolle.

BFO erfarer at både militært ansatte og soldater opplever fortsatt usikkerhet rundt egen rolle i krise og krig. Det første du kan gjøre, er å sjekke i ditt rulleblad (via FIF) hvor du er styrkedisponert. Normalt er du styrkedisponert i den stillingen du har i det daglige, men det finnes også de som er styrkedisponert andre steder i strukturen avhengig av Forsvarets behov.

IVARETAKELSE AV DEN PSYKISKE HELSEN

BFO erfarer et kunnskapsbehov om hvordan man bygger og ivaretar mental robusthet og en god psykisk helse. Mange føler på et stigma når de skal snakke om psykiske utfordringer, særlig på arbeidsplassen, men det er avgjørende at hodet fungerer. Her kan vi alle bidra og vise at vi bryr oss, ved å spørre en kollega hvordan de har det og om noe påvirker arbeidsdagen deres – både på jobb og privat.

Det bør være like lett å si at du har det vanskelig psykisk som å si at du har vondt i et kne. Det er fred i Norge, men BFO mener at det er nå vi må bruke tiden på å reflektere rundt det å være mentalt klar til strid. Gode verktøy og rutiner er avgjørende for å ivareta den psykiske helsen, dette ved å jobbe preventivt mot psykiske plager og kontinuerlig bygge mentalt robuste soldater.

Er du og din familie riktig forsikret?

BFO Individuell dekker deg, BFO Familie dekker deg og hjemmeboende barn. BFO Partner dekker din partner, samboer eller ektefelle.

Er du nysgjerrig på flere av fordelene dine som BFO-medlem?

Kontakt oss på 21 49 59 95, eller e-post bfo@if.no

BFO Individuell	BFO Familie	BFO Partner
<ul style="list-style-type: none"> • Ulykke • Krigsrisiko • Kritisk sykdom • Arbeidsuførhet • Dødsfall • Inkluderer 15 timer gratis juridisk bistand per sak (per år) hos Solver.	<ul style="list-style-type: none"> • Ulykke • Krigsrisiko • Kritisk sykdom • Arbeidsuførhet • Dødsfall • Inkluderer 15 timer gratis juridisk bistand per sak (per år) hos Solver	<ul style="list-style-type: none"> • Ulykke • Kritisk sykdom • Arbeidsuførhet • Dødsfall
Forsikring for deg.	Forsikring for deg og hjemmeboende barn.	For deg som partner/samboer/ektefelle

I samarbeid med

Omstillings- og tariffbrev 1/2025

Opptreden og relasjoner i Forsvaret

Nytt direktiv med veileder – settes i kraft 27. mars 2025

Av Grete Thorsby, forhandlingsleder

Forsvaret har utarbeidet et nytt «Direktiv for opptreden og relasjoner», som forventes å tre i kraft innen 1. kvartal 2025. Dette direktivet vil gi retningslinjer for hvordan personell skal opptre og forholde seg til hverandre i tjenesten.

Sammen med direktivet vil det også bli utgitt en veileder for å sikre riktig forståelse og implementering. BFO har vært positive til dette arbeidet med å

synliggjøre hvordan personell skal oppføre seg mot hverandre, og hvordan relasjoner mellom personell skal være og håndteres. BFO mener imidlertid at Forsvaret må prioritere å jobbe forebyggende, for å sikre gode relasjoner og god forståelse av opptreden mellom personellet. Det menneskelige og kollegiale aspektet er viktig.

Direktivet er et juridisk dokument og derav et hjemmelsgrunnlag for ileggelse av ev. disiplinære forføyninger.

Direktivet omtaler krav til opptreden for:

- seksuell omgang og seksuell handling,
- opptreden og relasjoner i utlandet, og
- fester og arrangementer.

Direktivet med tilhørende veileder skal evalueres etter år, for å vurdere hvorvidt dette tiltak har medført ønskede effekter. I evalueringen bør det innhentes data om omfanget på bruk av ulike sanksjoner.

Har Forsvaret blitt bedre på å håndtere varslingsaker?

Av Grete Thorsby, forhandlingsleder

I løpet av de to-tre siste årene har Forsvaret vært i søkelyset for hvordan varslingsaker håndteres. Flere oppslag om kritikkverdige forhold, særlig knyttet til trakassering og maktmisbruk, har avdekket behov for forbedringer i systemene for varslingsaker. Men spørsmålet gjenstår – har Forsvaret egentlig blitt bedre på å håndtere varslingsaker?

ET FORBEDRINGSRESSURSPRESS FRA FLERE KANTER

Gjennom media, offentlig debatt og tilsyn har Forsvaret blitt utfordret til å ta grep. Varslere har stått med historier som har rystet både organisasjonen og befolkningen. I mange av disse sakene har det ikke bare vært de kritikkverdige forholdene som har sjokkert, men måten sakene har blitt håndtert på – med manglende oppfølging, lang behandlingstid eller represalier mot varslerne.

Dette presset har tvunget Forsvaret til å innføre nye tiltak. Blant annet har det blitt opprettet dedikerte varslingskanaler og eksterne undersøkelsene for å styrke tillit til systemet. Men er disse tiltakene nok?

POSITIV UTVIKLING, MEN FORTSATT UTFORDRINGER

Det er ingen tvil om at Forsvaret har gjort fremskritt. Økt bevissthet rundt varslingsaker og en klarere forståelse av hva som står på spill, har ført til at varslingsaker nå ofte håndteres mer systematisk enn før. Det er også verdt å merke seg at flere ansatte tør å si ifra, noe som kan tyde på en gradvis bedring i tilliten til varslingsystemet.

Samtidig viser undersøkelser og rapporter at det fortsatt er et stykke igjen før Forsvaret kan si seg fornøyd med:

• Tillit til systemet og Forsvarets ledelse:

BFO erfarer at mange ansatte opplever en frykt for represalier når de varsler. Dette tyder på at det gjenstår arbeide med å skape en tryggere varslingskultur.

• Uavhengighet:

Selv om det er gjort forsøk på å sikre objektivitet, er det fortsatt bekymring rundt hvorvidt varslingsaker håndteres uavhengig av interne interesse. BFO erfarer at dette gjelder spesielt når den som varsler får lite eller

ingen tilbakemelding om hvordan saken behandles. Dette skaper stor usikkerhet.

• Oppfølging:

BFO erfarer at flere varslere har blitt stående uten tydelige resultater eller at det tar urimelig tid før noe skjer, noe som gir inntrykk av at sakene «forsviner» i systemet. Det kan være svært belastende å stå i en sak der man føler seg ignorert eller dårlig behandlet.

For Forsvarets personell som opplever manglende håndtering av en varslingsaker, kan det føre til stor frustrasjon, mistillit til systemet og en følelse av maktløshet. Videre, når varslingsaker ikke blir tatt på alvor eller håndtert riktig, kan det påvirke både den enkeltes psykiske helse og arbeidsmiljøet generelt.

HVA MÅ TIL FOR Å BLI BEDRE?

Forsvaret er en kompleks organisasjon med strenge rangordninger og sterke tradisjoner. Dette gir unike utfordringer i arbeidet med å håndtere varslingsaker. For å sikre videre forbedring, mener BFO at det er noen sentrale punkter som må prioriteres:

Ved din side når noe skjer

Uforutsette ting skjer hele tiden. Har du forsikringene dine i If, får du hjelp når noe skjer. Uansett hvor og når det skjer.

Som BFO-medlem får du rabatt på en rekke forsikringer. Og skjer det noe, skal du vite at vi løser de fleste skadesaker innen 24 timer.

[Er du nysgjerrig på flere av fordelene dine som BFO-medlem?](#)

Kontakt oss på **21 49 59 95**, eller e-post bfo@if.no

I samarbeid med

Forsvaret har tatt viktige skritt for å bli bedre på håndtering av varlingsaker, men utfordringene er fortsatt mange, skriver Grete Thorsby (Illustrasjonsfoto: Ole Andreas Vekve/Forsvaret).

1. Skape en reell nulltoleranse for represalier

Ansatte og soldater må være trygge på at det er støtte fra ledelsen når de varsler. Enhver form for sanksjonering mot varslere må slås hardt ned på.

2. Ha klare og robuste prosedyrer

Forsvaret må ha klare retningslinjer for hvordan varslinger skal behandles, og disse må være godt kjent blant ansatte og soldater. Her må både BFO og de øvrige arbeidstakerorganisasjonene bidra med sine erfaringer, for en best mulig prosess. En rask, grundig og rettferdig prosess er avgjørende for å skape tillit til systemet.

3. Sikre full uavhengig i behandlingen av saker

For å bygge tillit må varlinger behandles av uavhengige instanser som ikke påvirkes av interne maktforhold. Dette sikrer rettferdighet og legitimitet i prosessen.

4. Styrke kulturen for åpenhet

Det må kommuniseres tydelig at varsling er en viktig del av Forsvarets arbeid med å sikre integritet og et godt arbeidsmiljø.

5. Følge opp varslere bedre

Varslere må ikke oppleve på å bli «glemt» etter at saken er meldt inn. Det er avgjørende at de holdes oppdatert og at deres opplevelse anerkjennes.

6. Ivareta den omvarslede

Det også er belastende å bli varslet om. Også denne har krav på et fullt forsvarlig arbeidsmiljø. Den omvarslede må ikke oppleve å få sanksjoner mot seg før saken er konkludert.

7. Lære av varslene

Varslinger gir verdifulle muligheter for forbedring. Når kritikkverdige forhold avdekkes, må Forsvaret vise handlekraft for å iverksette tiltak og bruke erfaringene til å styrke organisasjonen.

Å SVIKTE I HÅNTERINGEN AV VARSLINGSSAKER ER IKKE ET ALTERNATIV

Forsvaret har tatt viktige skritt for å bli bedre på håndtering av varlingsaker, men utfordringene er fortsatt mange. Å svikte i håndteringen av varlingsaker er ikke et alternativ. Varsling er en nødvendighet for å skape et trygt og forsvarlig Forsvar som kan møte fremtidens utfordringer med integritet og

styrke. Tillitten til systemet vil ikke bygges over natten – det krever kontinuerlig arbeid, åpenhet og vilje til å lytte til både varslere og de ansatte. Spørsmålet vi må stille oss, er ikke bare om Forsvaret har blitt bedre, men om det har blitt godt nok. Svare på det siste er dessverre fortsatt nei. Men med fortsatt fokus og handling, er det mulig å skape en kultur der varsling ikke bare tolleres, men verdsettes som en styrke for organisasjonen og samfunnet.

Det viktigste er dog at lederne spilles gode og de opplever trygghet i hvordan varlingsaker skal håndteres, både ift. gode rutiner, men også hvor de kan henvende seg hvis spørsmål.

ET SÆRLIG ANSVAR FOR FORSVARET

Forsvaret har et særlig ansvar for å være en rollemodell når det gjelder håndtering av varlingsaker. Dette handler ikke bare om å ivareta den enkelte varslere, men også om å beskytte arbeidsmiljøet, styre organisasjonens verdier og opprettholde tilliten fra befolkningen. Det skal nytte å si fra!

Velferds- og omsorgspermisjon

Hva kan du tilstås, og hva har du rett på?

Av forhandlingsleder Grete Thorsby

Når viktige velferds- og omsorgsgrunner foreligger, kan du som arbeidstaker tilstås **velferdspermisjon med lønn i inntil 12 dager** i løpet av et kalenderår. Dersom arbeidstakeren selv ønsker og tjenesten tillater det, kan arbeidsgiver samtykke i fleksibelt uttak av permisjonsdagene (hele dager eller deler av dagene).

Velferdspermisjon med lønn innvilges etter vurdering i det enkelte tilfelle.

Ved avgjørelsen må det tas hensyn både til de anførte permisjonsgrunner (eks. tilvenning til barnehage, skolestart, dødsfall, begravelse o.a.) og arbeidstakerens individuelle situasjon og behov (eks. familiesituasjon, omsorgsbyrde, helsetilstand og arbeidssituasjon o.a.).

Andre permisjoner som kommer i tillegg til dette:

a) Personer som har andre **religiøse høytidsdager** enn de offentlige helligdagene, har rett til fri fra arbeid i opptil to - 2 - selvvalgte dager hvert år i forbindelse med høytider etter sin religion, jf. trossamfunnsloven § 18. Dersom arbeidstaker ønsker å benytte seg av denne retten

skal arbeidsgiver varsles minst 14 dager på forhånd. Det kommer frem av forarbeidene til trossamfunnsloven at arbeidstaker ikke kan trekkes i lønn for disse to dagene. Arbeidsgiver har imidlertid rett til å kreve at disse fridagene blir innarbeidet.

b) Arbeidstaker har rett til 2 ukers **omsorgspermisjon i forbindelse med fødselen/adopsjon** etter reglene i arbeidsmiljøloven § 12-3, jf. HTA i staten § 19-3.

c) En arbeidstaker som arbeider hel arbeidsdag og som **ammer sitt barn** har rett til tjenestefri med full lønn etter § 11 i inntil to timer pr. dag. Retten til lønn utløper når barnet fyller to år. Se for øvrig reglene i arbeidsmiljøloven § 12-8, jf. HTA i staten § 19-4.

d) En arbeidstaker som har omsorg for ett barn til og med 12 år, har rett til inntil 10 dager permisjon med lønn pr. kalenderår for nødvendig tilsyn med **barnet når det er sykt**, eller dersom den som har det daglige tilsynet med barnet er sykt. Se HTA i staten § 20 for ytterligere detaljer hvis flere barn, om du er alene om

omsorgen, hvis barn er kronisk syke eller har nedsatt funksjonsevne.

e) Arbeidstaker som **pleier nærstående i hjemmet i livets slutfase**, har rett til permisjon i 60 dager for pleie av den enkelte nærstående, ref. HTA i staten § 20-8, jf. arbeidsmiljøloven § 12-10.

f) Arbeidstakere har også rett til permisjon i inntil 10 dager hvert kalenderår for å gi nødvendig omsorg til foreldre, ektefelle, samboer eller registrert partner (eks. følge nær pårørende til sykehus, gi **nødvendig omsorg** o.a.). Det samme gjelder ved nødvendig omsorg for funksjonshemmet eller kronisk sykt barn fra og med kalenderåret etter at barnet fylte 18 år når arbeidstakeren har hatt slik omsorg for barnet som nevnt arbeidsmiljøloven § 12-9 (3). Disse dagene kommer i tillegg til de omtalte 12 dagene innledningsvis.

g) Retten til permisjon ved fødsel/svangerskap, svangerskapskontroll mv. er ikke nærmere omtalt her, men er lovbestemt og følger av arbeidsmiljølovens kapittel 12.

Revidert HR bestemmelse og veileder del F – Fellesbestemmelser

Av Grete Thorsby, forhandlingsleder

Kapittel F gjelder for Forsvarets personell og supplerer og utdyper krav som treffer Forsvarets personalforvaltning på bakgrunn av lov- eller avtaleverk, samt andre forsvarsspesifikke regelverk. Følgende områder er omtalt i fellesbestemmelsene.

- Oppmerksomhet og gaver
- Arbeidsbriller
- Seniortiltak
- Alderspensjonister på pensjonistvilkår
- Karantene og saksforbud
- Ekstraervert
- Ferieavvikling
- Permisjoner
- Mobiltelefon i arbeidsforholdet

Del F ble revidert i februar, der ny versjon mest trolig vil tre i kraft mvf. 1. mars 2025.

Bestemmelsene gjøres tilgjengelig på Forsvarets fobid (gradret og ugradert), men du kan også finne link på vår hjemmeside.

Omstillings- og tariffbrev 1/2025

Lønnsoppgjøret 2024 er i havn

Men hvor er avfarende plass, og hvor går kursen videre?

Av Jon Erling Johansen, forhandlingsleder

Jon Erling Johansen

Hovedoppgjøret 2024 startet friskt med at arbeidsgiver i Staten ved Digitaliserings- og forvaltningsminister Karoline Tung la premissene ved å signalisere at hun helst

skulle ha sett at det var én felles avtale i Staten. Dette standpunktet møtte både motvind og ruskevær.

ARBEIDSKONFLIKT

Lønnsforhandlinger i Staten endte i brudd og streik for Akademikerne og UNIO. I tillegg stemte LO/Stat nei til ny Hovedtariffavtale i uravstemningen. Dette førte til at lønnsoppgjøret i Staten ble satt på «vent» i påvente av behandling i Rikslønnsnemnda. Usikkerheten hersket blant «tariff-folket», og det ble spekulert i om vi ville få én likelydende avtale, to avtaler eller kanskje tre? Kjennelsene fra Rikslønnsnemnda kom i november, og da ble det kjent at Akademikerne og UNIO fortsetter på sine avtaler, mens LO Stat er dømt inn på vår avtale. Det ble altså ikke ett avtaleområde som ønsket, men heller ikke tre som fryktet. Derimot ble avtaleområdene videreført slik de var før oppgjøret, men med nye avtaler. Samtidig sendte Rikslønnsnemnda et tydelig signal om at partene i 2026, altså ved neste hovedoppgjør, bør bli enige om likelydende avtaler. Virkningsdato for både det sentrale og lokale oppgjøret ble satt til 1. mai 2024. Det betyr at det forhandles på den stillingen som personellet bekledd på det tidspunktet.

SENTRALT OPPGJØR

Oppgjøret sentralt resulterte i at lønns-trinn forsvant og at LO og YS skulle forhandle på 2,9 prosent av lønns-massen, mens Akademikerne og UNIO skulle forhandle på 2,7 prosent. For våre medlemmer ga dette et sentralt tillegg på 0,75 prosent og en avsetning

på 2,15 prosent til lokale forhandlinger i Forsvaret.

LOKALT OPPGJØR

Med de avsetningene som var gjort sentralt, hadde Forsvaret nærmere 254 millioner i potten når forhandlingene startet medio desember. De lokale forhandlingene i Forsvaret ga blant annet ytterligere 1,5 prosent til de fleste med noen unntak, det ble innført minstelønns-satser for enkelte stillingskoder/grader samt at det delegert ut 105 millioner til forhandlinger for militært personell hos den enkelte DIF. Forhandlingene var gjennomført 15. februar

NÅR KOMMER PENGENE?

BFO har fått signaler om at utbetalingene etter oppgjøret kommer i april. Det betyr at de fleste kan forvente en utbetaling som tilsvarer en økning på 2,25 prosent pluss det som eventuelt er fordelt gjennom forhandlingene i DIF – dette blir etterregulert med virkning fra 1. mai 2024. Dessuten vil beregning av ansien-tetstillegg for de som er avlønnet på stige, kunne medføre ytterligere en økning. Så det er altså grunn til å sette

av tid til å kontrollere lønnslisten i april – og det er kanskje en idé å justere skattekortet samtidig?

HVA NÅ?

Nå som hovedoppgjøret 2024 er i havn, skulle man kanskje anta at «tariff-folket» kunne ta utskei og landlov...

Men den gang ei – vi er allerede oppstilt etter fartøysrulla, og er klare for å kaste loss med mellomoppgjøret 2025! Det kan antas at dette blir et enklere oppgjør, all den tid det bare er penger som skal fordeles på et slikt oppgjør. Men det kan alltså dukke opp noen skjær i sjøen.

Og mens vi forbereder oss mot mellomoppgjøret, tenker vi samtidig på hovedoppgjøret i 2026. Hvor går kursen da? Er det fortsatt én felles avtale som er målet til arbeidsgiver? BFO er i hvert fall tydelig på at én likelydende avtale er det beste for de ansatte i Staten, og vi er forberedt på å gjøre en best mulig jobb for våre medlemmer.

Forhandlingene knyttet til lokal lønn er å mål. Her sitter representanter for arbeidstakerorganisasjonene i Forsvaret, i et tidlig møte om lokal lønn (Foto: Øyvind Førland Olsen/Officersbladet).

Lønnsoppgjøret 2024 for gruppe 1

Et godt lønnsoppgjør!

Av Lars Omberg,
leder av Forhandlingsutvalget

Lars Omberg

Gruppe 1 er militært tilsett personell med grad OF 5 og høyere. Forhandlingene for denne gruppen ble sluttført i uke 7.

Den økonomiske avsetningen til gruppe 1 ble tilsvarende som for de øvrige forhandlingene.

RESULTATET AV FORHANDLINGENE

Alle på gruppe 1 tilkommer 3,7 prosent i lønnsøkning med virkning fra 1. mai 2024.

Dette inkluderer 0,75 prosent som ble gitt i det sentrale oppgjøret i staten. I tillegg er det etablert minstelønn for OF 5 og OF 6 med virkning fra samme dato.

Minstelønn:

- Oberst/Kommandør (OF 5): 950.000 kr
- Brigader/Flaggkommandør: (OF 6): 1.063.000 kr

NÅR KOMMER PENGENE?

BFO har fått signaler om at utbetalingene etter oppgjøret kommer i april. Det betyr at de fleste kan forvente en utbetaling som tilsvarer en økning på 3,7 prosent med virkning fra 1. mai 2024.

LEDERLØNNSAVTALEN

Når det gjelder særavtalen (lederlønnsavtalen) for gruppe 1 og forhandlinger om endring av individuelle tillegg, regulering av satser og forhandlinger knyttet til personell som skal inn på avtalen, vil dette arbeidet starte opp i begynnelsen av mars. Forhandlingene vil også omfatte eventuelle endringer av avtalens øvrige innhold.

Her vil vi komme vi komme tilbake med oppdateringer på nett når forhandlingene er sluttført.

BFO i Høyesterett

Saken om pensjon på vakt- og fartøystjeneste

Av Lars Omberg,
leder av Forhandlingsutvalget

I dommen fra Gulating lagmannsrett 16. mai 2024 konkluderte retten med at vakt- og fartøys tjeneste gir opptjening til pensjon. For BFOs medlem og part i saken, Eirik Hansen, innebærer dommen fra Gulating at han vil få en økt pensjon der også vakt og fartøytjeneste er inkludert i grunnlaget for pensjon.

Dommen fra Gulating lagmannsrett ble anket av Statens pensjonskasse til Høyesterett. Saken ble behandlet i Høyesterett 25. og 26 mars.

BFO og NOF har samarbeidet i denne saken, både i Gulating lagmannsrett og nå sist i Høyesterett. For BFO er det Advokat Oddvar Lindbekk fra advokatfirmaet Lindbekk Sandnes & Co som har ført saken i Høyesterett.

Statens hovedsyn i saken er at fartøystillegg - og vakt tjeneste er å anse som arbeid utenfor den ordinære stilling, og at tilleggene som en konsekvens av det er å anse som overtid. Hvis dette

skulle bli slutningen fra Høyesterett vil vi stå overfor en helt ny situasjon. Overtid er ikke pensjonsgivende - og med dette utfallet vil det være naturlig å legge Hovedtariffavtalens bestemmelser om overtid til grunn for beregning av en ny fremtidig kompensasjon. Dette vil dermed også ha en konsekvens for dagens arbeidstidsbestemmelser (ATF). Det er viktig å understreke at utfallet av saken vil kunne inneholde ulike forhold og føringer som påvirker den endelige konklusjonen med et slikt utfall.

BFO og NOFs primære påstand er at anken forkastes, - og dermed at dommen fra Gulating lagmannsrett gjøres rettskraftig.

Dommen fra Gulating lagmannsrett innebærer at våre medlemmer har vunnet frem med sin påstand, herunder at tilleggene skal vurderes som pensjonsgivende inntekt etter pensjonskasselovens § 11, første ledd som sier at arbeidstakerens pensjonsgrunnlag er den faste arbeidsinntekt for det arbeidsforhold som gir rett til medlemskap i Pensjonskassen. Ved tariffavtale mellom staten og hovedsammenslutningene

kan det bestemmes at også annen fast arbeidsinntekt skal regnes med i pensjonsgrunnlaget.

Den praktiske konsekvensen av dommen er at tilleggene vakt - og fartøys tjeneste er å anse som faste, og dermed en del av den faste arbeidsinntekten. Forenklet medfører denne slutningen at vakt - og fartøystjeneste i sin helhet gir opptjening på pensjon i både fortid og fremtid.

Hvis slutningen i Høyesterett skulle falle ned på trygderettens dom, der tilleggene vakt -fartøystjeneste er å anse som variable inntekter, vil virkningen tilbake i tid være begrenset til kr 66.000, og tidligere lavere beløp. Fra 1. januar 2020 er denne avgrensningen i Hovedtariffavtalens vedlegg 5 opphevet. Det betyr at at både faste og variable tillegg gir full opptjening i pensjonsgrunnlaget fra 1. januar 2020.

Dommen fra Høyesterett er forventet å foreligge senest 26 mars. Se BFO.no for oppdateringer om saken.

Omstillings- og tariffbrev 1/2025

Omstillingsbrev

M&E og F24 Status og nær fremtid

Av sentralt frikjøpt tillitsvalgt M&E
Grete Sandman

Grete Sandman

DIF-ene. DIF-sjefene har nå gjennom-

Omstillingsprosessene i Forsvaret ruller og går og materielldrift og vedlikehold er det som har tatt mest tid på nyåret, med alt som skal overføres av oppgaver, materiell og kompetanse fra FMA og FLO til

gått oppdrag og funnet hvordan de best kan organisere seg for å løse oppdraget, og det har vært gjennomført arbeidsmøter mellom partene på nivå 1 og 2.

Medio mars skal gjennomføringsoppdrag, stillinger og organisasjon drøftes og forhandles.

I mars skal vi sette oss ned med arbeidsgiver og se på økonomiprojektet, både hvordan det er gjennomført, og

hvordan prosessene knyttet til dette har vært med hensyn til partssamarbeidet.

Deretter må vi se på om vi faktisk har oppnådd det vi ønsket å oppnå med dette, og deretter de andre prosjektene.

BFO Hederspris 2025

Hedersprisen kan tildeles enkeltpersoner som har opptrådt, handlet eller utvist et engasjement av en slik art at det er å betrakte som fremragende.

Frist for å melde inn kandidater er 30. april 2025.

For å foreslå en kandidat, send inn følgende via e-post til hederspris@bfo.no

KANDIDATENS NAVN OG KONTAKTINFORMASJON

En kort begrunnelse for hvorfor du mener kandidaten fortjener prisen. Eventuelle støttedokumenter, som CV, anbefalingsbrev eller lignende

Utdeling vil skje under BFO Lederkonferansen 17-20 juni 2025.

Skann QR kode for å se statutter og tidligere hederspris vinnere.

Respond. Fast.

The **Falken 24** is a next-generation multi-role naval combat vessel capable of 40+ knots in severe weather with flexible mission capacity and weapons deployment. Designed for versatility, it accommodates 12 fully equipped combatants and allows seamless integration of various military and support systems.

The weapons platform accommodates numerous systems and is developed in close cooperation with KDA, Rheinmetall and Shield AI.

With its inherent flexibility the **Falken 24** will provide true mission capacity in tomorrow's threat scenarios for decades to come.

For further information please contact GOT Marine:

GOT Marine
Gismørøyveien 227
4515 Mandal, Norway

t: +47 992 59 319

e: sales@gotnorway.com

| www.gotnorway.com

Project partners:

Omstillings- og tariffbrev 1/2025

Tariff for dummies

Nå er lønnsoppgjøret for 2024 vel i havn, og flere av våre medlemmer ser nå frem mot april hvor utbetalingen vil komme. Vi som til daglig jobber med tariff har derimot hevet blikket litt, og ser mot mai 2025 og det kommende oppgjøret for 2025.

Av Jon Erling Johansen,
forhandlingsleder

Jon Erling Johansen

Mens vi nå venter på at vi skal starte med neste oppgjør, så kan det være kjekt med å rydde i begrepene.

LØNNSFORHANDLINGER I STATEN

Hvert år gjennomføres det lønnsoppgjør i Staten. Ved et hovedoppgjør (partallsår) blir tariffavtalene revidert. Alle tariffavtalens bestemmelser er oppe til forhandling ved hovedoppgjør. Det betyr altså at lønn, arbeidstid, pensjon, velferdspersmisjoner, overtidsbetaling, bestemmelser om arbeidstøyt og annet kan endres. Ved et mellomoppgjør (oddetallsår) er forhandlingene begrenset til å dreie seg om lønn. I det statlige oppgjøret er det BFOs hovedsammenslutning YS Stat, som forhandler på vegne av alle BFO-medlemmer. Her deltar BFOs ledelse og forhandlingsledere.

RAMME

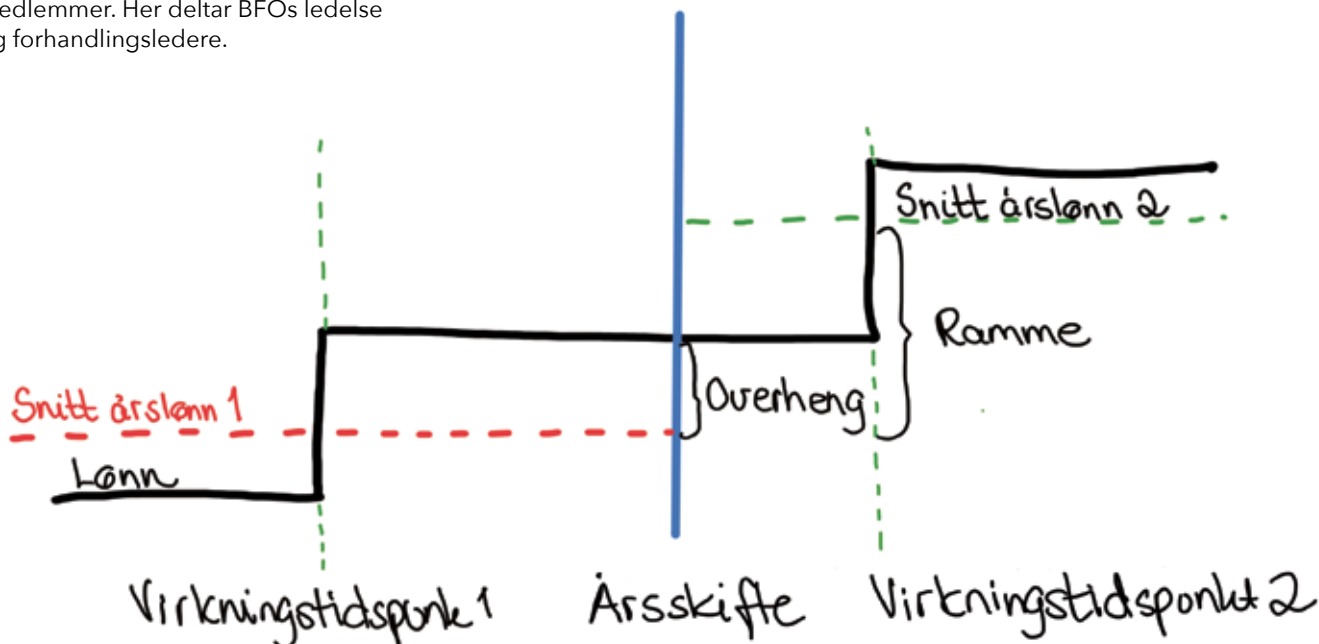
Lønnsoppgjøret i Norge styres av frontfagsmodellen, der konkurranseutsatt industri forhandler først og setter rammen for lønnsveksten. På den måten opprettholder Norge konkurransevnen internasjonalt, og de forskjellige yrkesgruppene i Norge får en harmonisert lønnsutvikling. Frontfagsmodellen er derfor et verktøy for å styre lønnsutviklingen, sikre konkurransekraft og bidra til lav arbeidsledighet over tid.

Enkelt forklart er rammen for oppgjøret forskjellen mellom den gjennomsnittlige årslønnen fra et år til det neste. For forhandlingene i Staten i 2024 ble rammen satt til 5,2 prosent. Det betyr altså at den gjennomsnittlige årslønnen burde øke med 5,2 prosent for en statsansatt. Men hvorfor gir man ikke da bare denne økningen i lønnsoppgjøret? Vel, det er flere forhold som spiller inn; virkningsdato, overheng og glidning er noen av dem.

OVERHENG OG GLIDNING

Overheng viser hvor mye lønningene øker inn i det nye året på grunn av tillegg gitt året før. Hvis arbeidstakere fikk et lønnstillegg midt i fjoråret, vil dette øke gjennomsnittslønnen i innværende år, selv uten nye tillegg. For 2024 ble virkningsdatoen for oppgjøret satt til 1. mai 2024, og dette gir derfor et overheng inn i 2025. Det betyr at alle allerede har fått lønnsøkning som følge av virkning inn i det nye året. Overhengen beregnes forut for hvert lønnsoppgjør.

Glidning er lønnsvekst utover de sentralt avtalte tilleggene. Den kan skyldes ansiennitetstillegg, individuelle lønnsforhøyelser eller andre lønnstillegg som for eksempel beholdetillegg. Det er utfordrende å beregne glidningen. Glidningen forhandles derfor forut for hvert lønnsoppgjør.

KONGSBERG

PRECISION STRIKE

From Air, Land & Sea

- Naval Strike Missile
- Joint Strike Missile

Selected by:

Protechting People and Planet

www.kongsberg.com

LEDER
Dag Stutlien
930 67 475
dag.stutlien@bfo.no

NESTLEDER
Lars Ullensvang
907 67 282
lars.ullensvang@bfo.no

SEKRETARIATSLEDER
Grethe Bergersen
990 96 521
grethe.bergersen@bfo.no

LEDER
KOMMUNIKASJONSAVD
Mia Nicoline Huitfeldt
959 02 014
mia.huitfeldt@bfo.no

IT DRIFT- OG ARKIV
ANSVARLIG
Kyrre Felde
970 99 880
kyrre.felde@bfo.no

MEDLEMSREGISTER
Mona Eriksen Rudberg
924 28 698
mona.rudberg@bfo.no

ØKONOMILEDER
Mona Skansen Audne
957 50 165
mona.audne@bfo.no

REDAKTØR OFFISERSBLADET
Øyvind Førland Olsen
928 40 219
oyvind.olsen@bfo.no

KOMMUNIKASJONSRAÅDGIVER
Mariell Halstensen
938 04 855
mariell.halstensen@bfo.no

REKRUTTERINGSANSVARLIG
Hanne Habbestad
913 11 069
hanne.habbestad@bfo.no

MARKEDS- OG
FORSIKRINGSANSVARLIG
Jacob Tvedt Gelius
984 14 071
jacob.gelius@bfo.no

LEDER
FORHANDLINGSUTVALGET
Lars Omberg
920 91 238
lars.omberg@bfo.no

FORHANDLINGSLEDER
Jon Erling Johansen
924 70 604
jon.johansen@bfo.no

FORHANDLINGSL./MEDBEST.
Grete Thorsby
952 16 662
grete.thorsby@bfo.no

KOMPETANSEUTV./
BFO-SKOLEN
Kjell Ivar Simensen
951 32 939
kjell.simensen@bfo.no

HTV HÆR
Rune Isvik
400 29 792
htv-haer@bfo.no

HTV SJØ
Per Ivar Haugen
934 59 898
per.haugen@bfo.no

HTV LUFT
Nikolai André Valvik
472 93 924
nikolai.valvik@bfo.no

HTV LUFT, VARA
Marius Krey
99374769
marius.krey@bfo.no

HTV HEIMEVERNET
Inge Øyen
992 22 781
inge.oyen@bfo.no

HTV FOH
Ove Fjeldstad
990 40 636
ove.fjeldstad@bfo.no

HTV HÆR, VARA
Håkon Widerøe
924 55 769
hakon.wideroe@bfo.no

HTV SJØ, VARA
John L Strømseng
0540-3486/926 24 550
john.stromseng@bfo.no

FPVS
Trond Arild Bølla
992 15 663
trond.bolla@bfo.no

UTLAND
SENTRALT FRIKJØPT TILLITSVALGT
Tor Gunnar Framnes
930 53 744
tor.framnes@bfo.no

SENTRALT FRIKJØPT
TILLITSVALGT
Lars Anders Kjeldseth
476 66 768
lars.kjedlseth@bfo.no

SENTRALT FRIKJØPT TILLITSVALGT
M&E
Grete Sandman
920 48 979
grete.sandman@bfo.no

SENTRALT FRIKJØPT
TILLITSVALGT
André Christian Solhaug
930 98 893
andre.solhaug@bfo.no

FMA, FRIKJØPT TILLITSVALGT
Børre Hagen
932 80 857
htv-fma@bfo.no

FLO FRIKJØPT TILLITSVALGT
Sverre Holter
474 52 352
htv-flo@bfo.no

HTV

CYFOR
Tore Knutsen
958 65 362
htv-cyfor@bfo.no

FST
Åsmund Hanevik
920 69 306
htv-fst@bfo.no

FHS
Frank Tore Laugen
472 52 788
htv-fhs@bfo.no

FFT
Kenneth B. Henriksen
990 93 808
kenneth.b.henriksen@gmail.com

FSAN
Hans Erik Bergene
932 27 168
htv-fsan@bfo.no

FB
Vebjørn Hanssen
404 35 973
htv-fb@bfo.no

ETJ
Ta kontakt på e-post
htv-etj@bfo.no

FS
Ola Jonson Bakk
htv-fs@bfo.no

FD
Egil Daltveit
950 60 162
egil.daltveit@fd.dep.no

NSM
Lars Jørgen Løland
920 58 345
lars-jorgen.loland@nsm.no

KAFO LANDSSTYRE

LEDER KAFO
Danica Fischer [LKSK]
Tlf: 480 02 271
E-post: kafo@bfo.no

NESTLEDER KAFO
Martin Nordvang [LKSK]
E-post: kafo@bfo.no

SEKRETÆR KAFO
Hilde Johansen [LKSK]
E-post: kafo@bfo.no

Å gripe muligheten

Ved å ta sjansen åpner man døren til nye ferdigheter og styrket selvtillit.

Forsvarets høyskole og krigsskolene tilbyr mange utfordringer. Som kadett skal man gå gjennom en profesjonsutdanning som skal ruste en for fremtidens utfordringer som offiser. Det handler om å oppsøke og eksponeres for utfordringer og lære av erfaringene man gjør seg. Mitt utdanningsløp går mot slutten, og det samme gjør vervet som leder KAFO, derfor ønsker jeg å bruke min spalte på å reflektere (som vi har lært på Luftkrigsskolen) over noen viktige erfaringer jeg har dannet meg til nå.

På KAFO kongress april 2024 fikk jeg vervet som leder KAFO. Det var et verv jeg fikk som førte med seg skrekkblandet fryd. Leder KAFO var en rolle jeg så på med æresfrykt av flere grunner. En av de var ansvaret rollen medførte, en annen faktor var at jeg følte jeg hadde store sko å fylle. Tidligere ledere for KAFO var personer jeg så på som svært ressurssterke, fryktløse og kunnskapsrike. Likevel gledet jeg meg. Jeg så frem til å gyve løs på fagforeningsarbeid og følte meg klar for en ny utfordring.

Som Leder KAFO er man tillitsvalgt for alle kadetter i BFO. Dette innebærer en rekke ansvarsområder og arbeidsoppgaver. Blant annet er man ansvarlig for saksarbeid i KAFO, oppfølging av KAFOs lokalstyrer og man er bindeleddet mellom KAFO og BFO. Nå som jeg står på slutten av perioden som leder ser jeg på disse arbeidsoppgavene som enkle. Hvorfor? Fordi jeg har dyktige makkere i kjernestyret, et engasjert landsstyre, velfungerende lokalstyrer, og BFO som ønsker å støtte KAFOs arbeid.

Jeg er stolt over alt KAFO har fått til i året som har gått. Mai 2024 satte landsstyret seg tre mål: kommunikasjon, synlighet og kompetanse. Det er mål landsstyret vurderte som oppnådd under styrets siste møte i februar. Lokalstyrene har arbeidet for å optimalisere KAFOs informasjonskanaler lokalt. Kommunikasjonsutvalget i landsstyret har bidratt til å blant annet løfte både KAFO og BFOs Instagram. Og alle skolene har gjennomført tillitsvalgtkurs, for å nevne noe.

Det jeg er mest stolt over er å se engasjement og dugnadsånd i KAFOs lokalstyrer. I KAFOs årsberetning for 2023-2024 nevner tidligere leder KAFO Mads Øyum at man ikke må ta fagforeninger for gitt. Det finnes land der det ikke eksisterer fagforeninger for militært tilsatte. Fagforening er viktig, men det er den tillitsvalgte som gjør jobben. Uten tillitsvalgte vil det være umulig for fagforeningen å nå ut til alle medlemmene.

Hvor vil jeg med alt dette? Å ta på seg ansvar og utfordringer kan være skremmende, men det er nettopp i disse øyeblikkene vi vokser mest. Gjennom rollen som leder KAFO har jeg lært at det å tørre å gripe muligheten, selv når det virker overveldende, kan føre til viktige erfaringer og personlig utvikling. Ved å ta sjansen åpner man døren til nye ferdigheter og styrket selvtillit. I beste fall får man seg en real utfordring og mange nye erfaringer.

Jeg ønsker å avslutte med å takke alle tillitsvalgte i KAFO for innsatsen foregående år. En spesiell takk til landsstyret og makkerne mine Martin Nordvang (nestleder) og Hilde Johansen (sekretær) for et fantastisk styreår. Søk verv i KAFO, det er givende!

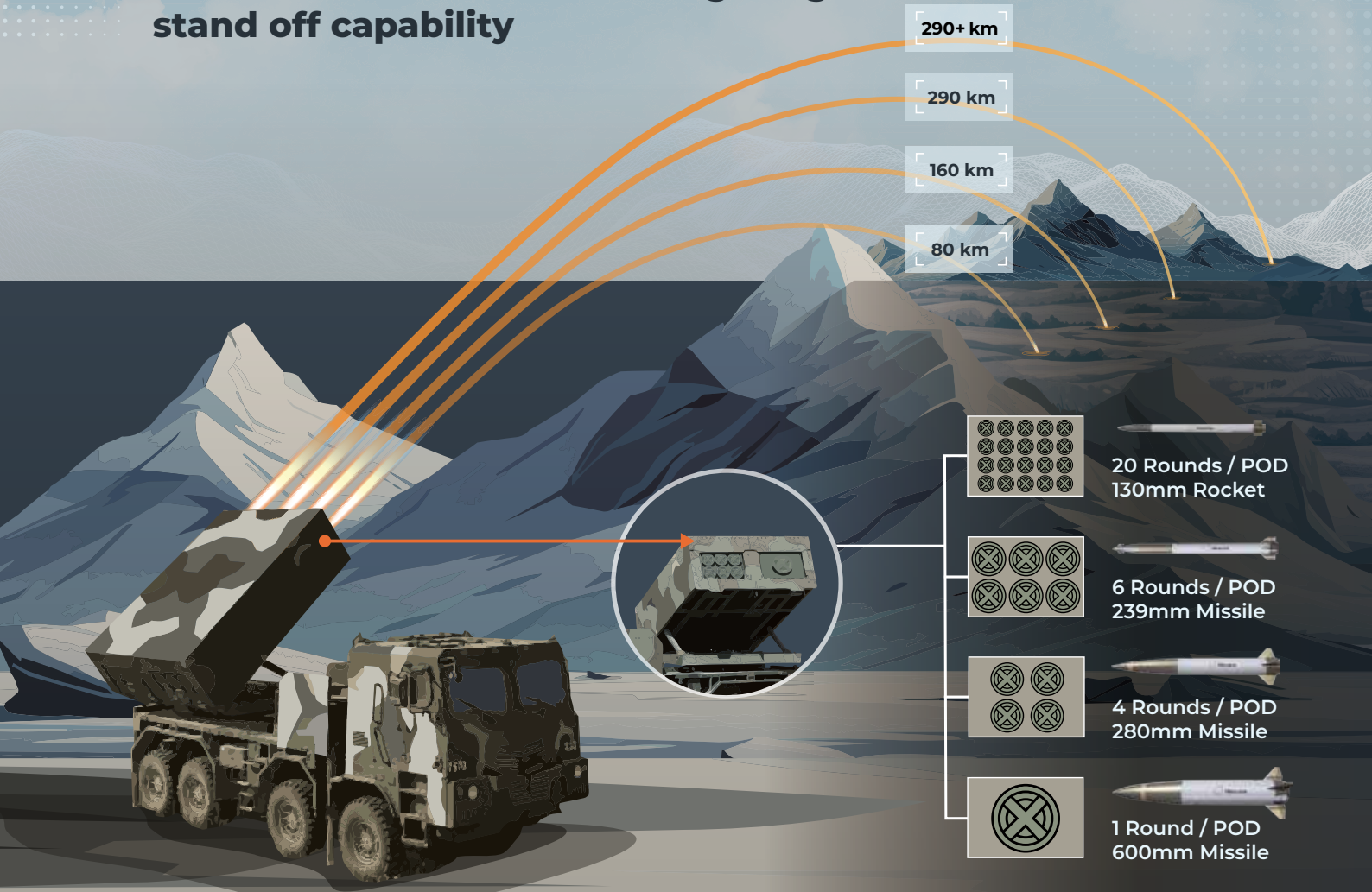

Takk for meg, og takk for tilliten.

Danica Mae Fischer
Leder Kadettes fellesorganisasjon (KAFO)
kafo@bfo.no

FULL-RANGE CAPABLE SYSTEM BEYOND EXPECTATION

The Chunmoo will give Norwegian joint and land forces a credible long-range stand off capability

K239 CHUNMOO

HIGHLY LETHAL MULTIPLE ROCKET LAUNCHER

- Fully developed system responding to Norwegian requirements
- Twin POD launcher for maximum firepower and operational flexibility
- In use and ready for fast delivery with a full range of rockets and missiles

Cybermakt – kampen om det digitale rom

Cybermakt har gått fra å være et teknisk sidefelt, til å bli en sentral del i moderne forsvar.

Av Markus Hauge og Victoria Koller, kadetter ved Cyberingeniørskolen

I dagens teknologiske verden blir cybermakt et stadig viktigere tema. Men hva er egentlig cybermakt? Hvorfor er dette et område som stadig er mer i vinden, og hvorfor er det viktig at Forsvaret fokuserer på dette? Vi er to tredjeårskadetter fra FHS Cyberingeniørskolen ved Jørstadmoen leir som i løpet av vår tid under utdanning har fått belyst viktigheten av cybermakt, og hvorfor dette er et av de store fokusområdene i dagens digitale verden. Vi ønsker gjennom denne artikkelen å belyse noen viktige momenter knyttet opp mot temaet.

I de siste årene har cybermakt gått fra å være et teknisk sidefelt, til å bli en sentral del i moderne forsvar. Selve begrepet cybermakt har mange definisjoner, men kan overordnet ses på som en stats evne til å utøve makt gjennom cyberdomenet. Da i form av offensive- og defensive cyberoperasjoner, å beskytte kritisk infrastruktur, eller brukes for å påvirke eller avskrekke aktører via digitale hjelpemidler. Det er viktig å understreke at det ikke bare er en stat som kan utøve cybermakt. Organisasjoner, cyberkriminelle og andre aktører er også ute etter å oppnå cybermakt i cyberdomenet. Man kan altså bruke digitale virkemidler til å både beskytte egne kapasiteter, samt utnytte sårbarheter hos en aktør. Viktigheten av cybermakt framlegges også i Forsvarets nye langtidspan; «Forsvarsløftet – for Norges trygghet». Her legges det vekt på at regjeringen ønsker å modernisere og effektivisere Forsvarets IKT-infrastruktur og digitale grunnmur. I tillegg ønsker Forsvaret å investere i droner, styrke og forbedre sjø-, luft- og landkapabiliteter, samt modernisere sambandsløsninger^[1]. Skal dette skje, trenger vi et godt støtteapparat som kan både bruke og beskytte disse kapabilitetene.

Et viktig og stadig mer relevant område innenfor militærmakt er hybride trusler. I nyere tider har man sett en stor økning i slike trusler, blant annet i form av strategisk sabotasje av kritisk infrastruktur. Cyberdomenet er intet unntak for disse truslene, og det vil derfor være viktig å ha fokus på hvordan man kan håndtere slike trusler i framtida. Rapporten til Microsofts «A Year of Russian Hybrid Warfare in Ukraine» belyser hvordan en stat kan bruke en kombinasjon av cyberoperasjoner, informasjonskrigføring og militære angrep for å destabilisere en annen stat. Konkrete eksempler er hackergruppa «Sandworm», som i samarbeid med den russiske etterretningstjenesten (GRU) har laget destruktiv skadevare. Dette inkluderer «FoxBlade» og «Caddy Wiper», som hadde til hensikt å hemme den ukrainske regjeringa og de ukrainske mediene^[2]. Denne metoden for krigføring rammer ikke bare de militære avdelingene, men også sivilbefolkningen og samfunnskritiske tjenester. Viktigheten av dette understrekes av Forsvarets langtidspan, som handler om at totalforsvaret skal fungere i både fred, krise og krig.

Kunstig intelligens (KI) har blitt en del av den globale makt-

konkurransen, noe som understrekes i Norges «Strategi for kunstig intelligens for forsvarssektoren». USA har pekt ut både Kina og Russland som sentrale aktører innen militær KI-utvikling, og frykten for at disse landene skal overgå vestlige teknologiske kapabiliteter er økende. Et eksempel på hvordan teknologiske fremskritt kan skape store markedsendringer, er da Nvidia-aksjen sank drastisk etter at Kina oppnådde teknologiske gjennombrudd med Deepseek^[3]. Denne hendelsen kan sammenlignes med sjokket USA opplevde da Sovjetunionen sendte Sputnik i verdensrommet på 50-tallet. For Norge, som et lite land, er det viktig å henge med i den teknologiske utviklingen som KI har før til, da KI en stadig mer sentral del i samfunnet. Skal Norge kunne henge med i den digitale utviklingen, er det viktig å ansette personell som har god teknisk forståelse og kan kombinere deres tekniske kompetanse med militære operasjonsmiljøer i alle de ulike domene. Det vil derfor være viktig å fortsette å fokusere på teknisk utdanning, samt rekruttering på områder som kombinerer teknisk IKT-kompetanse med tradisjonell militærkunnskap. For at Forsvaret skal forbli beredskapsklart og operativt, må det utvikles områder der man kan håndtere det raske teknologiske skifte og forstå hvordan cybermakt kan passe inn i det store strategiske militære bildet.

Dokumentene nevnt ovenfor illustrerer at cybermakt ikke lenger kan ses på som en tilleggskapasitet. Det er et relevant maktmiddel, en trussel mot samfunnskritiske tjenester – og samtidig et fundament for en robust forsvarsstruktur. Investeringer i nye IKT-systemer og tilsetning av teknisk personell framheves derfor som en nødvendighet for å utvikle Norges evne til å møte hybrid krigføring og utviklingen av KI. Cyberdomenet er kommet for å bli. For at Forsvaret skal fortsette å være framme i skoen, er det essensielt at vi tar i bruk cybermakt som en fullverdig kapasitet.

Cybermakt har gått fra å være et teknisk sidefelt, til å bli en sentral del i moderne forsvar, skriver Markus Hauge og Victoria Koller. Dette bildet er fra Cyberingeniørskolen (Foto: Torgeir Haugaard/Forsvaret).

Kilder:

- [1] «Forsvarsløftet - Langtidspanen for forsvarssektoren 2025-2036», Forsvaret, Oslo, apr. 2024.
- [2] «A year of Russian hybrid warfare in Ukraine», Microsoft Threat Intelligence, mar. 2023.
- [3] «Why NVIDIA's share price dropped 17% after DeepSeek news», IG. Åpnet: 7. mars 2025. [Online]. Tilgjengelig på: <https://www.ig.com/en/news-and-trade-ideas/why-nvidia-s-share-price-dropped-17--after-deepseek-news-250128>

PELI™

TRANSPORTKASSER

Optimal beskyttelse – designet for de tøffeste forhold!

SE
UTVALGET

SPESIAL-
MODELLER

HIGHLIGHTS

- + Enormt utvalg av vanntette, uknuselige, støtdempende og støvtette kasser
- + Kasseinnredning tilpasset ditt behov, produsert i våre lokaler
- + Skreddersydde transportkasser på spesialmål
- + Spesialmodeller utviklet for Forsvaret
- + Godkjennelser: IP67, STANAG 4280 og DEF-STAN 81-41

Pensjonsbrev 1-2025

Noen ting er enkle å forstå og derved enkelt å forklare. Vi ønsker å gi klare svar når det gjelder pensjonsordningen, men når regjeringen utsetter viktige elementer av pensjonsordningen uten å gi forklaringer om konsekvenser for enkeltindividet og arbeidsgiver, settes vi i en krevende situasjon. Nå utsettes endringer i folketrygden til 2027. Konsekvenser? Aner ikke, men vi tror...

Grethe Bergersen

Ragnar Dahl

Av Stabssjef Grethe Bergersen og pensjonist Ragnar Dahl

Adobe Stock

Repetisjon om den nye pensjonsordningen

FØDT I 1963 TIL OG MED 1969

Alle født i 1963-69 får sin pensjon beregnet etter dagens regler. De får også i ny ordning betinget tjenstepensjon og særalderspåslag. Kvalifikasjonskriteriene for særalderspåslag er lik uansett aldersgruppe. Denne aldersgruppen slipper avkortning av særalderspåslag ved inntekt fra privat sektor.

TIDLIGPENSJON (TIDLIGERE SÆRALDERSPENSJON)

Alle, uansett årskull får minst 7 års tidligpensjon på 66 % av sluttlønn ved avgang på særaldersgrensen frem til fylte 67 år. De de som kan gå ved bruk av 85-års regelen kan få opptil 10 års tidligpensjon. Tidligpensjon levealdersjusteres ikke, før ved overgang til alderspensjon ved fylte 67 år.

OPPHEVELSE AV PLIKTEN TIL Å FRATRE VED SÆRALDERSGRENSEN

Militært ansatte måtte tidligere fratre ved fylte 60 år, men denne plikten blir ventelig fjernet pr 1.7.2025. Ved fjerningen av plikten til å fratre vil du ha en rett til å fortsette i Forsvaret frem til fylte 70/72 år.

LEVEALDERSJUSTERING AV ALDERSGRENSEN (NORMERT ALDERSGRENSE)

Særaldersgrensen skal justeres i tråd med forventet levealder (normert aldersgrense), noe som betyr at ansatte kan få en høyere aldersgrense enn 60 år. Alle aldersgrenser i pensjonslovgivningen endres parallelt.

NB: Etter at regjeringen har varslet om at enkelte endringer i folketrygden blir utsatt 1 år, er det lite trolig at normert aldersgrense kan endres før 2027.

AVKORTNING VED ARBEIDSINNTekt OVER FRIBELØPET:

Arbeidsinntekt over 2,7 G vil medføre en avkortning av pensjonen med 66 % av beløpet som overstiger fribeløpet. Dette gjelder uavhengig om ny inntekt er i privat eller offentlig sektor. Gjelder ikke årskullene 1963-69 som ikke får avkortning ved jobb i privat sektor, men som får full avkortning ved jobb i offentlig sektor.

BFO har i mange år forsøkt å beskrive hva nye endringer i pensjonslovgivningen betyr for våre medlemmer. Dette har vi gjort med den til enhver tid tilgjengelig informasjon vi har fått gjennom deltakelse i forhandlingene, informasjon fra YS, samt informasjon vi har hentet fra aktuelle pensjonsleverandører. Utfordringen er at fasitsvaret finnes i regjeringen og de er til dels tilbakeholdende med informasjon.

Vi har nå fått informasjon om at hele prosessen med endringer i folketrygden utsettes med ett år og dette gjør det vanskeligere å gi våre medlemmer informasjon om hva dette betyr for den enkelte.

Fra tidligere pensjonsbrev har vi informert om konsekvenser for de som er født før 1963, de som er født i 1963 tom 1969 og for de som er født i 1970 og senere. I dette brevet gir vi en kort informasjon om ordningen, med eksempler på hva dette betyr for de som er født i 1963 og senere.

Ønsker du svar på spørsmål, orientering om nye ordninger, pensjonsberegning eller svar på andre pensjonsspørsmål, send e-post til post@bfo.no

UTFASING AV 85-ÅRSREGELEN:

85-årsregelen/frivillig avgang fra 57 år fases ut for de født mellom 1970 og 1972, Regelen vil være fjernet for årskull 1973 og senere.

OPPSATT PENSJON PR 31.12.2019

Alle opptjente pensjonsrettigheter pr 31.desember 2019 blir omgjort til en oppsatt pensjon.

Opptjeningstiden øker fra 30 til inntil 40 år (avhengig av hvor mange år du har til sær-aldersgrensen på 60 år). Den oppsatte pensjonen vil bli samordnet med folketrygden ved fylte 67 og levealder-justert.

PÅSLAGSORDNINGEN

Fra 2020 opptjener alle født i 1963 og senere sin pensjon i påslagsordningen.

Opptjeningen settes inn som beholdninger og beholdningene oppreguleres med lønnsveksten hvert år til du tar ut pensjonen.

BETINGET TJENESTEPENSJON

Militært personell har ikke rett til AFP og får isteden betinget tjenestepensjon på 3 % fra inntekt opp til 7.1 G. Opptjeningen starter pr 1.1.2020.

Eksempler på hvordan man tjener opp i nye beholdninger

OPPTJENING I FOLKETRYGDEN

I folketrygden tjener du opp 18.1 % av all inntekt opp til 7.1 G i en beholdning.

Eks: Du startet i Forsvaret som 20-åring 1.1.2020 med en årslønn på kr 400 000.- Dersom du kun får lønnsvekst som følge av hovedtariffavtalen vil din pensjonsbeholdning vokse fra kr 0.- pr 1.1.2020 til kr 389 273.- pr 1.1.2025 Dette fremkommer slik:

År	Lønnsøkning	Ny lønn	Opptjening 18,1 %	Nav beholdning 31.desember
2020	400 000.-		72 400	72 400
2021	2,7 %	410 800	74 355	146 755
2022	3,5 %	424 200	76 780	232 712
2023	5,2 %	446 242	80 770	304 671
2024	4,5 %	466 283	84 397	389 273

SÆRALDERSPÅSLAG

Alle født i 1963 og senere får et særalderspåslag for å sikre at de med kort opptjeningstid, skal ha omtrent samme pensjonsnivå, ifh. til de som må jobbe til fylte 70 år. For personell med særaldersgrense 60 år er påslaget 7.7 % som fastsette på det tidspunktet du går av for særaldersgrensen, eventuelt ved bruk av 85-års regelen. Kravet er at du må ha minst 10 av de siste 15 årene i særaldersstilling og for å få fullt påslag må du har 30 år i særaldersstilling. Kortere opptjeningstid, medfører avkortning.

Adobe Stock

OPPTJENING I TJENESTEPENSJONSORDNINGEN

I tjenestepensjonsordningen tjener du opp 5.7 % av inntekt opp til 7.1 G, fra 7.1 G til 12 G tjener du opp 23.8 %. La oss si at du har en årslønn på 900 000.- Eksempel nedenfor.

År	Lønnsøkning	Ny lønn	7.1 G i kr	5.7 %	23.8 %	Beholdning SPK	Akkumulert beholdning
2020	900 000.-		719 592	41 017	42 937	83 954	83 954
2021	2,7 %	924 300	755 433	43 060	40 190	167 204	169 471
2022	3,5 %	956 650	791 487	45 115	39 309	251 397	259 826
2023	5,2 %	1 006 396	842 202	48 006	39 078	338 481	360 420
2024	4,5 %	1 051 684	880 599	50 194	40 718	429 393	467 556

Kolonnen akkumulert beholdning inkluderer hvor mye tidligere beholdning er økt med for hvert år.

BETINGET TJENESTEPENSJON

Betinget tjenestepensjon er noe de som ikke er kvalifisert for ny AFP får. Ytelsen er 3 % av inntekt opp til 7.1 G Eksempel nedenfor.

År	Lønnsøkning	Ny lønn	7.1 G	3 %	Akkumulert Opptjening
2020	500 000		719 592	15 000	15 000
2021	2.7 %	513 500	755 433	15 405	30810
2022	3.5 %	531 472	791 487	15944	47 833
2023	5.2 %	559 109	842 202	16 733	67 093
2024	4.5 %	584 269	880 599	17 528	87 640

Akkumulert beholdning inkluderer hvor mye tidligere beholdning er økt med for hvert år.

SÆRALDERSPÅSLAG

Personell med 60 års særaldersgrense får et særalderspåslag på 7.7 % som utbetales ved overgang til alderspensjon ved fylte 67 år. Påslaget beregnes fra sluttlønn ved særalders-grensen (60 år).

Her er det et krav om minst 10 av de siste år i særaldersstilling og 30 års opptjening i særaldersstilling for å få fullt særalderspåslag.

Inntekt over 1 G 5 år etter særaldersgrensen, medfører avkortning av særalderspåslaget etter egne regler. Avkortningen gjelder ikke årskullene 1963-69 som har inntekt fra privat sektor.

Eksempel på særalderspåslag for en som gikk av med tidligpensjon i 2023 med et pensjonsgrunnlag på kr 900 000.-

År	Lønnsvekst	Pensjon	Særalderspåslag	
60	0	594 000	69 300	Særalderspåslaget viser hvordan dette øker for hvert år med den estimerte lønnsjusteringen. Når han fyller 67 år er det kr 89 710.- som blir hans livsvarige påslag. Dette påslaget levealdersjusteres ikke.
61	4,5 %	620 730	72 418	
62	4.0 %	645 559	75 315	
63	3.8 %	670 090	78 177	
64	3.5 %	693 544	80 913	
65	3.5 %	717 818	83 745	
66	3.5 %	742 941	86 676	
67	3,5 %	768 944	89 710	

Eksempler på beregninger i ny pensjonsordning

FELLES FOR ALLE EKSEMPLENE

Det er ikke tatt hensyn til årlig lønns- eller pensjonsreguleringer i beregningene.

EKSEMPEL 1: UTTAK AV TIDLIGPENSJON VED FYLTE 57 ÅR

Tor er født i 1968, begynte i offentlig stilling i 1995, har 30 års opptjeningstid i 100 % stilling. Pensjonsgrunnlaget er 6 G (kr 744 168.-). Kan ta ut full tidligpensjon fra fylte 57 år i 2025. Han har full trygdetid i NAV (40 år). Grunnbeløpet er kr 124 028

Ytelse	Merknad	Sum
Tidligpensjon	Fra 57 år til 67 år	491 151

BEREGNET PENSJON FRA FYLTE 67 ÅR

Særalderspåslag 7.7 %	Pensjonsgrunnlag kr 744 168.-	57 301
Påslagpensjon SPK	Fra 1.1.2020 hhv 5.7 % (tjener mindre enn 7.1 G), alt over 23.8 %	13 052
Betinget tjenestepensjon	Fra 1.1.2020 og til du fyller 60 år, utgjør 3 % av inntekt opp til 7.1 G	6 869
Oppsatt bruttopensjon	Pr 31.des 2019. Opptjeningstiden øker fra 30 og opptil 40 år	75 554
Pensjon fra NAV	18.1 % av all inntekt opp til 7.1 G	331 555
Alderspensjon 67 år	Prosent av lønn 65,08 %	484 331

Vil få med seg lønnsutvikling og mulige lønnsopprykk ved fortsatt arbeid i tillegg øker betinget tjenestepensjon opp til han fyller 62 år. Blir høyere nettopensjon, desto lengre han jobber.

EKSEMPEL 2: HANS ER FØDT 1.1.1973

Samme utgangspunkt som i eksempel 1, men Hans er født 1.1.1973, startet i offentlig stilling i 2003, men kan først ta ut tidligpensjon ved fylte 60 år. Normert aldersgrense ikke medregnet, da det enda ikke er besluttet. Grunnbeløpet er kr 124 028. Plansjen viser også mulig inntekt uten avkortning av tidligpensjon (2.7 G frem til 65 år). Arbeid utover 65 år, medfører avkortning av særalderspåslag.

Ytelse	Merknad	Sum
Tidligpensjon	Fra 60 år til 67 år	491 151
Inntekt i privat sektor	2.7 G frem til fylte 65 år	334 875
Sum tidligpensjon	Og mulig inntekt frem til 65 år	826 026

Mulig inntekt frem til 65 år, gir økt opptjening i folketrygden, ikke beregnet i tabellen nedenfor, da den tar utgangspunkt i at man ikke jobber etter fylte 60 år.

BEREGNET PENSJON FRA FYLTE 67 ÅR

Påslagpensjon SPK - 13 år	Fra 1.1.2020 hhv 5.7 % (tjener mindre enn 7.1 G), alt over 23.8 %	32 342
Oppsatt bruttopensjon - 17 år	Pr 31.des 2019. Opptjeningstiden øker fra 30 og opptil 40 år	53 969
Betinget tjeneste-pensjon	Fra 1.1.2020 og til du fyller 60 år, utgjør 3 % av inntekt opp til 7.1 G	16 815
Særalderspåslag 7.7 %	Pensjonsgrunnlag kr 744 168.-	57 301
Pensjon fra NAV	18.1 % av all inntekt opp til 7.1 G	315 999
Alderspensjon 67 år	Prosent av lønn 64,02 %	476 426

Vil få med seg lønnsutvikling og mulige lønnsopprykk ved fortsatt arbeid i tillegg øker betinget tjenestepensjon opp til han fyller 62 år. Blir høyere nettopensjon, desto lengre han jobber.

EKSEMPEL 3: 60 ÅRS SÆRALDERSGRENSE - UTTAK AV DELVIS TIDLIGPENSJON

Samme utgangspunkt som over, men Hans velger å ta ut 40 % tidligpensjon og jobber fortsatt i en 60 % stilling frem til fylte 65 år.

Ytelse	Merknad	Sum
Sum tidligpensjon 40 %	Fra 60 år til 67 år- inntektsgrense 2,7 G	196 460
Lønn i 60 % stilling		446 501
Sum delvis lønn og pensjon		642 961
Sum tidligpensjon	100 % uttak ved fylte 65 år	491 151

BEREGNET PENSJON FRA FYLTE 67 ÅR

Påslagpensjon SPK - 18 år	Fra 1.1.2020 hhv 5.7 % (tjener mindre enn 7.1 G), alt over 23.8 %	39 321
Oppsatt bruttopensjon - 17 år	Pr 31.des 2019. Opptjeningstiden øker fra 30 og opptil 40 år	53 969
Betinget tjenestepensjon	Fra 1.1.2020 og til du fyller 62 år, utgjør 3 % av inntekt opp til 7.1 G	18 331
Særalderspåslag 7.7 %	Pensjonsgrunnlag kr 744 168.-	57 301
Pensjon fra NAV	18.1 % av all inntekt opp til 7.1 G	315 999
Alderspensjon 67 år	Prosent av lønn 65,16 %	484 921

EKSEMPEL 4: 60 ÅRS SÆRALDERSGRENSE - UTTAK AV TIDLIGPENSJON VED 65 ÅR

Samme utgangspunkt som i eksempel 1, mens resten tar utgangspunkt i Hans i eksempel 2. Nå velger Hans å fortsette i stilling frem til han tar ut tidligpensjon ved fylte 65 år.

Ytelse	Merknad	Sum
Tidligpensjon	Fra 65 år til 67 år	491 151
Sum tidligpensjon	100 % uttak ved fylte 65 år	491 151

BEREGNET PENSJON FRA FYLTE 67 ÅR

Påslagpensjon SPK - 18 år	Fra 1.1.2020 hhv 5.7 % (tjener mindre enn 7.1 G), alt over 23.8 %	44 781
Oppsatt bruttopensjon - 17 år	Pr 31.des 2019. Opptjeningstiden øker fra 30 og opptil 40 år	53 969
Betinget tjenestepensjon	Fra 1.1.2020 og til du fyller 60 år, utgjør 3 % av inntekt opp til 7.1 G	18 331
Særalderspåslag 7.7 %	Pensjonsgrunnlag kr 744 168.-ved 60 år	57 301
Pensjon fra NAV	18.1 % av all inntekt opp til 7.1 G	315 999
Alderspensjon 67 år	Prosent av lønn 65,90 %	490 158

EKSEMPEL 5 - PENSJON MED INTOPS OG TAP AV GULLPENSJON

Samme utgangspunkt som i eksempel 1, men Hans er født 1.1.1973, startet i offentlig stilling i 2003, men kan Bjarne er født i 1966. Han var i intops i 2007. Vedkommende har krysset grensen for nedgang i lønn etter 2020 og det medfører at hans tidligpensjon blir beregnet av sluttlønn ved avgangstidspunktet.

Som følge av at alle som er født i 1963 og senere skal ha sin pensjon beregnet etter ny ordning ved fylte 67 år, får Hans delvis uttelling for sin intops-periode, men først ved fylte 67 år. I beregningen har SPK lagt til 3 måneders ekstra tjeneste (normert aldersgrense), som tidligere sagt denne kan bli forskjøvet til 2027.

Hans har full opptjening i tjenstepensjonsordningen og 33,3/39,7 år tjenestetidsbrøk før 2020. Hans sluttlønn er kr 853 900. Pensjonsbeholdning i SPK før 2020 er kr 286 474.- Pensjonsgrunlaget pr 31.12.2019 var kr 1 140 042.- SPK har lagt inn normert aldersgrense med 3 måneder, tallene hensyntar det.

Vi, som SPK, presiserer at beregningen er gjort med noe usikkerhet, da reglene ikke er vedtatt av stortinget. Endringer kan skje.

Ytelse	Merknad	Sum	Sum
SPK tidligpensjon	Fra 59 til 67 år, 3 mnd.	589 273	
Alderspensjon fra NAV	Fra 67 år og 3 mnd.		346 343
SPK opptjening før 2020			258 461
SPK opptjening etter 2020			17 640
Betinget tjenstepensjon	3 % av inntekt opp til 7.1 G		8 481
Særalderspåslag	7.7 % av kr 853 900		65 750
Sum pensjon 67 år og 3 mnd.	Prosent av lønn 81,59 %		696 676

EKSEMPEL 6 - JOBB FREM TIL SÆRALDERSGRENSEN, SÅ UTTAK AV TIDLIGPENSJON

Samme som over, men nå fortsetter Bjarne i jobb frem til han fyller 60 år og så tar ut tidligpensjon.

Ytelse	Merknad	Sum	Sum
SPK tidligpensjon	Fra 60 til 67 år og 3 mnd.	589 273	
Alderspensjon fra NAV	Fra 67 år og 3 mnd.		355 724
SPK opptjening før 2020			250 750
SPK opptjening etter 2020			20 637
Betinget tjenstepensjon	3 % av inntekt opp til 7.1 G		10 059
Særalderspåslag	7.7 % av kr 853 900		65 750
Sum pensjon ved fylte 67 år	Prosent av lønn 82.32 %		702 920

EKSEMPEL 7 - STÅR TIL 59 ÅR, SÅ TAR HANS UT FLEKSIBEL ALDERSPENSJON FRA 62 ÅR OG 3 MND.

Som over, men Bjarne tar ut tidligpensjon fra NAV ved første anledning. SPK har lagt inn normert aldersgrense og han kan derfor ta ut denne ved fylte 62 år og 3 mnd.

Ytelse	Merknad	Sum	Sum
SPK tidligpensjon	Fra 59 til 67 år	589 273	
Alderspensjon fra NAV	Fra 62 år og 3 mnd.	277 075	
Sum frem til 67 år og 3 mnd.	Tidligpensjon og NAV	866 348	
Alderspensjon fra NAV			277 075
SPK opptjening før 2020			258 461
SPK opptjening etter 2020			17 640
Betinget tjenestepensjon	3 % av inntekt opp til 7.1 G		8 481
Særalderspåslag	7.7 % av kr 853 900		65 750
Sum pensjon ved fylte 67 år	Prosent av lønn 73,48 %		627 407

Bjarne har tatt ut fleksibel alderspensjon i 5 år, dvs. kr 277 075 x 5 = kr 1 385 375,- Totalt i 5 årsperioden har dette medført at hun har betalt kr 102 582 ekstra i skatt over 4 år. Med fornuftig investering av pengene kan tidlig uttak være lønnsomt i dette tilfelle.

EKSEMPEL 8 - SOM OVER, MEN JOBBER TIL SÆRALDERSGRENSEN PÅ 60 ÅR

Som over, men jobber til særaldersgrensen 60 år for så å ta ut fleksibel alderspensjon fra NAV ved fylte 62 år og 3 mnd.

Ytelse	Merknad	Sum	Sum
SPK tidligpensjon	Fra 60 til 67 år	589 273	
Alderspensjon fra NAV	Fra 62 år og 3 mnd.	284 579	
Sum frem til 67 år og 3 mnd.	Tidligpensjon og NAV	873 852	
Alderspensjon fra NAV			284 579
SPK opptjening før 2020			250 750
SPK opptjening etter 2020			20 637
Betinget tjenestepensjon	3 % av inntekt opp til 7.1 G		10 059
Særalderspåslag	7.7 % av kr 853 900		65 750
Sum pensjon ved fylte 67 år	Prosent av lønn 73,99 %		631 775

MERKNAD

Ut fra de beregningene SPK har gjort, vil en som ikke har krysset nedgang i lønn, få pensjonsgrunnlaget satt med utgangspunkt i nedgang i lønn. Vi presiserer at vi er i tvil om dette faktisk er tilfelle, da ny pensjonsordning baserer seg på en tidligpensjon frem til 67 år hvor pensjonen ved fylte 67 år baserer seg på oppsatt pensjon før 2020 og opptjening i påslagspensjon etter 2020.

Opptjening i påslagsordningen, påvirker ikke opptjeningen i oppsatt pensjon.

BFO har involvert et advokatfirma og YS Stat, da vi mener at medlemmene ikke skal tape pensjonsgrunnlag ved

overgang fra en pensjonsordning til en annen uten å fratruke som medlem i SPK. Dette må kompenseres i tidligpensjonsordningen.

Imidlertid er dette en fordel for de yngre som har vært ute i intops i perioden 1/7-2006 med utreise før 1.7.2012, da de vil få med seg en del av intops effekten i oppsatt pensjon. Disse ville med stor sannsynlighet uansett ha krysset grensen.

VI ØNSKER VÅRE LESERE EN RIKTIG GOD PÅSKE.

Electrifying the future of Naval Design

From ambition to action, we empower navies to secure their missions with efficient, safe, and future-proof platforms.

Engineered and manufactured in Norway.

Learn more

QUIZ-REKRUTT: (LETT)

- 1: Hva heter den norske fotballpresidenten?
- 2: I hvilken by var Ski VM 2025?
- 3: Fra hvilket land kommer drikken Minttu?
- 4: I hvilken by ligger John F. Kennedy International Airport?
- 5: Hva har frihetsgudinnen i hånden?

QUIZ-MAJOR: (MIDDELS)

- 1: Hvilken nasjon kjører alpinist Lucas Braathen for?
- 2: Hvilken grønnsak heter «Pepper» på engelsk?
- 3: Hva er CD forkortelse for?
- 4: Hva er tallet 1 på finsk?
- 5: Hvilket instrument forbindes med Arve Tellefsen?

QUIZ-GENERAL: (VANSKELIG)

- 1: Hva er 2025 i romertall?
- 2: Hvilken by er nordens femte største?
- 3: Hva het den første James Bond-filmen?
- 4: Hva het vikingkongen som skal ha grunnlagt Trondheim?
- 5: Hvilket land har den lavest fødselsraten i hele verden?

OFFISERSQUIZ

Perfekt for samhold og moro, enten på vakt, i kasernen eller hjemme.

Offisersbladet og Quizgutta presenterer stolt et nytt fast punkt i bladet.

Vi introduserer «Quiz-rekrutt», «Quiz-major», og «Quiz-general» for å speile ulike ferdighetsnivåer.

Ansvarlige Quizmastere:

Alexander Kruse Berg og Magnus Rebbestad.

Kontakt:

hei@quizgutta.no.
www.quizgutta.no.

Bli med på utfordringen!

Følg Quizgutta på:

- facebook.com/quizgutta
- x.com/quizgutta
- instagram.com/quizgutta
- Quizgutta

BILDEQUIZ – HVILKEN LOGO? JORDKLODEN

1:

2:

3:

4:

5:

1: Hva kalles laget som befinner seg mellom kjernen og jordskorpen på planeten vår?

2: Hvilken planet er jordklodens nærmeste nabo i retning sola?

3: Hva heter naboen i motsatt retning (bort fra sola)?

4: Tror forskerne at jorden er 2,5, 3,5, 4,5, 5,5, 6,5 eller 7,5 milliarder år gammel?

5: Stillehavet er det største av verdenshavene, men hva heter det nest største?

NORGE UNDER ANDRE VERDENSKRIG

1: Hvilken norsk motstandsmann hadde dekknavnet "Nr. 24"?

2: Hva het tyskernes største fangeleir i Norge under Andre verdenskrig?

3: Hvem var rikskommissær i Norge under okkupasjonen?

4: Hvilken dato 1945 var det Norge endelig ble fritt igjen etter fem år med okkupasjon? (Frigjøringsdagen.)

5: Hvilket annet navn ble brukt om avdelingen "Norwegian Independent Company No. 1" (NORIC 1)?

FASIT:

Norge under Andre verdenskrig:
1: Gunnar Sønsteby
2: Grini fangeleir
3: Josef Terboven
4: 8. mai 1945
5: Kompani Linge

Fasit Jordkloden:
1: Mantelen
2: Venus
3: Mars
4: 4,5 milliarder år
5: Atlanterhavet

Fasit Bildequiz - Hvilken logo?:
1: LA Kings
2: Marvel
3: Metal
4: Arizona
5: NBC

Fasit Quiz-general (VANSKELIG):
1: MIMXXV
2: Gøteborg
3: Dr No
4: Olav Trygvason
5: Vatikanstaten

Fasit Quiz-majør (MIDDELS):
1: Brasil
2: Paprika
3: Compact Disc
4: Yksi
5: Fiolin

Fasit Quiz-rekurr (LETT):
1: Lise Klaveness
2: Trondheim
3: Finland
4: New York
5: En fakkell

Er Forsvarets fremtid mer autonom?

Krigen i Ukraina har vist at bruken av droner har vært svært effektivt. Det har redusert tap av egne soldater, og påført fiendtlige materiell og personell store skader/tap. Utviklingen av autonome kjøretøy, marinefartøy, kampfly og høytflygende droner går lynraskt.

Milrem autonomt kjøretøy til for eksempel fremføring av forsyninger.

Av Einar Holst Clausen/frilansjournalist

FORSVARETS FORSKNINGSTUTT HAR KOMMET LANGT MED FORSKNING PÅ AUTONOMI

Officersbladet besøkte Forsvarets Forskningsinstitutt (FFI), og møtte forskningsleder Rikke Amilde Seehuus, for å høre om FFI's ledende forskning på blant annet droner og dronesvermer. Seehuus kunne fortelle at FFI har forsket på autonomi, eksempelvis på droner/dronesvermer lenge. Vi ligger langt fremme på droneforskning, og et eksempel på det er at vi nå, ved hjelp av algoritmer og kunstig intelligens, har fått militære overvåkingsdroner og angrepsdroner til å samarbeide.

Forskningsleder ved FFI, Rikke Amilde Seehuus
Foto Einar H Clausen

Seehuus viser til en demonstrasjon FFI gjorde under Arctic Warrior Experiment 2023, og med en videreutvikling under LandX24 (dronesverm). En overvåkingsdrone detekterer et «fiendtlig» kjøretøy og fiendtlige styrker. Rundt overvåkingsdronen sirkler fire angrepsdroner. Flere kilometer unna, får en operatør i en kampvogn live-sending fra overvåkingsdronen. Han velger kjøretøyet som mål, og armerer tre angrepsdroner, og sender de mot målet. Det som da skjer er imponerende, for angrepsdronene styrer seg selv, kommuniserer med hverandre, synkroniserer seg for å treffe samtidig fra ulike retninger. Ikke lenge etterpå, smalt dronene inn i målet i 100 kilometer i timen (uten sprengstoff under testen).

Drone-svermen Valkyrie tar av under Arctic Warrior Experiment 2023. Foto: Espen Hofoss

Dette er ifølge Seehuus relativt billige systemer, med rimelige sensorer som i utgangspunktet er lette å operere, og er dessuten et raskt eskalerbart system. Droner har vist seg å kunne gi et godt bilde over stridsfeltet, samt påføre fiendtlige styrker store skader. Utfordringene som FFI jobber med, er kommunikasjon og koordinering mellom dronene, samt det å unngå å bli jammet. Vi jobber kontinuerlig med å redusere kostnader og risiko i investeringsprosjekter, sier Seehuus.

Forskningsleder Rikke Amilde Seehuus, orienterte også om FFIs forskning og testing av autonome mindre overflate-fartøy til Sjøforsvaret/Marinen, for bruk til minesøk/sveip.

SAMARBEID MED NORSK INDUSTRI

FFI samarbeider bredt med norsk industri også i droneforskningen. Et eksempel er SIX Robotics, som ledes og ble startet opp av Christian Fredrik Eggesbø, og som har bakgrunn fra Forsvarets spesialstyrker. SIX Robotics har en ledende rolle i industrialiseringen av norsk autonom droneteknologi. De har ifølge Eggestø et klart mål om å utvikle en skalerbar, plattformagnostisk programvare som gir Forsvaret økt operativ kapasitet. SIX Robotics vil jobbe tett med FFI for å videreutvikle programvaren gjennom eksperimentering og testing i realistiske scenarier. Eggestø sier at dette ikke bare er teknologiutvikling, men en operativ mulighet som kan gi Forsvaret en betydelig fordel.

EN REVOLUSJONERENDE UTVIKLING AV AUTONOME SYSTEMER

Utviklingen av autonome systemer, kombinert med kunstig intelligens går lynraskt. Alt fra små til store droner, som overvåker og/eller kan angripe mål, til autonome beltegående logistikk eller rene stridskjøretøy. Autonome mindre sjøgående fartøy utvikles og testes for bruk til minesveip/minesøk. De mindre systemene er rimelige, raskt eskalerbare, og ikke minst at de øker tryggheten for personellet.

Autonomt fartøy Odin med den autonome undervannsdronen Hugin på ryggen.

I luften - Vi kommer ikke unna utvikling og bruk av betydelig større systemer, slik som eksempelvis den store høytflygende dronen Triton, fra Northrop Grumman. Den flyr svært høyt, og kan overvåke, rekognosere og drive etterretning over enorme land- og havområder kontinuerlig i 24 timer. Den er av kandidatene som Norge vurderer. En mulig ulempe er at den krever et relativt stort bakkessystem/bakkemannskap.

Triton, fra Northrop Grumman.

Andre produsenter forsker og tester nå helautonome jetmotorbaserte taktiske droner, som også kan fungere som det de kaller «lojal wingman» til kampfly. Sverige var tidlig ute med slik forskning, som taktisk støtte til sine JAS Gripen kampfly. Flyprodusenter i USA, som eksempelvis Boeing, Northrop Grumman og Lockheed Martin, har forsket og utviklet utgaver av «lojal wingman». I USA vurderer de også å produsere rene førerløse kampfly, der KI er en viktig komponent.

Lojal wingman Valkyrie Altius 600 som også bærer våpenlast Foto US Air Force.

På bakken - I Estland ligger Milrem Robotics, som er blant de ledende på autonome belte- og hjuldrevne støtte- og angrepskjøretøy. De produseres i størrelse fra litt mindre en bil, til størrelse med en liten stridsvogn. De mindre autonome beltedrevne kjøretøyene, kan brukes til alt fra logistikk og Medevac, til våpenbærende plattformer. Kongsberg bidrar blant annet med sin RWS

(Remote Weapon Station) på noen av disse plattformene.

Autonome støtte og angrepskjøretøy fra Milrem Robotics Estland Foto Milrem.

Under vann - FFI har i samarbeid med Kongsberg utviklet den autonome undervannsdronen «Hugin», som har vist seg svært effektiv til varierte oppdrag på flere dybder. Den kan autonomt dykke ned til 6000 meter og operere i opptil 15 dager. Den kan oppdage og melde tilbake om funn på havbunnen, eller søke etter miner.

På overflaten - Sjøforsvaret tester og vurderer nå bruk av mindre og større autonome båter/fartøy til eksempelvis minesøk/sveipl Sverige forsker og tester man nå på å gjøre Stridsbåt-90 autonom. Når det gjelder autonomi, er det vel å merke seg sjef Sjøforsvaret, kontreadmiral Oliver Berdal sin kommentar, som gjelder all autonomi;

«Det er viktig å skille mellom ubemannede farkoster som blir fjernstyrt av mennesker, ubemannede farkoster som følger en pre-programmert rute, og sist, men ikke minst, farkoster som har full autonomi - herunder at de forholder seg til det oppdraget de er programmert til og selv tilpasser ferden og handlingene underveis».

Fakta:

Autonom Betyr i korthet
- ubemannet/selvstyrende

HALE (drone) - High Altitude Long
Endurance

UAV - Unmanned Aerial Vehicle

UGV - Unmanned Ground Vehicle

AUV - Autonomous Underwater Vehicle

USV - Unmanned Surface Vehicle

HVA MENER SJEF HÆREN, SJØFORSVARET, LUFTFORSVARET OG HEIMEVERNET?

Offisersbladet har spurt sjef Hæren, Sjøforsvaret, Luftforsvaret og Heimevernet om deres vurderinger rundt behovet for autonome systemer nå og i fremtiden, og hvilke fordeler det eventuelt kan gi? Her er hva de svarte.

Sjef Hæren, generalmajor Lars Lervik:

«Behovet for autonome systemer er definitivt til stede både nå og i fremtiden, og er egentlig kun begrenset av hvor raskt teknologien modnes for operativ bruk i de ulike domene. De største fordelene med autonomi er nok at vi kan fjerne soldatene våre fra de mest risikofylte oppgavene i tillegg til de mest repetitive, slik at vi kan utnytte mannskapene våre til å gjøre de tingene mennesker gjør og vil fortsette å gjøre bedre enn maskiner».

Sjef Sjøforsvaret, kontreadmiral Oliver Berdal:

«Autonome systemer har gjort sitt inntog innen maritim krigføring, både som defensiv og offensiv kapasitet. Fordelen med autonome systemer er blant annet vesentlig mindre størrelse enn bemannede plattformer, mulighet for betydelig skalering til lavere kostnad, og ikke minst at systemene kan operere steder der mennesker ikke kan operere trygt. En annen klar fordel for Forsvaret er at vi kan oppnå tilstedeværelse, økt situasjonsforståelse og stor operativ effekt uten å måtte være til stede med bemannede plattformer. I dag bruker Sjøforsvaret blant annet HUGIN; en autonom undervannsfarkost (AUV) som benyttes til minejakt.

Det er gjort forsøk med autonome overflatefartøy i ulike størrelser. Det er viktig å skille mellom ubemannede farkoster som blir fjernstyrt av mennesker, ubemannede farkoster som følger en pre-programmert rute, og sist, men ikke minst, farkoster som har full autonomi - herunder at de forholder seg til det oppdraget de er programmert til og selv tilpasser ferden og handlingene underveis. Den siste kategorien krever mye teknologi og utvikling, og det er nok på dette området at den mest spennende utviklingen vil skje i årene fremover (ref. selvkjørende biler).

Sjøforsvaret kommer i fremtiden primært til å bruke ubemannet teknologi inne i minefarlig område, og nettopp det å få på plass de ulike verktøyene vi trenger i den verktøykassen er et av de prosjektene som nå skal realiseres.

Herunder både ubemannede farkoster til å detektere miner samt utstyret som skal til for å uskadeliggjøre minene.

Deler av teknologien har vi god erfaring med allerede, og denne forbedres stadig, og deler av teknologien er i utvikling. I forhold til minejakt og minesveip vil vi spille på ubemannede farkoster både over og under vann. Utfordringen med autonome systemer er fortsatt rekkevidde og utholdenhet, men det gjøres fortløpende store fremskritt. En annen utfordring som gjør seg gjeldende, særlig under vann, er utfordringer knyttet til effektive kommunikasjonssystemer».

**Sjef Luftforsvaret,
generalmajor Øivind Gunnerud:**

«I fremtiden vil autonome systemer kunne bidra til å redusere bemannede oppdrag i farlige eller krevende miljøer. Slike systemer vil kunne gi oss fordeler gjennom økt utholdenhet, bedre og raskere situasjonsforståelse og mer effektiv ressursbruk. Dette kan styrke Luftforsvarets operasjonelle kapasitet betydelig, særlig i scenarier med høyt operasjonstempo eller der informasjonsmengden er stor. Likevel må implementeringen av autonome systemer være i tråd med våre etiske retningslinjer og gjeldende internasjonale avtaler. Autonome systemer må utvikles og brukes med nødvendige sikkerhetsmekanismer for å sikre at de støtter og forsterker vår evne til å beskytte menneskeliv og ivareta våre nasjonale og allierte interesser».

**Sjef Heimevernet,
generalmajor Frode Ommundsen:**

«Når Heimevernet gjennomfører territorielle operasjoner og ivaretar territorielt ansvar gjør vi det gjennom å bygge situasjonsforståelse, beskytte kritiske verdier og bekjempe trusler i tett samvirke med andre aktører, militære og sivile. Vi er tradisjonelt best tilpasset mot de fysiske domeneene, men har åpenbart behov for å bygge situasjonsforståelse og bidra til å håndtere hendelser også i det ikke-fysiske stridsmiljøet.

Samfunnet rundt oss og vi på militær side vil bruke KI og autonome systemer for å løse våre respektive oppdrag mer kosteffektivt og presist, både som en mindre personellkrevende løsning for overvåkning og grunnsikring av verdier, men også for å bidra i bygging av

situasjonsforståelse slik av vi sammen kan håndtere hendelser mest mulig effektivt. Igjen så vil samhandling mellom mennesker i nettverk være viktig for å utnytte det KI og autonome systemer kan bidra med.

Allerede i dag ser vi at oppdragsmengden til HV er økende, og selv et relativt stort heimevern kan komme til kort i forhold å ha nok personell tilgjengelig for å løse alle disse. Når vi bruker personell i styrkestrukturen til oppdragsløsning, så medfører det at en lærer, en butikkmedarbeider eller juridisk rådgiver ikke kan gjøre sin daglige jobb. Det vil være god samfunnsøkonomi at vi evner å ta i bruk autonome løsninger som hjelper oss i å gjøre jobben bedre, gir oss større robusthet i å løse oppdrag over tid og potensielt reduserer behovet for personell.

Jeg tenker derfor at autonome systemer og KI vil være viktige og naturlige verktøy i verktøykassa i fremtiden. På kort sikt er det behov for å gjøre noen initialanskaffelser for å bygge kompetanse, forstå hvordan løsningene virker og hvordan de kan bidra i vår oppdragsløsning. Dette kan eksempelvis være autonome droner som automatisk flyr og overvåker et predefinert område. Ved endring i normalsituasjon vil sikringsstyrken varsles, og disse iverksetter tiltak for å avklare situasjonen og håndtere hendelsen».

Combat med våpenstasjon fra Kongsberg.

SKYTALE

LET'S SECURE THE FUTURE TOGETHER

NORSK SIKKER & KRYPTERT KOMMUNIKASJONSTJENESTE

HELNORSK - SIKKER

CHAT-TALE-VIDEO &

MULTIMEDIADELING MELLOM ENHETENE

LEVERES PÅ IOS, ANDROID & DESKTOP

Skytale.no - tlf: 91 75 50 37 - e-post: info@skytale.no

SIKRE NORSKE VERDIER - ALL DATA HAR VERDI

Nærkamp: Slagteknikker i militære operasjoner

Når vi ikke har tilgang til egnet våpen kan slagteknikker kunne bidra til et vellykket utfall, skriver Andreas Løddøen.

Når vi ikke har tilgang til egnet våpen kan slagteknikker bidra til et vellykket utfall, skriver Andreas Lødøen. Her ser vi rekrutter på Madla som over på slagteknikker (Foto: Asbjørn Olav Johansen/Forsvaret).

Det finnes situasjoner i militære operasjoner der bruk av slagteknikker, spark eller albuer er nødvendig for å skape rom, distrahere eller aggressivt angripe en fiende. Her trenes det på slagteknikker under veiledning av Lødøen (Alle foto: Sanitetsbataljonen).

I en tid hvor vi jevnlig eksponeres for virkelighetsnære klipp fra krigen i Ukraina, ser vi stadig nye eksempler på hvor avgjørende nærkampferdigheter kan være.

Et nylig viralt klipp viste to soldater i en intens knivkamp med døden til følge. Dette illustrerer hvor brutal denne formen for kamp er. I videoen ser vi hvordan den ene soldaten først sikrer seg en dominant kroppsposisjon, før han påfører motstanderen tilstrekkelig skade til å vinne kampen. Slike scener understreker betydningen av å mestre et bredt spekter av nærkampsteknikker.

Når vi ikke har tilgang til egnet våpen, når avstanden blir for liten, eller når forholdene ikke tillater skyting vil slagteknikker kunne bidra til et vellykket utfall. I denne utgaven av Brytepunktet skal jeg fokusere på slagteknikker og med slag-

teknikker mener jeg slag, albuer, knær, skalling og spark. Med utgangspunkt i at nærkamp kan oppstå under et bredt spekter av omstendigheter, skal vi se på hvordan effektive slagteknikker kan bygges inn i en systematisk treningsuke.

Målet er å gjøre den enkelte soldat, og den fremtidige nærkampinstruktør, bedre rustet til å håndtere uforutsigbare situasjoner, hvor improvisasjon og raske beslutninger kan avgjøre utfallet. Gjennom strukturert trening, god teknikk og et robust mindset skaper vi soldater som effektivt kan krige selv når våpenet feilfunksjonerer.

HVORFOR TRENE SLAGTEKNIKKER?

Det finnes situasjoner i militære operasjoner der bruk av slagteknikker, spark eller albuer er nødvendig for å skape rom, distrahere eller aggressivt angripe

OM SKRIBENTEN:

Andreas Lødøen (30) er kompanisjef i Sanitetsbataljonen, og tidligere fagansvarlig for nærkamp i Forsvaret.

Han er en av få mesterinstruktører i nærkamp.

Han har tidligere vært på landslaget i Mixed Martial Arts (MMA) og har i tillegg konkurrert i bryting, thaiboksing og brasiliansk jiu-jitsu

en fiende. Effektive slag krever ikke bare god teknikk, men også koordinasjon, eksplosivitet og riktig taktisk vurdering.

Ved bruk av slagteknikker kan du:

1. Skape avstand:

Ofte trenger man å skape en åpning for å kunne trekke seg ut av en situasjon eller for å kunne trekke sekundærvåpen.

2. Distrahere motstanderen:

Et presist og raskt slag kan få motstanderen ut av balanse, mentalt og fysisk, og åpne mulighetsrommet ditt til å gå videre til andre teknikker, for eksempel en nedtakning.

3. Bygge psykisk robusthet:

Det ligger mye mental trening i å slåss stående. Du må være forberedt

på å ta imot slag, håndtere smerte, og samtidig klare å tenke taktisk og holde hodet kaldt.

GRUNNLEGGENDE PRINSIPPER I SLAGTEKNIKKER

Når vi skal trene slagteknikker i en militær kontekst, bør vi legge vekt på riktig kroppsposisjon og god balanse. Stabil fotstilling og balanse er naturlig å starte med.

Sørg for at vekten er jevnt fordelt, med litt tyngde på forfoten for å kunne bevege deg raskt. Unngå å stå for stivt eller for bredt; du må være i stand til å forflytte deg kjapt i alle retninger.

Deretter kan du fokusere på at hendene skal beskytte ansikt og overkropp. Albuen peker nedover og «hviler» inntil ribbeina for å beskytte ribbein og midtseksjon.

Riktig guard-posisjon gir trygghet og gjør det lettere å reagere på motstanderens bevegelser. Å møte en motstander med en god guard er utfordrende, siden det er vanskelig å lande rene treffere. Etter hvert når du blir tryggere på guarden din vil du klare å finne en slags ro, selv i meget stressende fighting-situasjoner.

Deretter bør du fokusere på hofterotasjon i slagene. For å skape kraft i slagene er det essensielt å rotere hoftene og bruke bena aktivt. Gode slag starter helt fra bakken, med bevegelse opp gjennom hoftene og ut i armen.

Mangel på riktig rotasjon fører til svake og upresise slag. Men selv et kraftig slag kan miste effekt hvis det ikke treffer riktig eller til rett tid.

Jobb med å plassere slagene presist, og tren på å lese motstanderens bevegelser slik at du vet når det er best å gå inn eller trekke deg ut.

FORSLAG TIL EN TRENINGSUKE MED FOKUS PÅ SLAGTEKNIKKER:

MANDAG:

Basisteknikker og fotarbeid

Fokus for dagen: **Rette slag og svingslag («hook»).**

Start økten med å repetere grunnleggende fotarbeid:

bevegelser forover, bakover og til sidene, samtidig som du holder en god guard-posisjon.

Deretter går du gjennom de klassiske boksingsslagene: rette slag og svingslag (både venstre og høyre). Øv på teknisk utførelse i sakte tempo før du øker hastigheten.

Legg inn lette kombinasjoner på puter eller en sekk.

• **Varighet:** 1-1,5 time

• **Fokusområder:** Balanse, riktig kroppsposisjon, presisjon.

TIRSDAG:

Thaiboksing-teknikker og skalling

Fokus for dagen: **Albuer, knær, skalling og spark.**

Etter en lett oppvarming med skyggeboksing og teknikkdrilling, øver du på albueslag. Start med horisontale albuer, og eksperimenter med forskjellige typer albuer. Her finnes det mye bra teknikk-videoer på Youtube.

Gjør det samme med knær: Knær fra guard-stilling og knær fra «clinch».

Introduksjon til lave spark (low-kicks), front-spark og eventuelt rundspark hvis progresjonen er god.

Gjennomfør to runder med tre minutters varighet der du skyggebokser og inkorporerer slag, albuer, knær, skalling og spark.

Avslutt med to runder med tre minutters varighet der du setter sammen slag, albuer, knær og spark på puter («pads»).

• **Varighet:** 1-1,5 time

• **Fokusområder:** Avstand, timing, balanse og teknikk-repertoar.

ONSDAG:

Styrke og eksplosivitet

Fokus for dagen: **Baseøvelser med eksplosiv vri.**

Som i forrige artikkel om bryting og bakkekamp, er baseøvelser nøkkelen til å bygge styrke og utholdenhet. Men når slag står i sentrum, er det gunstig å inkludere øvelser som trener eksplosiv utførelse.

Noen eksempler er spensthopp, eksplosive push-ups (clapping push-ups), og eksplosive situps med vekt.

Kombiner dette med tradisjonelle baseøvelser som knebøy, markløft og pull-ups.

- **Varighet:** 1 time
- **Fokusområder:** Eksplosiv kraft, spenst, rotasjonsstyrke.

TORSDAG:

Scenario-trening

Fokus for dagen: **Militære situasjoner og taktisk bruk av slagteknikker.**

Tren på hvordan du ville reagert i et trangt rom eller korridor. Vurder avstand, tid til reaksjon, hvilke teknikker og kombinasjoner som bør benyttes, og mulige fluktruter.

Fokuser på initialresponsen til å starte med for å avdekke egne inntrente handlingsmønstre i forskjellige scenarioer. Det vil si du ikke nødvendigvis spiller hele scenarioet ut, men fokuserer på dine initiale handlinger. Her vil du kunne avdekke om du må drille mer på teknikker for å kunne benytte de i en slik setting.

Legg også til et par scenarier hvor du må kombinere slag med muligheten for raskt å gå over i en bryte- eller bakkekampsituasjon hvis fienden kommer for tett på.

- **Varighet:** 1 time
- **Fokusområder:** Reaksjonsevne, situasjonsforståelse, raske overganger mellom striking og grappling.

FREDAG:

Sparring og teknisk drilling

Fokus for dagen: **Lett sparring med fokus på teknisk utførelse.**

Start med teknisk drilling av kombinasjoner. Jobb med parøvelser der den ene angriper, og den andre forsvarer eller kontrer. Over tid kan intensiteten økes, men legg vekt på kontroll. Poenget er å forbedre teknikk, timing og fotarbeid, ikke å «vinne» på knockout.

Ønsker du å kombinere litt grappling? Kjør korte runder der det er lov å clinche og gå for en neddriving.

- **Varighet:** 1-1,5 time
- **Fokusområder:** Timing, bevegelse, forsvarsteknikker (blokkering, hode- og kroppsbevegelser) og kontrering.

LØRDAG:

Restitusjon og mobilitetstrening

Fokus for dagen: **Skadeforebygging og aktiv restitusjon.**

En lett økt med tøying eller mobilitetsøvelser.

Konsentrer deg spesielt om hofter, skuldre og øvre del av ryggen, da dette er områder som ofte belastes ved slagtrening.

Du kan også legge inn rolig sykling eller svømming for å få i gang blodsirkulasjonen.

- **Varighet:** 30-60 minutter
- **Fokusområder:** Bevegelighet, restitusjon, forebygging av overbelastningsskader.

SØNDAG:

Hvile

Fokus for dagen: **Lett aktivitet eller full hvile**

Gå en tur i rolig tempo, eller ta en restitusjonsøkt i form av enkel bevegelsestrening hvis kroppen føles sliten.

Bruk denne dagen til å reflektere over treningsuken. Hva gikk bra? Hva bør du fokusere mer på neste uke?

- **Varighet:** 30-45 minutter
- **Fokusområder:** Fysisk og mental restitusjon, refleksjon og planlegging av kommende treningsuke.

OPPSUMMERING

Slagteknikker er en viktig del av nærkamp i militære operasjoner, nettopp fordi de kan gi soldater momentum, skape åpninger og redusere fiendens beslutningsprosess.

Effektive slag krever presisjon, timing og situasjonsforståelse.

Ved å følge en strukturert treningsuke, med en kombinasjon av drilling, scenariobasert trening og riktig restitusjon, kan du raskt komme et godt stykke på vei mot en høyere nivå av ferdigheter innen slagteknikker.

På sikt bør dette suppleres med bryting, bakkekamp, våpentrening og scenariobaserte øvelser for å bli en mest mulig allsidig nærkamputøver.

Lykke til med treningen, og husk at kontinuitet i treningen, ydmykhet og læringsvilje er nøkkelen til å bli god.

Vi sees i neste utgave av Offisersbladet!

15%
rabatt

Som medlem av BFO får du 15% rabatt på leiebil. Bestill leiebil til sommerferien nå!

Skal du ut å reise i sommer? Da kan det være lurt å bestille leiebil allerede nå. Som BFO-medlem får du 15% rabatt på privatreiser i Norge og store deler av Europa.

Slik bestiller du

Søk pris og bestill på hertz.no/bfo eller på telefon 22 10 00 00.
Oppgi rabattkode (CDP) 858387 ved bestilling.

hertz.no/bfo

Forsvarssjefen: - Jeg identifiserer meg som soldat

Saken er om pensjon er den største «verkebyllen» for Forsvaret, sier forsvarssjef Eirik Kristoffersen.

Tekst & foto Øyvind Førland Olsen

- Det har slått meg flere ganger at grunnen til at jeg i Forsvaret er jo først og fremst at jeg liker soldatyrket. Jeg identifiserer meg selv mer som soldat enn offiser eller general eller forsvarssjef.

- Det er soldatyrket som ligger hjertet nærmest.

Det sier forsvarssjef Eirik Kristoffersen i podkasten BFO Befaler. Generalen var gjest i desember og fortalte om hva det betyr å være soldat, og hva han ser på som de største utfordringene for Forsvaret.

«DET LEGITIME MAKTMIDLET TIL STATEN»

Offisersbladet: *Hva betyr egentlig dette her med å identifisere seg som soldat?*

Kristoffersen: Som soldater er vi det legitime maktmidlet til staten. Det vi som har fått tilliten og myndigheten til å til både bære våpen og utføre de handlingene som kreves for å forsvare landet vårt.

I fred, krise og krig er det samfunnsoppdraget vi som soldater har; å forsvare Norge og de verdiene vi står for.

I tillegg er de helt grunnleggende tingene som gjelder for alle soldater.

Det er å være i brukbar fysisk form, å kunne behandle de våpensystemene som vi skal bruke, de «verktøyene» vi skal operere. De ferdighetene må vi ha. Vi må kunne både bevege oss og vi må være i stand til å bruke våpen. I tillegg må vi kunne kommunisere og jobbe sammen i et i et lag eller en tropp - i et større fellesskap.

Det er kunnskaper, ferdigheter og holdninger.

OM PERSONELL I FORSVARET

Offisersbladet: *Hvilke avvik er de viktigste å «lukke» de to neste årene?*

Kristoffersen: De mest opplagte avvikene er å lukke gapene i personell og kompetanse. Da jeg begynte i Forsvaret i 1988, var det veldig store kull på befalsskolen og krigsskolene. Året før det var de enda større. Vi har en hel generasjon på min alder, eller som er litt eldre som nå begynner å nærme seg pensjonsalder i Forsvaret. De store kullene blir pensjonert de neste fem-seks årene.

Generasjonen min ble ikke fulgt opp med like store kull senere. Det er vanskelig å gjøre noe med hvis vi ikke klarer å re-rekruttere flere av de som har sluttet. Vi har økt utdanningskvotene betydelig de siste årene om gjøre at vi kommer til å få et veldig ungt forsvar. Om fem-seks år vil du se en helt annen alderssammensetning i Forsvaret der det vil være veldig mange unge flinke folk som har kommet inn. De må erstatte veldig mange erfarne folk på veldig kort tid.

Det er en utfordring vi står i, så å få lukket dette personellgapet er det aller viktigste for Forsvaret fremover.

Behovet for både personell, men også kompetanse være større i lys av langtidsplanen.

Vi skal styrke både personell- og kompetanseområdet. Det blir ikke noe enkel jobb, men jeg er ganske optimistisk i forhold til det som jeg ser (i Forsvaret . journ. anm.)

Forsvarssjef Eirik Kristoffersen.

DEN STØRSTE «VERKEBYLLEN»

Offisersbladet: Det er jo også noen faktorer som er litt ute av Forsvarets kontroll.

Det kommer jo til å gå en rettssak knyttet til pensjonsgivende såkalte variable tillegg (dommen faller i mars 2025, journ. anm.)

Det er også endringer i pensjonsordningen som gjør at man for eksempel må stå lenger i en særstilling for å få full opptjening til pensjon. Man føler at

det er ikke er samarbeid for å legge forutsetningene til rette for vekst i Forsvaret. Er det frustrerende å se?

Kristoffersen: Ja, jeg kalte pensjonssaken den største verkebyllen, og det er det fortsatt. Og det er jo ikke bare en sak det som du sier.

Det er stor politisk vilje til å ta finne en løsning på hvor mye av lønna som skal være pensjonsgivende.

Og det er jo mitt klare budskap er jo at det er jo at mest mulig av det. Det er på

en tjeneste skal jo være pensjonsgivende.

Jeg skjønner at overtid som er pålagt ikke nødvendigvis pensjonsgivende, men seilingsdøgn øvingsdøgn og så videre: Det er jo forutsigbare ting som skjer, og som er en del av jobben.

PS. Du kan høre hele samtalen med forsvarssjefen i BFO Befaler på bfo.no eller Spotify

BFO Befaler:

Mathilde Fogstad Saubrekka

Leder i Militært kvinnelig nettverk håper at vi snart slutter å diskutere om kvinner bør være i Forsvaret.

Tekst & foto Øyvind Førland Olsen

– Jeg håper jo i fremtiden en gang at spørsmålet om vi skal ha kvinner i Forsvaret og problematisering rundt det, blir helt absurd. Det er jo en slags drømmesituasjon eller drømmetilstand for fremtiden, og absolutt en viktig sak for Militært kvinnelig nettverk.

Det sier Mathilde Fogstad Saubrekka i podkasten BFO Befaler. Hun ble valgt til ny leder av MKN i januar, og tok over ledervervet etter Amanda Bergh Schjelderup.

MKN er et nettverk for alle militært tilsatte kvinner i Forsvaret, forklarer Saubrekka.

– Det har som formål å styrke Forsvarets arbeid med likestilling og karrieropolitikk, og det er et nettverk som ønsker å skape sterkt samhold mellom militært ansatte kvinner i Forsvaret.

I 2024 ble også nettverket tildelt YS likestillingspris for sitt mangeårige arbeid for likestilling i Forsvaret.

Saubrekka: Det var jo en fantastisk anerkjennelse av den jobben som er gjort gjennom snart 36 år. Jeg må jo si at rent sånn personlig, så følte jeg på at den prisen definitivt var mest til de som banet vei fra start, da nettverket ble jo opprettet i 1989. Jeg tror at de damene der de møtte en litt annen hverdag enn det vi heldigvis gjør nå i dag.

ØNSKER FLERE KVINNER VELKOMMEN

Offisersbladet: *Det har blitt pekt på at ved innføringen av for eksempel allmenn kjønnsnøytral verneplikt og inntreden av kvinner i Forsvaret, har man i større grad flere å velge mellom. Man kan velge mellom de beste. Ved at kvinneandelen i Forsvaret har økt, gjør det Forsvaret bedre?*

Saubrekka: Ja, jeg tror det. Jeg tror at

det er en verdi i mangfold. Jeg tror at det er en verdi i det at vi har forskjellig måter å tenke på, at vi har forskjellige perspektiver, forskjellige opplevelser. Det er jo ikke kun knyttet til representasjon av begge kjønn. Det er jo knyttet til langt mer enn som så, når vi snakker om mangfold. Og jeg tror at ved det å løse komplekse oppgaver og oppdrag, så er mangfoldet verdifullt.

KVINNER OG FORSVARSEVNE

Under episoden ble også en tidligere episode av BFO Befaler diskutert, nemlig da oberstløytnant Harald Høiback gjestet BFO Befaler. Han argumenterte for at en stadig større kvinneandel (på bekostning av menn journ. anm.) kan svekke stridseffekten på grunn av fysiske forskjeller mellom menn og kvinner.

Offisersbladet: *Hvordan har du det opplevd debatten knyttet til kvinner i Forsvaret?*

Saubrekka: Han argumenterer ut ifra dersom fysisk styrke er det avgjørende i landsstriden, så vil det å erstatte en godt trent mann med en godt trent kvinne svekke forsvars- eller stridsutholdenheten. Og det stemmer jo det. Ingen bestrider det, tror jeg.

Jeg mener likevel det er unyansert. Vi lever ikke i en verden der vi velger mellom disse to. Kvinner kommer i alle mulige former og fasonger, akkurat som også menn gjør. Ikke alle menn i Forsvaret er fysisk overlegne alle kvinner i Forsvaret.

Når vi skal debattere det, så må man ha med flere nyanser, flere aspekter vi må ha med oss kompleksiteten i det vi driver med, og den store variasjonen i jobber og stillinger hvor fysisk styrke ikke er det som utelukkende er avgjørende for suksess eller ikke.

Leder i Militært kvinnelig nettverk (MKN), gjestet podkasten BFO Befaler i februar. Der snakket hun blant annet om formålet med nettverket og betydningen av større kvinneandel i Forsvaret.

BFO Befaler: Jens B. Jahren

Leder i YS Stat håper en dom i Høyesterett kan gjøre den framtidige pensjonen for ansatte i Forsvaret litt bedre.

Leder i YS Stat Jens B. Jahren var gjest i podkasten BFO Befaler. Der snakket han blant annet om den nye pensjonsordningen som omfatter ansatte i Forsvaret.

Tekst & foto Øyvind Førland Olsen

Jens Jahren er leder i YS Stat. Den tidligere lederen i Befalets Fellesorganisasjon har sittet tett på prosessen som ledet fram til ny offentlig tjenestepensjon for ansatte i staten. Det ble klart etter at regjeringen ved arbeids- og inkluderingsminister Tonje Brenna (Ap), presenterte den nye pensjonsordningen for Forsvaret i januar 2025. Den innebærer blant annet at plikten til å fratre ved fylte 60 år forsvinner for alle militært tilsatte, og at fribeløpet for inntekt etter pensjon fra Forsvaret økes til 2,7 G (Grunnbeløpet i Folketrygden).

Det betyr at forsvarsansatte som går av med tidligpensjon kan tjene rundt 335 000 kroner før de får en avkortning på pensjonen på 66 prosent av det som overstiger fribeløpet.

I podkasten BFO Befaler forteller Jahren de nye reglene for offentlig tjenestepensjon kan by på utfordringer med å nå målsetningene om økt antall ansatte i Forsvaret.

FJERNET PLIKTEN TIL Å FRATRE

Jahren: Det ligger noen fallgruver i disse nye pensjonsordningene i forbindelse med re-rekruttering, for det er jo blant annet noen kvalifikasjonsregler her: For å kvalifisere til tidligpensjon, må du vært ti av de siste 15 årene i særaldersstilling. Du må ha 30 år i særaldersstilling for å få full opp-tjening. Det å fjerne plikten til å fratre vil kunne avhjelpe det, men det vil ikke avhjelpe fullt ut. Noen vil jo faktisk måtte stå utover den aldersgrensen for å få en full opptjening eller være kvalifisert for tidlig pensjon.

Offisersbladet: *Hvordan ser du på muligheten for at man skal lykkes med den opptappingsplanen som ligger til grunn (i langtidspanen, journ. anm.)?*

Jahren: Mye av personellopptappingen ligger jo faktisk ganske nært i tid.

Det er jo faktisk de første årene mye av personellopptappingen skal komme, og det er jo krevende i seg selv. Og i en tid

hvor alle skriker etter både kompetanse, personell og arbeidskraft, så gjør det det mer krevende.

Derfor må vi ha et bredt virkemiddelapparatet på plass for å lykkes.

Og her har jo ikke akkurat pensjonsordningen hjulpet. Jeg håper at man klarer å beholde disse dyktige medarbeiderne som blir truffet litt ekstra hardt av pensjonsordninger gjennom å ha god dialog, og kanskje legge noe på bordet som gjør at de faktisk vil bli da.

Offisersbladet: *Hva kan man legge på bordet?*

Jahren: Det er lønn, insentiver, fleksibilitet og karrieremuligheter.

VENTER PÅ HØYESTERETTSDOM

I en dom fra Gulating lagmannsrett 16. mai 2024 konkluderte lagmannsretten at vakt- og fartøystjeneste gir opptjening til pensjon. Dommen ble anket av Statens pensjonskasse, og saken ble behandlet av i Høyesterett 25. og 26. februar. I løpet av mars konkluderer Høyesterett, og en dom kan få store konsekvenser for framtidig pensjonsopptjening, sier Jahren.

Jahren: Denne saken mener jeg da kunne vært løst internt i forsvarssektoren mellom partene på et tidligere tidspunkt. Hvis man får med all inntekt i en innskuddsordning, hvor det er såpass store summer som er variabel inntekt i Forsvaret, vil jo det ha en positiv betydning. Det er ingen tvil om det.

Men, det er gjerne sånn at hvis partene får lov til å diskutere det her sammen, så kan man ofte finne gode løsninger. Men nå har man overlatt det til rettsapparatet, og det er jo forså vidt fair. Da får man den løsningen, og det er jo ikke helt sikkert heller at en rettslig avgjørelse fra høyesterett i denne saken lander alle problemene.

BFO Befaler: Hanne Eggen Røislien

Hanne Eggen Røislien kjøpte en enveisbillett til Midtøsten da hun var ferdig med videregående.

Tekst & foto Øyvind Førland Olsen

– Jeg føler at jeg vokste opp i Midtøsten på mange måter, sånn at jeg flyttet dit da jeg var 19. Da hadde jeg sånn veldig sterk utreisetrang, og jeg ville oppleve masse, og jeg synes at Norge var grusomt kjedelig.

Det sier Hanne Eggen Røislien som er rådgiver for forsvarssjef Eirik Kristoffersen. Hun er også forfatter av boka «Alt er tapt» som har kommet tett på israelske soldater. Røislien er en av de fremste ekspertene på det israelske forsvaret Israel Defense Forces (IDF).

I podkasten BFO Befaler fortalte hun om betydningen IDF har i det israelske samfunnslivet, og hvordan terroraksjonene 7. oktober 2023 og den påfølgende invasjonen av Gaza har påvirket Israel og israelske soldater.

MER ENN BARE FORSVAR

Røislien: I Israel har IDF fått en helt egen rolle som er mye større enn bare å være et forsvar. For soldatene er det at de er med på å bevare Israel og opprettholde Israel helt avgjørende for at de blir, og at de tåler og mestrer det de skal stå i. En ting de sier selv er at «Uten oss så slutter Israel å eksistere». Så vises det til en brutal forhistorie med holocaust hvor der de viser til at jødene da ikke hadde sin egen hær. «Nå har vi det, og vi skal sørge for at det ikke skjer igjen», sier de.

Det «lugger» naturlig nok hos mange når jeg gjengir sånne uttalelser når vi vet hvor utrolig brutal krigen i Gaza har blitt.

Det er likevel avgjørende for at styrkene klarer å opprettholde motivasjonen dag etter dag, uke etter uke, og år etter år.

ET VENDEPUNKT: ANGREPET 7. OKTOBER

7. oktober 2023 gjennomførte Hamas et koordinert overraskelsesangrep på

Israel. Rundt 1200 ble drept i terroraksjonen og rundt 200 ble tatt som gisler. Røislien forteller at det var et vendepunkt for mange i Israel.

Offisersbladet: Når det skjedde, hva tenkte du da?

Røislien: Jeg tror mange av oss som har hatt Midtøsten som et «anker» som så dette på TV tenkte at: «Nå endrer alt seg». Den første erkjennelsen var at nå blir ingenting som før. IDF begynte å masse-mobilisere og det begynte å fylles opp med en svær «grønn masse» (soldater journ. anm.) rundt Gaza. Men de gikk ikke inn, de ble hengende rundt Gaza. Det var et svar på hvorfor de ventet med å gå inn; det var at de planla noe som var mye større.

Hvordan israelske soldater begrunner og legitimerer sin egen atferd i en krig som endrer verden, så synes jeg det er interessant å høre hva det er.

Offisersbladet: Israel har jo vært i en situasjon der man føler seg kringsatt av fiender og landet har vært utsatt for terrorhandlinger som har tatt livet av sivile og soldater, man har blitt beskyttet av raketter. Det er tilfluktsrom i store deler av Israel. Likevel var det som skjedde 7. oktober noe helt annet?

Røislien: Det som endret alt var at Hamas gjorde det som veldig mange har fryktet, men som likevel ikke skulle være mulig. IDF har jo på mange måter gjort Gaza til et fengsel. Det er ti meter betong oppover, men også ned i bakken. Og Israel kontrollerer også luftrummet til Gaza. Israel har også en av verdens største og sterkeste etterretningstjenester i tillegg. Det tok jo litt tid for israelere å forstå hvordan dette var mulig. At en så heldigital nasjon med et sterkt cyberforsvar klarte å bli overmannet av et hel-analogt angrep med hangglidere og mopeder, da sto de litt ribbet tilbake.

Hanne Eggen Røislien var gjest i podkasten BFO Befaler. Der snakket hun blant annet om boka «Alt er tapt»

Cisco Desk 24" TEMPEST Level A - All-in-one collaboration workstation

FIBERSYSTEM.COM

FIBERSYSTEM
MADE IN SWEDEN

Av John Berg, major (R),
forsvarsanalytiker

Syria: Russere ut, Israel bomber

Mens Assad-regimet brøt sammen i Syria, seilte to russiske frakteskip, Sparta og Ursa Major, til den russiske Tartus-basen i landet, åpenbart for å evakuere militært materiell. Fregatten Admiral Gorskov og tankeren Yelnia gikk fra Tartus og la seg avventende i det østlige Middelhavet. Korvetten Merkuriy seilte ut og det gjorde også Kilo-klasse (forbedret versjon) ubåten Novorossiysk.

Avhengig av hvilken holdning det nye syriske regimet til slutt lander på, kan vi muligens se slutten på Den russiske flåtens 52 år lange permanente nærvær i landet. Flåtens aktivitet var spesielt stor etter 2015, da russerne engasjerte seg sterkt i kampen mot IS og annen fundamentalisme, men også mot demokratiske opprørere i regionen, og blant annet bedrev hensynsløs bombing av sivile. Blant annet ankom stadig russiske

landgangsfartøyer fra Svartehavet via Bosporusstredet med materiell, personell og forsyninger.

Foruten Novorossiysk, nylig heloverhald i Kronstadt i Finskebukten, hadde også Kilo-ubåten Krasnodar base i Tartus, men den har lenge ligget i Kronstadt til langvarig heloverhaling. Foruten fregatten Admiral Gorskov besto flåten også av fregattene Admiral Golovko og Admiral Grigorovitsj, overvåkingsfartøyer og tankere. På vei fra Tartus besøkte foran nevnte korvetten Merkuriy Algerie, åpenbart i et salgsfremstøt, før den gikk sammen med tankeren General Skobelev inn i Østersjøen.

Israelske angrep

Straks regimet falt, rettet israelske fly- og flåtestyrker energiske angrep mot syriske militære ressurser. Blant annet ble minst seks av ni eller ti gamle Osa-klasse missilbåter straks ødelagt, så også en Petja III-klasse fregatt og fem Tir-klasse FAC (Fast Attack Craft) med C-802 sjømålsmissiler. Operasjon Arrow of Bashan skal ha vært den største i sitt slag i Israels historie. I Sør-Syria deltok

også panser og spesialstyrker. Da opprørerne, som opprinnelig hadde erklært at de akttet seg ikke bare til Damaskus, men også til Jerusalem, tok SSRC (Scientific Studies and Research Center) i Al-Safira ved Aleppo, ble dette og et forskningssenter under det syriske forsvarsdepartementet bombet.

I SSRC ble flere hundre mellomdistans ballistiske missiler og kapasitet til å utstyre dem med kjemiske og mikrobiologiske stridshoder ødelagt. Flystasjonene Hama, Kuweires og Aleppo internasjonale lufthavn ble bombet. Her ble blant annet forholdsvis moderne russiskbygde Pantsir S1E kort rekkevidde luftvern ødelagt. Alle Pantsir S1E systemene rundt Damaskus skal også ha blitt ødelagt, sammen med et tilsynelatende bare delvis montert Kub/SA-6 middels rekkevidde luftvern batteri. Et betydelig antall fly og helikoptre ble ødelagt.

Fregatten Admiral Gorskov og andre russiske fartøyer har forlatt den syriske basen i Tartus, skriver John Berg. Her ser vi et bilde av fregatten tatt av Kystvakten (Foto: Forsvaret).

MAIN ACTIVITY

- Production and repair of machine parts, welded structures and mechanical services
- On-site machining

FACILITIES AND MAIN CAPACITIES

- Floor: 3200m²
- Outdoorarea: 20 000 m²
- Crane capacity: 40TX10m
- Workshop dor: 9x9m
- Shipdock
- Millingmachine: 10 000 X3250 X1500
- Verticalturning Ø3500 X3250
- Horizontal turning Ø1650 X10 000
- Allround weldingand mechanical

MASKINERING A/S

(+47) 75 50 64 00

Burøyveien 18, N-8012 Bodø

Straks regimet falt, rettet israelske fly- og flåtestyrker energiske angrep mot syriske militære ressurser, skriver John Berg. Her ser vi israelske fallskjermtropper som deltok i operasjonen Arrow of Bashan (Foto: Israel Defense Forces via Wikimedia Commons).

Flere enn 350 tokt

Det var også store ødeleggelse av andre, lignende mål og av hærmateriell. Det israelske flyvåpenet oppga å ha fløyet mer enn 350 tokt, de fleste med F-15I Ra'am og F-15A/B/C/D Ba'az kampfly.

Nordkommandoens CAOC styrte angrep mot 130 mål, med Hermes 450 Zik væpnede droner og F-16D kampfly. Det ble også gitt luftstøtte til spesialstyrken 5101. Avdeling fra Sayeret Shaldag som sammen med hæravdelinger, panser og infanteri, rykket inn i Sør-Syria for å opprette den nå velkjente buffersonen mellom Golan-høydene og resten av Syria.

Her utspant det seg scener som er karakteristiske og belyser den kompliserte i situasjonen i Midtøsten, tross

de enorme ødeleggelsene israelerne har forårsaket: Befolkningen, spesielt druserne, skal angivelig ha ønsket israelerne velkommen, i frykt for angrep nordfra fra tyrkiskstøttede ekstremister.

Tyrkia fordømte som kjent de israelske angrepene. President Bashar Al-Assad med familie rømte til Moskva i et Iljushin Il-76T transportfly fra det syriske flyvåpenet.

Stengte Bosporusstredet

Da Russland angrep Ukraina i februar 2022, stengte Tyrkia som kjent Bosporusstredet for krigførende.

Fregatten Admiral Grigorovitsj tilhører opprinnelig Svartehavsflåten men ble slik stengt ute derfra, mens de to søsterfartøyene Admiral Makarov og Admiral

Essen er stengt inne i Svartehavet og opererer nå fra Novorossijsk. Innestengt er også et antall Kilo-klasse ubåter, per i dag trolig seks.

Før krigen opererte disse fartøyene tett sammen med fartøyene fra Tartus.

Kilder:
Iain Ballantyne, Cem Devrim Yaylali, Michael Nitz, Warships og International Fleet Review feb 2025, Air Forces Monthly feb 2025

Nå er det viktigere enn noen gang å støtte
våre brødre og søstre som sloss i Ukraina.
Gi ditt bidrag gjennom Fritt Ukraina - da vet
du at hjelpen kommer helt frem til fronten.

SLAVA UKRAINA

Støtt de som kjemper for frihet
frittukraina.no

SILENTIFIC
annonse sponset av: silentific.com

Krevende lønnsoppgjør i krevende tid

På YS' inntektspolitiske konferanse sa finansminister Jens Stoltenberg at det er rom for reallønnsvekst i årets oppgjør. Det er en vurdering vi i YS deler. Allikevel blir det et krevende oppgjør.

Av YS-leder Hans-Erik Skjæggerud

Årets lønnsoppgjør er et mellomårsoppgjør. Det betyr at det bare skal forhandles om lønn, og ikke bestemmelser i tariffavtalene om for eksempel arbeidstid, pensjon eller andre rettigheter. Men lønn kan være vanskelig nok, ikke minst fordi flere faktorer påvirker oppgjøret.

For det første opplever mange at det fortsatt er dyrtid. I YS Arbeidslivsbarometer svarer 16 prosent at de sliter økonomisk. Og det er de yngre som sliter mest. Nesten 60 prosent av arbeidstakerne har tatt grep for å håndtere dyrtiden.

Funnene i YS Arbeidslivsbarometer gjenspeiles i de siste rapportene fra NAV: Det er en betydelig økning av husholdninger som trenger økonomisk hjelp. Det er ikke arbeidsledighet som er problemet, men kostnadene. Lønna strekker rett og slett ikke til. Derfor er det viktig at vi får til oppgjør som gir reell lønnsvekst. Økt lønn er det viktigste tiltaket for de som rammes hardest av dyrtida.

NHO-BEDRIFTENE MANGLER ARBEIDSKRAFT

For det andre står vi overfor en situasjon med mangel på arbeidskraft og utskyvning fra arbeidslivet.

NHOs Kompetansebarometer estimerer at bedriftene mangler 34 000 personer med riktig kompetanse i 2024. Andre tall viser det samme: Norsk arbeidsliv mangler folk. Det fører til to ting: De som er i jobb må jobbe enda mer og virksomhetene må redusere sin aktivitet.

Samtidig som landet mangler arbeidskraft, blir stadig flere syke eller uføre. De nyeste tallene fra Nav beskriver en vekst i andelen uføre og mottakere av arbeidsavklaringspenger (AAP). Det er sterkt urovekkende.

YS MÅ DELTA I DISKUSJONEN OM NORGES ALLIANSER

Det tredje som slår inn i årets oppgjør er den svært ustabile internasjonale situasjonen. Trump-administrasjonen i

USA gir klare signaler om at de ønsker å snu opp ned på den verdensorden som har vært gjeldene siden freden i 1945. Det vi opplever nå er et foreløpig klimaks i en lang rekke forutgående hendelser og endringer som har pågått gradvis over år.

I sum står vi overfor et ganske så dystopisk bilde, som i disse dager forsterkes nesten fra dag til dag, time for time som følge av Trumps utspill og den nye administrasjonenes politikk. Denne utviklingen må også YS forholde seg til. Vi må delta i diskusjonen om Norges allianser med andre land og hvilke organisatoriske fellesskap vi er medlem av.

GRIPER RETT INN I ÅRETS OPPGJØR

Dyrtid, mangel på arbeidskraft og en ustabil internasjonal situasjon griper rett inn i årets oppgjør. Vår oppgave er å ivareta både våre enkeltmedlemmer og bidra til en sunn norsk økonomi. Derfor er våre krav ambisiøse, men ansvarlige.

YS krever reallønnsvekst for våre medlemmer i 2025. I årets lønnsoppgjør forlanger vi vår del av verdiskapingen, slik at arbeidstakernes andel igjen kommer opp på et historisk normalt nivå. Tenden-

sen til økt ulikhet må snus, og lønnsforskjellene mellom kvinner og menn må reduseres.

I tillegg stiller vi oss bak frontfagsmodellen. Samlet lønnsvekst for arbeidere og funksjonærer i konkurranseutsatte næringer skal over tid være retningsgivende for lønnsutviklingen for hele arbeidslivet. Men anslaget for lønnsveksten i frontfaget må være troverdig.

YS mener frontfagsmodellen må praktiseres fleksibelt, og ikke hindre tilpassninger i lønnsstruktur og endringer i relative lønninger, blant annet for å sikre rekruttering og at områder ikke sakter akterut i lønnsutviklingen. I privat sektor må det dessuten føres reelle, lokale forhandlinger i den enkelte virksomhet. Forhandlingene må være basert på virksomhetens økonomiske situasjon, produktivitet, konkurranseevne og fremtidsutsikter. De ansatte skal sikres en rettferdig andel av verdiskapingen.

YS krever også at offentlig sektor må sikres et lønnsnivå som gjør det mulig å rekruttere og beholde tilstrekkelig personell, slik at det blir levert gode tjenester og viktige beredskaps- og sikkerhetshensyn blir ivarettatt.

YS-leder Hans-Erik Skjæggerud deler finansminister Jens Stoltenbergs standpunkt om at det er rom for reallønnsvekst i årets mellomoppgjør. Foto: Martin Müller

Nyskapende mobilteknologi for et tryggere Norge

Med skivedelt 5G nett kan Forsvaret og andre med behov for kritisk kommunikasjon få sin egen del av Telias mobilnett. Lukket og sikkert.

Og med innovative mobile basestasjoner sikres tilgjengelighet – også i områder der dekning er krevende. Vi kaller det Telia tactical network.

- ✓ Høy ytelse og kapasitet
- ✓ Kundespesifikke sikkerhetsløsninger
- ✓ Mobile basestasjoner uten behov for fast infrastruktur

Telia – Nordens største leverandør av mobiltjenester

Les mer om
Telia Tactical Network og
kritisk infrastruktur

- Vi må være forberedt på å bli rammet

Målet er å kunne benytte den totale luftmakten i Norden. De andre nordiske landene skal ikke stå og se på hvis et annet land blir angrepet, sier Ørland-sjef Ole Marius Tørrisplass.

Av Guri Charlotte Wiggen, journalist

- De første dagene blir de mest kritiske og poenget er at vi skal yte motstand og reaksjonsevne fra første stund. Da må vi få noen fly i luften, og skape noen effekt fremfor å vente på den store komplekse responsen, sier Oberst Ole Marius Tørrisplass, sjef på Ørland (132 Luftving).

Det tegnes et bilde i luften, og man forstår hvor viktig det er med et tett nordisk luftkontroll-samarbeid, ikke minst fordi NATO-styrker kan trenge litt tid før de kommer til unnsetning.

Det er et imaginært, futuristisk, men plausibelt scenario Tørrisplass belyser, under årets Nordiske Luftmaktseminar på luftkrigsskolen i Trondheim.

Obersten mener at «fancy» konsepter og «fancy» teknologi, ikke holder dersom vi ikke klarer å overleve de første dagene. Vi trenger et overlevelseselement, er hans visjon.

STOLER PÅ NATO

Overfor Offisersbladet utdyper sjefen på Ørlandet flystasjon at han stoler på NATO, men at det derimot ikke er sikkert de klarer å ta beslutninger hurtig nok, dersom en situasjon oppstår.

- Det kan ta litt tid å samles om hvordan man skal håndtere det. Så vi er nødt til å være i stand til å håndtere starten på krisen selv. Og hvis vi kan klare å gjøre det i samarbeid med de andre nordiske landene er det mye bedre, sier Tørrisplass.

- Finnes det en norsk plan utviklet i samarbeid med Norden?

- Det jobbes aktivt for å skape et felles konsept rundt Nordisk luftmakt. Det handler om samarbeid på mange områder, hvordan vi samarbeider når vi flyr i luften, understøttelsen av hverandres fly, bruk av hverandres baser og bruk av hverandres luftrom. Vi skal ta vekk disse barrierene som står i veien for samarbeid. Det handler for eksempel om felles graderingsnivå, planverk og kommunikasjonssystemer. Enkle ting som å dele graderte informasjon til hverandre. Vi kan dele planer og vi har slik samme forståelse av virkeligheten.

NY ADMINISTRASJON I USA

- I det sikkerhetspolitiske bildet er det litt usikkerhet rundt USAs forpliktelser til Europa, så vi må rett og slett spille på flere hester samtidig. Ikke i stedet for, men i tillegg til, NATO. Det pågår parallelt. Norden er en helt åpenbar samarbeidspartner, men ikke viktigere enn NATO. Med de nordiske landene deler vi kulturell bakgrunn og strategiske interesser og vi er der sammen. Vi er i utgangspunktet satt opp for å slåss sammen. Det må vi utnytte når alle er

blitt del av NATO. Andre viktige partnere som vi samarbeider med jevnlig på luft-siden er Storbritannia, USA og Nederland.

- Har luftforsvaret et spesielt samarbeid med USA og Storbritannia?

- Ja, fordi vi deler noe av den samme teknologien. Både USA og Storbritannia har i tillegg strategiske interesser i vår region. Og vilje til å håndheve sine interesser der. For oss er det Nord-atlantiske samarbeidet naturlig.

- Hvordan er den nye virkeligheten etter at vi mistet buffersonen (Sverige og Finland) som vi har hatt inntil nå?

- Den nye virkeligheten er mer krevende. Det kom en trusselvurdering nylig som forklarer konfrontasjonen mellom Vesten og Russland. Russland har teknologi og måter å operere på som kan utfordre oss på mange forskjellige måter.

Cyberangrep, sabotasje ser vi indika-

- De nordiske landene skal ikke stå og se på hvis et annet land blir angrepet, sier oberst Ole Marius Tørrisplass. Her ser vi norske F-35 og svenske Jas Gripen over Østlandet i desember 2024 (Foto: Christine Midtby/Forsvaret).

Oberst Ole Marius Tørrisplass, sjef på Ørland (132 Luftving).

sjoner på allerede. De har våpen som kan ramme veldig langt. De kan treffe store deler av vårt territorium på kort varsel. For oss betyr det at vi må være klar hele tiden.

- Det kan bli forhandlet fred mellom Trump og Putin?

- Nettopp, så da vil jo Russland fremdeles kunne si at de oppnådde sine målsettinger. Det er ikke noe tvil nå om at Russland er nede i en bølgedal nå med tanke på militær styrke. De er svekket, og det krever tid å bygge seg opp igjen. En våpenhvile vil gi dem denne pausen. Men er det ingen ting som tyder på at denne konfrontasjonen mellom Russland og Vesten er på vei bort. Uansett om det ikke innebærer en fullskala krig mellom Russland og Vesten; må man være forberedt på disse hybride metodene.

Hvis Russland skulle vinne den krigen, så vil det åpenbart være problematisk. Åpenbart fordi det innebærer at de får bekreftet at metoden virker. Det kan ikke skje. Men det er og problematisk hvis det nå blir en fred som Ukraina ikke ønsker og de vil måtte avgi territorium, utdypet Tørrisplass.

- Hvis du tenker helt uten filter, frykter du Russland?

- Jeg frykter ikke en storkrig, jeg tror ikke det er i Russlands interesse. Men jeg frykter vi kan bli påvirket på andre måter. At vi kan bli utsatt for metoder (hybrid- og lavintensitets-krigføring) som ligger under en fullskala krig i langt større grad enn før.

Felles forsvarspolitik for uvisst framtid?

Ingen kjenner til det endelige utfallet eller følgene av kommende forhandlinger om en mulig fred i Ukraina.

Det er likevel følgene av forhandlingene de nordiske landene må være forberede seg på.

Hvordan får man Finland og Sverige inn i NATO-doktrinene og hvordan drive luftoperasjoner på en annen måte enn det man har gjort tidligere; og hva vil det bety for samarbeidet i Norden og for Norge?

Offisersbladet fikk også stilt stabssjefen for det finske luftforsvaret, general Aki Puustinen, spørsmål under luftmaktseminaret:

- Hovedutfordringen blir bemanningen på F-35 ut fra vårt ståsted, og få det juridiske rammeverket på plass for samarbeidet. Men jeg ser fram til det, og det ser bra ut så langt.

- Jeg tror det var et godt valg å søke om medlemskap i NATO, men det er masse arbeid å bli innlemmet i alle NATO-strukturene og prosedyrene, men det blir også mye bedre for oss å være del av det. Vi kan bidra og komplementere NATO, delta i planer og operasjoner.

Jeg tror vi er sterkere sammen og vi være klare for å kjempe sammen om det blir nødvendig, sier Puustinen.

- STERKT KNYTTET TIL NATO

Sjef i Luftforsvaret i Norge Øyvind

Den finske stabssjefen for det finske luftforsvaret generalen Aki Puustinen.

Gunnerud svarer på spørsmål fra Offisersbladet:

- Slik situasjonen er i USA med ny ledelse, bør vi bli mindre knyttet til NATO med tanke på det nordiske samarbeidet?

- Vi er alle sammen sterkt knyttet til NATO og det har bare blitt mer siden Finland og Sverige ble medlemmer. Det er en helt klar forpliktelse med et godt nordisk samarbeid i NATO og en vinn-vinn oss alle.

- Hva blir den største utfordringen i samarbeidet?

- Det er å bygge videre på det vi allerede gjør av samarbeid, spesielt siden 2009, da vi brøt litt ned disse luftromsgrensene mellom våre land. Og på luftsiden har vi samarbeida veldig tett. Nå er Finland og Sverige med i NATO, vi jobber med å sammen få etablert et NATO-luftoperasjons-senter i Norge for NATO. Å få det arbeidet på plass blir en stor og viktig ting de nærmeste tiden. (Combined Air Operation Center - CAOC) skal styre luftveis operasjoner på vegne av sjefen for lufttidskreftene i NATO. Og da må vi ha våre nasjonale interesser inn, fordi det blir plassert i Norge. Vi blir vertslandet for det og må stå for oppbygging og implementering, IKT, infrastruktur. og bemanning med støtte av de allierte. Men vi må ta den største bemanningsdelen i dette senteret.

Sjef i Luftforsvaret i Norge Øyvind Gunnerud.

- Våpnene vi har er dyre og eksklusive

Den største utfordringen for NATO er et scenario der USA ikke er i stand til å svare raskt nok ved russisk aggresjon, mener professor.

Av Guri Charlotte Wiggen

«Russland krever en ny «inndeling» av kontinentet i innflytelsessfærer, noe europeerne har brukt de siste tre tiårene på å unngå, skriver den britiske tenketanken Royal United Services Institute (RUSI).

Der jobber forskere tett med den britiske hæren, allierte og partnere for å evaluere hvordan oppnå fordeler i løpet av det neste tiåret.

De studerer og vurderer blant annet en motstanders evner, trening og operasjoner. Målet er å forstå hvordan nåværende konkurrenter og mulige fiender kan utgjøre utfordringer i fremtiden.

NATOS STYRKER OG SVAKHETER

Under Luftmaktseminare ble temaet belyst av professor og flyver Justin Bronk fra RUSI.

- Sammen har vi «cutting edge technology», sier professor Justin Bronk.

Han belyser muligheter ved F-35, som han mener arbeider briljant i forhold til hva det er ment til å gjøre. Men til syvende å sist, når maskinen er i luften, er det ikke teknologien som teller mest, men det hvordan vi trener folkene våre for å få mest mulig ut av teknologien.

Han mener både russerne og kineserne får mindre ut av egen teknologi. Teknologi og teknologisk overlegenhet er likevel ikke avgjørende, er hans konklusjon.

- Svakheterne er manglende kostnads-effektivitet, som at våpnene vi har er dyre og eksklusive, fordi hver liten del er ut av proporsjoner dyre. Det betyr at vi enten må bruke mye mer penger, eller så må vi spesialisere oss på å prioritere.

Har vi teknologisk overtak? Spørsmålet analyseres av RUSI - forsker Justin Bronk som bidro med innsikt under årets Luftmakt-seminar (Foto: Guri Charlotte Wiggen).

ET EKSEMPEL TIL ETTERFØLGELSE

Professor Bronk løfter fram Finland som et land som lykkes i forhold til størrelsen. Landet er godt utrustet og

har en overbevisende doktrine - uten å bruke overdrevent med penger på forsvaret (2.2 prosent av BNP).

Han forklarer grunnen til at Finland er godt utrustet er at de ikke brukte de siste tjue årene på å kjempe andres kriger.

- Hva er den største trusselen innen NATO-samarbeidet?

- Den største utfordringen er et scenario der USA ikke er i stand til å svare raskt nok ved russisk aggresjon, og dette er noe som gjør russiske angrep mer sannsynlig. Hvis det samtidig skjedde noe på Stillhavssiden, ville USA rette fokus ditover. Og vi ville ikke være i stand til å forsterke opptrapningen. Så dette handler om at Europa må bli i stand til å forsvare seg selv på en adekvat måte, sier Bronk til Offisersbladet.

Finland har lyktes i å skape et slagkraftig forsvar, mener professor Justin Bronk ved RUSI. Her ser vi en svensk og en finsk soldat på øvelse i Norge (Foto: Karelius Heitmann/Forsvaret).

Royale Nordic AS – Mobility Utilities

Dette er en vogn spesielt utviklet for Forsvaret. Dette er en sanitærvogn med dusj og WC og i midten ett teknisk rom. Denne kan suge opp vann fra en innsjø, borre hull i isen eller kobles på en vannforsynings bil. Vannet går inn i ett filter og varmes opp av gass brenner som igjen gir varmt vann for hygiene i felt, Gråvannet går i en latrine på stedet. På andre siden er det 4 toaletter og andre siden er det 4 dusjer. På WC siden går kloakken gjennom en kvern som igjen fører avløp i en latrine. Dette er en genial innretning. Kan leveres med balistiske paneler stanag 4 for å forhindre splinter ved en nærliggende granat eksplosjon. Denne leveres med NATO drag eller vanlig drag avhengig av hva man trenger. **Royale Nordic AS er den eneste på markedet som leverer slike løsninger.**

Royale Nordic AS er spesialister på å skreddersy løsninger tilpasset Forsvaret, i disse dager arbeider vi med utvikling av jammer sikre vogner med batteribanker som i en el bil for å minimere å bli oppdaget av radar, droner disse kan lades av 10 ft. batteri containere som vi også leverer. Batteri utvikler ikke varme så dette er en spennende nyhet for fremtiden! Lysmastene våre er også unike med sine 8 meter over bakken, 360 tilt og rotasjon som styres via fjernkontroll, denne lyser utrolige 700 m og fjernkontroll fungerer optill 400 m.

Royale Nordic AS ser at mobilitet i felt vil bli viktigere fremover og vi kan levere løsningene til en kostnads-effektiv pris. Samtidig reduserers Co² utslipp på grunn av deres lave vekt.

ROYALE
NORDIC

Skomakervegen 16, 2040 Kløfta

+47 900 16 227
post@alro.no

Ta kontakt for spesifiserte opplysninger!

Roser partssamarbeidet i Forsvaret

Ingrid Gjerde sier partssamarbeidet i Forsvaret er godt, men det er fortsatt rom for forbedringer.

Tekst & foto Øyvind Førland Olsen

- Jeg mener at vi gjennomgående er kompetente på dette området. Likevel har vi en vei å gå i kompetansebyggingen og viljen til å gjøre dette ordentlig, både på nivå én som jeg representerer, og på nivåene under, sier generaløyntant og sjef Forsvarsstaben Ingrid Gjerde.

- Å styrke kompetansen - hva innebærer det?

- Det handler om å forstå Hovedavtalen og tilslutningsavtalene og lovgivning - altså spillereglene i arbeidslivet. Kompetanse handler også om erfaring - at vi deler konkrete saker. Selv om jeg kan hovedavtalen eller tilslutningsavtalen ser jeg mange ganger at jeg har en tvil om hvordan det skal brukes i ulike saker. Hvis vi skal bli mer kompetente må vi bygge erfaring og dele erfaringer.

MEDBESTEMMELSE I ARBEIDSLIVET

Gjerde var en deltagerne under Samarbeidsseminaret ved Scandic hotell på Gardermoen i januar. Der møttes partene i arbeidslivet for å utveksle erfaringer og kunnskap om arbeidslivet i Forsvaret, og for å styrke partssamarbeidet mellom arbeidsgiver (Forsvaret), arbeidstakerorganisasjoner og staten.

- Det å nå målene er det viktigste for oss, det å løse oppgavene våre og nå de politiske målsetningene. Hvis vi skal klare det må vi ha med folkene våre. Derfor er medbestemmelse den viktige dimensjonen her, og at vi lytter til medarbeiderne samtidig som vi fremmer våre syn, sier Gjerde.

ARBEIDSGIVERS STYRINGSRETT

Et av temaene under samarbeidss-

eminaret var blant annet Forsvaret som arbeidsgiver og bruken av styringsretten. Det handler om arbeidsgivers rett til å organisere, lede, fordele og kontrollere arbeidet, samt å ansette og si opp arbeidstakere.

Ifølge Gjerde er det bare unntaksvis det er nødvendig å benytte seg av styringsretten.

- Det handler jo også om at vi gir god informasjon til arbeidstakerne slik at de

har forståelse for det vi tenker og at når vi beslutter noe, at de reelt er med på det og at vi da får forankret beslutningene på en god måte.

- Min holdning er at vi går inn i enhver drøfting eller forhandling med det for øyet at vi skal ha reell medbestemmelse for å komme til gode felles løsninger. Av og til kan det være riktig å bruke styringsretten, rett og slett for å komme i mål.

Sjef Forsvarsstaben generaløyntant Ingrid Gjerde var en av deltagerne under Samarbeidsseminaret i januar.

Nordea

Medlemstilbud på billån fra Nordea

Som medlem av BFO får du et av Norges beste billån, med rente fra 6,35 %

Søk lån til bil, MC og caravan på
nordea.no/billån

Eff. rente 8,09 % kr 150.000 o/5 år. Etab.gebyr kr 2.200,-
Kost. 31.638 Tot. Kr 181.638,-

Vi må anerkjenne verdien av erfaringer

Det er en gjennomgående følelse av at vi i Forsvaret ikke helt forstår eller anerkjenner arbeidet som gjøres utenfor Norges grenser.

Av Martin André Hammari, skvadronsmester

Ved LANDCOM i Izmir, et internasjonalt operasjonelt hovedkvarter, har jeg fått verdifull erfaring som ikke blir tilstrekkelig anerkjent av Forsvaret. Arbeidet her er betydelig annerledes enn det jeg opplever i «normal» tjeneste på mitt nivå i Norge.

Etter fire år i et multinasjonalt miljø har jeg opparbeidet meg realkompetanse som ikke verdsettes på samme måte som kompetansen som tilegnes hjemme ved avdelingen.

Dette reiser spørsmål om hvordan vi vurderer og anerkjenner erfaringene til personellet vi har ute i PE (Peacetime Establishment) spesielt når det gjelder OR.

I løpet av min tid i utenlandstjeneste har jeg ønsket å gjennomføre VBU (videregående befalsutdanning). Det er merkelig at andre nasjoner aktivt sender sine offiserer og befal på nivådannende kurs og utdanning mens de er i PE, mens Norge ikke gjør det samme.

Hvorfor får ikke vi muligheten til å utvikle vår kompetanse mens vi er ute?

VERDIFULL ERFARING

Det er tydelig at det er en systemisk mangel på forståelse for den verdifulle erfaringen som tilegnes i et internasjonalt stabsmiljø. Til tross for at jeg har forsøkt å få godskrevet min kompetanse, har jeg ikke lyktes. Dette kan i verste fall føre til frafall blant flere på samme nivå. Det er ikke bare min oppfatning; mange deler denne bekymringen, spesielt de som er utenfor norske landegrenser.

Det er en gjennomgående følelse av at vi i Forsvaret ikke helt forstår eller anerkjenner arbeidet som gjøres utenfor Norges grenser.

Det er på høy tid at vi re-evaluerer hvordan vi vurderer realkompetanse.

Vi må anerkjenne verdien av erfaringer fra både inn- og utland, og tilrettelegge for at ansatte kan fortsette sin utvikling gjennom kurs og utdanning, selv når de er i PE. Dette vil ikke bare anerkjenne den kompetansen som allerede er opparbeidet, men også styrke vårt forsvar på lang sikt. Noe som i dagens geopolitiske situasjon burde være en stor prioritert.

AVGJØRENDE FOR SUKSESS

Som General Patton sa: "The soldier is the army. No army is better than its soldiers. The soldier is also a citizen. In a democracy, they are a part of the government."

Patton minner oss om viktigheten av soldatenes kompetanse og erfaring, og hvordan disse bidrar til helheten i militæret. Å anerkjenne og utvikle soldatenes ferdigheter og erfaringer er avgjørende for vår suksess.

Martin André Hammari er skvadronsmester i Sjøforsvaret og stabsbefal G5 Planverk, LANDCOM. Her er han ved hovedkvarteret i Izmir Tyrkia (Foto: privat).

© 2025 MSO Studio. All rights reserved

🇳🇴 MSO STUDIO er THE COINMAKER.NO

Vi designer og produserer coins i høy kvalitet.
Med over 25 års erfaring er dere i trygge hender hos oss!
Forespørsler sendes til post@msostudio.no

🇳🇴 MSO STUDIO is THE COINMAKER.NO

We design and produce coins in high quality.
With over 25 years of experience, you are in safe hands with us!
Requests for design and prices, please e-mail to post@msostudio.no

SCAN ME

Nå drysser pengene over Forsvaret, det skal bygges og hamres og kjøpes inn utstyr over en lav sko, skriver Elin Ørjasæter. Her ser vi soldater i Luftvern bataljonen på Evenes (Foto: Jon Alexander Rogstad/Forsvaret).

Ubegrunnet tillit er vår største trussel

Forsvarets oppbygging har skapt lite debatt – som om alle tar det for gitt at Forsvaret selv er i stand til å forvalte pengene effektivt.

Av Elin Ørjasæter, dosent, forfatter og samfunnsdebattant

23. juli 2011 var jeg ansatt som kommentator i E24, og skulle altså kommentere sjokket landet vårt befant seg i.

Saken jeg skrev er pinlig å lese i ettertid. Den var en sentimental hyllest til politiet, som hadde gjort en heltmodig innsats ifølge geniet Ørjasæter. Jeg tok det faktisk for gitt at politiet hadde gjort alt riktig. Derfor skrev jeg som om det var et faktum. Så høy var tilliten til politiet, fra min side.

Omtrent slik folk har tillit til Forsvaret i dag? Forsvarets oppbygging i tråd med langtidsplanen har skapt lite debatt. Som om alle tar det for gitt at Forsvaret selv er i stand til å forvalte pengene effektivt og at operativ evne vil øke i takt med pengebruken. Men er det tilfelle?

KUNNE VÆRT STOPPET

Bildet av den synkeferdige røde gummibåten ble fasiten etter 22. juli. Gjørv-kommisjonens rapport avslørte den gule lappen som forsvant i kaoset på telefonsentralen, en lapp med nummeret på bilen til Breivik. Han kunne vært stoppet før han nådde kaia ved Tyrifjorden dersom politiets mottak hadde fungert. Og de politifolkene jeg hyllet i min E24-kommentar, hadde foretrukket å vente på ordre, framfor å rekvirere båtene til campingfolket, de som på sin side satte livet til for å redde ungdommer.

Er Forsvaret like dårlig rustet for å stoppe et aggressivt Russland, som politiet var til å stoppe en massakre på ungdommen på sommerleir? Det vil jeg anta.

ET BEDRE FORSVAR?

Forsvarets langtidsplan gir en enorm økning i bevilgningene til Forsvaret. Men blir den operative evnen tilsvarende styrket? Det vet vi ikke. Forsvarets operative

evne måles i dag kun av Forsvaret selv, til tross for at Forsvarskommisjonen sterkt anbefalte et uavhengig tilsyn. Ja, Forsvarskommisjonen satte faktisk et uavhengig tilsyn som betingelse for at økte bevilgninger skulle gi en tilsvarende bedring i operativ forsvarsevne. Tilsynet kom aldri.

To forhold bekymrer meg ved Det norske forsvaret: Det første er Forsvarets evne til å bruke penger og folk på riktig måte. Det andre er mangelen på kriseforståelse, og det gjelder samfunnet som helhet, ikke bare Forsvaret.

Hvordan skal et forsvar som har blitt eksperter på nedbygging gjennom tre tiår, plutselig håndtere vill vekst? Høsten 2024 fant Riksrevisjonen det «sterkt kritikkverdige» at forsvarsektorens investeringer ikke er bedre organisert og gjennomført.

På IFS-(Institutt for forsvarsstudier) konferansen til Forsvarets høgskole høsten 2024 pekte Berit Svendsen, tidligere Telenorsjef, på at ståtid i stilling for offiserer over brigadernivå er på 1,7 år. Svendsen ledet et utvalg som i 2020 beskrev hvordan Forsvaret kan heve kompetansen internt, og da med særlig fokus på teknologi-jobber.

For meg er det en gåte hvordan ledere kan levere gode resultater hvis gjennomsnittlig tid i stillingen er 1,7 år. Det tar jo ett års tid bare å bli kjent med utfordringene. Forsvarets kultur for rokkering av ledere er vanskelig å forstå for folk utenfra.

EN AKILLESHÆL

Svendsen-utvalget mente IT-området har vært en akilleshæl i flere år med manglende styring og uklare ansvarsforhold. Dette er et område der Forsvaret ikke har råd til å være dårlig organisert. Flinker IT-utviklere er mangelvare i alle sektorer, men kanskje særlig i staten der det relativt sett lave lønnsnivået er en ekstra barriere. Kompetansebehovs-utvalget har i sine NOU-er pekt

på at IT-utviklere og sykepleiere er de to gruppene på bachelor-nivå det vil være størst mangel på i årene framover.

Forsvaret må altså konkurrere med private bedrifter, kommuner og andre statlige virksomheter om de beste IT-folkene. Samtidig som hybrid krigføring blir en stadig større trussel, og russerne forstyrrer GPS-signaler i Finnmark på daglig basis. Hvor er kriseforståelsen i samfunnet for øvrig?

KAMP OM KOMPETANSE

For at noen, i dette tilfelle Forsvaret, skal få flere dyktige folk må andre sektorer avgi dyktige folk. Hvilke sektorer melder seg frivillig til å avgi dyktige IT-utviklere?

Nå drysser pengene over Forsvaret, det skal bygges og hamres og kjøpes inn utstyr over en lav sko. Men fortsatt har vi altså ikke fått et uavhengig tilsyn for Forsvaret. Og kriseforståelsen i det norske folk er fullstendig fraværende.

Den dagen Kirkenes invaderes østfra sitter idiotene klar i norske aviser og hyller offiserenes tapre motstand, slik jeg sommeren 2011 hyllet politiet. Vi har jo tillit til Forsvaret i dette landet. Den røde gummibåten bør minne oss om at tilliten kan bli for høy. Ubegrunnet tillit er vår største trussel innenfra.

Vi har jo tillit til Forsvaret i dette landet. Ubegrunnet tillit er vår største trussel innenfra, skriver Elin Ørjasæter (Foto: Anders Nilsen)

Sikkerhetssenteret Rørvik

Vi har alle kursene du trenger for å fornye ditt sertifikat, enten det er gyldig eller utgått. Med Norges råeste simulator er re-treningen blitt til en lek.

Dekksoffiser / Maskinoffiser

Har du utgått D1-D5/M1-M4 eller behov for å fornye?

Sertifikatprøven (Re-trening)
Re-trening sikkerhetsopplæring offiserer
Rep GMDSS ROC/GOC
BRM/ERM, ECDIS og ARPA

Hos oss kan du få gjennomført alt på under 14 dager med e-læring.

Ta kontakt på post@ssras.no / 74 39 22 22

